

Nr 88

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående marinens tekniska personal m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag rörande *dels* anslaget Marinförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 *dels ock* vissa personalfrågor inom den tekniska tjänsten vid marinen.

För Marinförvaltningen: Avlöningar begäres ett förslagsanslag av 14 500 000 kr. Förslag framlägges om omorganisation av ämbetsverkets skeppsbyggnadsavdelning.

I fråga om marinens tekniska tjänst föreslås en omorganisation av marin-ingenjörkåren. Kåren skall enligt förslaget omfatta civilmilitära ingenjörer med examen från teknisk högskola eller högre tekniskt läroverk. Chefen för kåren skall tillika biträda chefen för marinen med uppgifter avseende utbildning av teknisk personal och inom marinförvaltningen antingen handlägga vissa frågor om teknisk planering eller vara chef för ämbetsverkets skeppsbyggnadsavdelning. Inspektionen för marinens skeppstekniska tjänst föreslås utgå. Förslag framlägges om lån, stipendier m. m. till marin-ingenjörer m. fl. under utbildning.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 mars 1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans-, ecklesiastik- och civildepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, vissa frågor angående marinens tekniska personal m. m. och anför därvid följande.

Inledning

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 85) anmäldes under anslaget Marinförvaltningen: Avlöningar att 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga¹ den 5 oktober 1961 ingivit förslag till organisation och personaluppsättning m. m. för ämbetsverkets skeppsbyggnadsavdelning. Vidare anmäldes att 1954 års utredning angående vissa personalkårer inom försvaret² med skrivelse den 15 december 1961 avlämnat betänkande angående vissa personalfrågor m. m. inom den tekniska tjänsten vid marinen. Då ställningstagandet till berörda förslag komme att påverka förevarande anslag upptogs detta i statsverkspropositionen med allenast beräknat belopp. Jag räknade därvid med att beredningen av försvarsförvaltningssakkunnigas och personalkårutredningens förslag skulle kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1962 års riksdag.

Över försvarsförvaltningssakkunnigas förslag har efter remiss yttranden avgivits av överbefälhavaren efter chefens för marinen hörande, försvarets civilförvaltning, statskontoret, statstjänstemännens riksförbund, statsverkens ingenjörsförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S). Med anledning av vad överbefälhavaren anför har marinförvaltningen därjämte avgivit yttrande i ärendet.

Yttranden över personalkårutredningens betänkande har efter remiss

¹ Krigsrådet E. I. Insulander, ordförande, kanslirådet N. E. B. Fjellander, byråchefen F. Lyberg och t. f. byråchefen A. C. R. Resare.

² Direktören C. W. Curtman, ordförande, ledamoten av II kammaren K. E. G. Boija, byråchefen K. E. Jerdenius, t. f. expeditionschefen Å. B. Paulsson och t. f. chefen för fortifikationsförvaltningen G. B. Wallén.

avgivits av överbefälhavaren efter chefens för marinen hörande, försvarets civilförvaltning, marinförvaltningen, statskontoret, 1956 års försvarsförvaltningsakkunniga, överstyrelsen för yrkesutbildning, statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion. Yttrande har vidare inkommit från statsverkens ingenjörsförbund.

Jag anhåller nu att få upptaga förevarande frågor till behandling. Därvid redogör jag först för frågor som endast avser marinförvaltningens organisation, i första hand försvarsförvaltningsakkunnigas förslag och däröver avgivna yttranden samt marinförvaltningens anslagsäskanden avseende verkets avlöningsanslag för nästa budgetår. Jag övergår därefter till personalfrågor inom den tekniska tjänsten vid marinen och redogör därvid för personalkårutredningens betänkande jämte däröver avgivna yttranden. Slutligen framlägger jag mina egna synpunkter och förslag.

Marinförvaltningens avlöningsanslag

Förslag av 1956 års försvarsförvaltningsakkunniga

De sakkunniga har vid sin fortsatta översyn av marinförvaltningens organisation sökt bedöma hur ämbetsverkets skeppsbyggnadsavdelning lämpligen bör organisatoriskt och personellt anpassas till av statsmakterna fattade beslut rörande marinens framtida inriktning (jfr delbetänkande I och prop. 1961: 1, bil. 6, s. 91 f). De sakkunniga har funnit, att — ehuru en eller annan tjänst kan utgå ur organisationen — det för närvarande inte är möjligt att minska det sammanlagda antalet befattningshavare å skeppsbyggnadsavdelningen. Huvudanledningen härtill anses vara att den planerade inriktningen av marinen inte innebär att antalet typer av fartyg, vapen m. m. i organisationen nedgår (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 91). Här om anföres följande.

Marinförvaltningens behov av personal beror främst av hur många sådana typer som skall anskaffas och mindre av det antal exemplar, i vilket dessa typer anskaffas. Materielens ständigt ökade komplicitet kräver däremot snarast ökade insatser av marinförvaltningen. Även övergången till mindre fartyg har ökat behovet av insatser från marinförvaltningen genom att dessa fartyg ofta bygges på mindre varv, vilket bland annat kräver ökad kontrollverksamhet.

De sakkunniga har emellertid bedömt, att möjligheter föreligger att i något ökad utsträckning utnyttja industrin för projektering m. m. De anser även, att det är lämpligt att i relativt stor utsträckning anlita konsulter och vetenskapliga institutioner för beräkningsarbeten och liknande specialarbeten; detta ger goda förutsättningar för en smidig anpassning efter skiftande behov. Trots den ökade kompliciteten bör organisationen alltså tills vidare kunna bibehållas vid i stort sett nuvarande omfattning. En noggrann planering av arbetet, bland annat innefattande sträng prioritering av förekommande arbetsuppgifter, förutsättes dock.

Om industrin i ökad omfattning anlitas för projekteringsuppdrag och dylikt medför detta enligt försvarsförvaltnings-sakkunniga behov av fler kvalificerade tjänster för arbetets inriktning och uppföljning samt för samarbetet med industrin m. m., medan behovet av lägre tjänster nedgår. Även materielens ökade komplicitet och de växande svårigheterna att följa den tekniska utvecklingen motiverar att vissa tjänster utbytes mot högre. Av dessa skäl innefattar de sakkunnigas förslag att ett begränsat antal lägre tjänster utbytes mot högre. De sakkunniga har emellertid inte ansett det ligga inom sitt uppdrag att granska löneställningen för tjänster med i stort sett oförändrade arbetsuppgifter. I ett fåtal fall, där löneställningen stått i uppenbart missförhållande till löneställningen för andra liknande tjänster eller tjänsten och dess uppgifter beröres av föreslagna jämkningar i organisationen, har de sakkunniga dock föreslagit ändrad lönegradsplacering.

Den föreslagna organisationen anses vara antalsmässigt snävt tilltagen. Särskild vikt måste därför enligt de sakkunniga ägnas åt att säkerställa en god rekrytering. Härvidlag fordrar löneställningen för avdelningens ledande personal speciell uppmärksamhet.

De sakkunniga anför, att osäkerhet framkommit om vilka organ, som bör ha ansvaret för och syssla med flottans systemplaneringsfrågor av högre valör, d. v. s. frågor rörande planering av större system än det enskilda fartyget, ävensom hur systemplaneringsarbetet rörande de enskilda fartygen bör organiseras. Dessutom anses behov föreligga av effektivisering av samarbetet mellan vapen- och skeppsbyggnadsavdelningarna i fråga om planeringen av fartygsbyggnader och i fartygsanskaffningsverksamheten i övrigt. I fråga om det på marinförvaltningen ankommande systemplaneringsarbetet, såväl det som gäller system av högre valör som det som gäller de enskilda fartygen, har enligt de sakkunniga ifrågasatts antingen att skapa ett särskilt direkt under souchefen lydande organ för den på marinförvaltningen ankommande delen av detta arbete eller att lägga hithörande arbete på centralplaneringen, som i så fall skulle förstärkas. De sakkunniga anför i dessa frågor bland annat följande.

De system av högre valör, som det här är fråga om, innefattar i huvudsak fartygsförbanden, förbindelserna, underhållet (bastjänsten, anläggningar vid baserna o. s. v.) samt, fast mera periferiskt och i huvudsak fallande utom förvaltningsområdet, personal och utbildning. Enligt de sakkunnigas mening är planeringen av detta system, innefattande t. ex. frågor om sjöstyrkornas sammansättning samt basernas och förbindelsemedlens belägenhet och kapacitet, i princip en uppgift för de operativa planerings- och ledningsorganen d. v. s. försvarsstaben och — enligt direktiv från överbefälhavaren — marinstaben. De sakkunniga anser sig kunna räkna med att huvuddelen av arbetet kommer att utföras i marinstaben. På grund av att frågorna i stor utsträckning är av kvalificerad teknisk natur, kan planeringsarbetet emellertid icke bedrivas utan omfattande med-

verkan av hög teknisk sakkunskap. Det naturliga är därför, att marinförvaltningen medverkar i planeringsarbetet. Härför talar bland annat marinförvaltningens speciella sakkunskap på detta område samt det förhållandet att marinförvaltningen skall anskaffa de fartyg och så gott som all den materiel i övrigt, som omfattas av planerna, och att marinförvaltningen därför från så tidig tidpunkt som möjligt måste följa planernas utveckling. För planeringen erforderliga tekniska och ekonomiska uppgifter framtages dessutom enklast av marinförvaltningen. Härtill kommer att man på detta sätt undviker den dubbling av teknisk sakkunskap på hög nivå, som skulle uppkomma om de militära staberna skulle förses med egen för planeringsarbetet erforderlig teknisk sakkunskap. En viktig synpunkt är även, att nära samband under planeringsarbetet måste föreligga mellan här ifrågakarande systemplaneringsarbete och fartygsprojekteringen, bland annat därför att val mellan alternativa fartygsprojekt kan vara i väsentlig mån beroende av bland annat möjligheterna till skydd och underhåll.

De sakkunniga anser följaktligen, att här ifrågakarande systemplaneringsarbete, som bland annat skall resultera i materielplaner för marinen, måste bedrivas såsom lagarbete av marinstaben och marinförvaltningen. Medverkan av försvarets forskningsanstalt och andra myndigheter torde ofta vara erforderligt. Huvudsansvaret för arbetets bedrivande bör ligga hos chefen för marinstaben. Resultatet av arbetet bör framläggas i samråd med marinförvaltningen, så att ämbetsverkets ansvar för den tekniska och ekonomiska sidan blir klart dokumenterat.

De sakkunniga anser inte, att något utanför avdelningsorganisationen stående stabsorgan inom marinförvaltningen bör avses för ämbetsverkets del av planeringsarbetet. Det är enligt de sakkunnigas mening sakorganens erfarenheter och speciella insikter i övrigt, som erfordras i detta samarbete. Om arbetet förlades till ett utanför avdelningsorganisationen stående stabsorgan skulle detta även medföra behov av en eljest inte erforderlig ökning av den högre tekniska sakkunskapen och bör därför även av denna anledning icke komma i fråga. De sakkunniga anser vidare, att en anknytning till centralplaneringen skulle innebära ett avsteg från den 1954 beslutade principorganisationen av ämbetsverket. En annan sak är, att det möjligen kan vara lämpligt att förlägga vissa speciella undersökningar m. m., som kan erfordras i sammanhanget, till centralplaneringen samt att viss medverkan från centralplaneringens sida kan komma att erfordras för samarbetets organiserande. Av naturliga skäl, bland annat sammanhanget mellan systemplaneringsarbetet och fartygsprojekteringen, lär det enligt de sakkunniga i första hand bli skeppsbyggnadsavdelningen, som kommer att medverka i planeringsarbetet.

Beträffande samarbetet mellan vapen- och skeppsbyggnadsavdelningarna i planeringen av fartygsbyggnader och i fartygsanskaffningsverksamheten i övrigt bör det enligt de sakkunniga åligga chefen för skeppsbyggnadsavdelningen att biträdd av underställda chefer och arbetsenheter ansvara för all den planering (bortsett från arbete, som uteslutande rör materiel

inom vapenavdelningens arbetsområde) samt den sammanhållning och verksamhet i övrigt, som erfordras för fartygen såsom system. I detta arbete, framförallt projekteringen, erfordras medverkan från vapenavdelningen. De sakkunniga anför beträffande dessa samarbetsfrågor följande.

De sakkunniga vill i detta sammanhang framhålla, att vid fartygsprojekteringen uppkommande frågor, ehuru de måste behandlas med utgångspunkt i militära och ekonomiska förutsättningar och deras lösningar i regel får ekonomiska konsekvenser, i stort sett är tekniska frågor med tyngdpunkten lagd på själva fartygen. Även flertalet övriga frågor, som uppkommer under fartygsanskaffningen och som rör fartygen som system, är i huvudsak tekniska och med samma tyngdpunkt. Med hänsyn härtill ter sig ett förläggande av alla frågor, som rör fartygen som system, under chefen för skeppsbyggnadsavdelningen naturligt för att inte säga nödvändigt. En lösning efter dessa linjer innebär dessutom en bättre hushållning med den mera kvalificerade tekniska sakkunskapen än skapandet av ett särskilt samarbetsorgan för dessa frågor eller förläggandet av frågorna till centralplaneringen. De sakkunniga förutsätter, att chefen för skeppsbyggnadsavdelningen är föredragande inför souschefen i här berörda system- och samordningsfrågor.

De sakkunniga anser, att den förordade ordningen för samarbetet m. m. i princip knappast innebär någon nyhet. Att arbetet skulle ske på åtminstone i huvudsak detta sätt torde ha förutsatts bland annat vid tillkomsten av 1954 års förvaltningsorganisation.

Vad som föreslagits i fråga om flottans system av högre valör skall enligt försvarsförvaltningssakkunniga i tillämpliga delar även gälla kustartilleriets, dock med det väsentliga undantaget, att det inom marinförvaltningen i huvudsak blir vapenavdelningen, som får svara för samarbetet med marinstaben. Något särskilt problem i fråga om samarbetet vid projektering o. s. v. av de särskilda kustartilleribatterierna m. m. anses knappast kunna uppstå, då denna verksamhet så gott som helt och hållet faller inom vapenavdelningens område.

I fråga om behovet av tjänster för skeppsbyggnadsavdelningen har förutsatts, att tillfälliga arbetsuppgifter i viss utsträckning skall kunna utföras av personal, som anställes med anlitanande av den under marinförvaltningens avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till tillfälligt anställd personal. Enligt de sakkunniga är det med hänsyn härtill motiverat att denna post uppräknas.

Jag övergår så till att behandla försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till organisations- och tjänsteförändringar.

Marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning består för närvarande av fem byråer, nämligen projektbyrå, indelad i projekt-, utrustnings- och skyddssektioner samt fartygsritkontor (sammanlagt 33 tjänster), fartygsbyrå, indelad i planerings-, hjälpfartygs-, fartygsbyggnads- och underhållssektioner (27 tjänster), ubåtsbyrå, indelad i projekt- och ubåtsbyggnadssektioner samt dykeri- och bärgningsdetalj (27 tjänster), maskinbyrå, in-

delad i anläggnings-, maskin-, motor- och helikoptersektion (33 tjänster), elektrobyrå, indelad i anläggnings- och materielsektioner samt specialteknisk detalj (28 tjänster) samt expedition (20 tjänster) och ny- och ombyggnadskontrollanter (13 tjänster). Chef för skeppsbyggnadsavdelningen är marinöverdirektören (Bp 5), som till sitt förfogande har två assistenter (en marindirektör av 1. graden och en mariningenjör av 1. graden). Skeppsbyggnadsavdelningen består för närvarande sammanlagt av 184 befattningshavare.

Försvarsförvaltningssakkunnigas förslag innebär i huvudsak att skeppsbyggnadsavdelningen framdeles indelas i fartygsplanering, fartygsbyrå, ubåtsbyrå, maskinbyrå, elektrobyrå samt expedition. Minskningen från fem till fyra byråer åstadkommes genom att nuvarande projektbyrå och de delar av nuvarande fartygsbyrå som inte överföres till den föreslagna fartygsplaneringen sammanföres till en byrå, fartygsbyrån. Denna byrå avses svara för nybyggnad, ombyggnad, utrustning o. s. v. av alla andra fartyg och båtar än ubåtar.

Fartygsplaneringen skall vara ett stabs- och planeringsorgan direkt underställt avdelningschefen. Det bör enligt förslaget ha till huvudsaklig uppgift, dels att i tekniskt och ekonomiskt avseende svara för den allmänna planeringen av avdelningens arbete i fråga om såväl byggande som underhåll, dels att handha den systemplanering, som enligt vad i det föregående sagts bör åvila skeppsbyggnadsavdelningen och som inte bör utföras vid fartygs- och ubåtsbyråerna, dels att biträda avdelningschefen med utredningar m. m., dels ock att handha avdelningens krigsförberedelsearbete. Till planeringsarbetet bör enligt de sakkunniga bland annat höras att ägna uppmärksamhet åt, hur under planering varande fartyg kan beräknas komma att inverka på behovet av teknisk personal, underhållsanordningar, skyddsanordningar m. m. Till fartygsplaneringen överföres enligt förslaget fartygsbyråns planerings- och underhållssektioner, de nuvarande tjänsterna för avdelningschefens assistenter samt avdelningens mobiliseringsofficer. Genom organiserandet av fartygsplaneringen anser de sakkunniga, att avdelningschefens möjligheter att effektivt planera, samordna, leda och uppfölja fartygsbyggandet och avdelningens verksamhet i övrigt väsentligt ökas.

Det föreslås, att de för närvarande direkt under avdelningschefen lydande ny- och ombyggnadskontrollanterna fördelas på fartygs- och ubåtsbyråerna. Härigenom kan deras arbetskraft även utnyttjas för andra arbetsuppgifter inom dessa byråers byggnadssektioner. Försvarsförvaltningssakkunniga förutsätter å andra sidan, att örlogsvärven samt vapenavdelningens kontrollkontor i viss utsträckning skall kunna anlitas för kontrolluppgifter m. m.

Skeppsbyggnadsavdelningens expedition förutsättes lyda direkt under avdelningschefen.

Enligt de sakkunnigas förslag skall skeppsbyggnadsavdelningen omfatta sammanlagt 188 befattningshavare med följande fördelning på byråer m. m.

För *avdelningschefen* räknar de sakkunniga i anslutning till förslag av personalkårutredningen med tjänst i lönegrad B 4. Marinöverdirektörsbeställningen skall härvid disponeras för andra uppgifter enligt kårutredningens förslag.

För *fartygsplaneringen* räknar de sakkunniga med följande tjänster och beställningar, nämligen för en chef i Bp 1, två marindirektörer av 1. graden, två marindirektörer av 2. graden, två mariningenjörer av 1. graden, två mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i A 23, en mariningenjör av 2. graden eller byråingenjör i A 21, en byrådirektör i A 24, en byråingenjör i A 21, en byråassistent i A 19, en byråingenjör i A 19, två kanslibiträden i A 7 och en mobiliseringsofficer i A: 29.

Av tjänsterna (utöver tjänsterna för chef, mobiliseringsofficer och kanslibiträden) avses tills vidare en marindirektör av 1. graden, en marindirektör av 2. graden och en mariningenjör av 1. graden för i första hand systemplanering och därmed sammanhängande utredningar m. m., en marindirektör av 1. graden, en mariningenjör av 1. graden och en mariningenjör av 2. graden eller byråingenjör i A 21 för tekniska utredningar i övrigt samt sammanhållning och uppföljning av avdelningens verksamhet m. m., en byrådirektör i A 24, en byråingenjör i A 21 och en byråassistent i A 19 för ekonomi, budgetfrågor m. m. samt en marindirektör av 2. graden, två mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i A 23 och en byråingenjör i A 19 för underhållsfrågor och därmed sammanhängande verksamhet.

Fartygsbyrån bildas genom sammanslagning av nuvarande projekthyrån och nuvarande fartygsbyrån (utom planeringssektionen, underhållssektionen och mobiliseringsofficeren). Byrån föreslås indelad i projektsektion, hjälpfartygssektion, fartygsbyggnadssektion, utrustningssektion och fartygsritkontor.

Det förutsättes, att industrin kan medverka till projekteringen av vissa fartyg. Här avses dels vissa fartyg som anskaffas i större serier, dels fartyg och båtar av mera »civilt» slag. En sådan medverkan torde icke längre kunna undvaras. Organisationsförslaget utgår från att åtminstone någon del av projekteringsarbetet kan utföras av industrin.

Chef för byrån bör vara byråchef i Bp 1. För byråns expedition avses en kontorist i A 9. För fartygsbyråns sektioner (motsvarande) räknar de sakkunniga med följande tjänster.

Projektsektionen: en marindirektör av 1. graden, en marindirektör av 2. graden, två mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i A 23, tre mariningenjörer av 2. graden eller byråingenjörer i A 21, en byrådirektör i A 26 (i första hand avsedd för kvalificerade beräkningsarbeten), en byrådirektör i A 24, tre förste byråingenjörer i A 23, två byråingenjörer i A 21 och en byråingenjör i A 19.

Hjälpfartygssektionen: en marindirektör av 2. graden, en ingenjör i A 17 och en tekniker i A 9.

Fartygsbyggnadssektionen: en marindirektör av 1. graden, en marindirektör av 2. graden, två mariningenjörer av 1. graden, två förvaltare i A 17, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i A 24, två mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i A 23, en byrå-

ingenjör i A 21, två byråingenjörer i A 19, en ingenjör i högst A 15, en kansliskrivare i A 10 och två kontrollantbiträden (arvode).

Utrustningssektionen: en marindirektör av 2. graden, en marin-ingenjör av 2. graden, en förvaltare i A 15, en mariningenjör av 2. graden eller byråingenjör i A 21, tre förste byråingenjörer i A 23, tre byråingenjörer i A 19 (därav en för bland annat brandskydd och en huvudsakligen för avfukttningsfrågor) och en ingenjör i A 17.

Fartygsritkontoret: en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23, en ingenjör i A 17, tre ingenjörer i högst A 15 och tre tekniska biträden i A 7.

Ubåtsbyrån föreslås indelad i projektsektion, ubåtsbyggnadssektion, ubåtsmaterielsektion samt dykeri- och bärgningsdetalj.

Industrin förutsättes utföra projekterings- och konstruktionsarbete m. m. i ungefär samma utsträckning som för närvarande. Byråns uppgifter kan därför i fråga om ubåtsanskaffning i stort sett begränsas till att följa utvecklingen, att inrikta, övervaka och bedöma projekteringsarbetet, att medverka vid beställning av projekterings-, konstruktions- och byggnadsarbeten, att kontrollera konstruktions- och byggnadsarbeten samt att inom marinförvaltningen vara sammanhållande organ i ubåtsfrågor. Antalet tjänster vid byrån bör därför kunna minskas. Arbetets art samt materielens ökade komplicitet har medfört behov av flera tjänster för kvalificerad personal, och i viss utsträckning har därför tjänster utbytt mot tjänster i högre lönegrad.

Ubåtsbyggnadssektionen förutsättes tills vidare, helt eller i huvudsak, vara förlagd till Malmö. Till ubåtsbyggnadssektionen överföres de ny- och ombyggnadskontrollanter, som huvudsakligen avses för ubåtar.

En tjänst för byråingenjör i A 19 vid nuvarande ubåtsbyråns ubåtsbyggnadssektion utnyttjas för närvarande vid normalebyråns standardiseringssektion. De sakkunniga föreslår i förevarande sammanhang, att tjänsten överflyttas till sistnämnda sektion, där behov av tjänsten kommer att finnas även fortsättningsvis.

För chef för byrån beräknas en byråchefstjänst i Bp 1. För expeditionen avses en kontorist i A 9. I övrigt räknar de sakkunniga med följande tjänster.

Projektsektionen: en marindirektör av 1. graden eller byrådirektör i A 26, två marindirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i A 24, en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23, en byrådirektör i A 26 och en byråingenjör i A 19.

Ubåtsbyggnadssektionen: en marindirektör av 1. graden, en marindirektör av 2. graden, två mariningenjörer av 1. graden, en förvaltare i A 15, en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23, en mariningenjör av 2. graden eller byråingenjör i A 21, en byrådirektör i A 24, en förste byråingenjör i A 23, en byråingenjör i A 19, ett kanslibitråde i A 7 och två kontrollantbiträden (arvode).

Ubåtsmaterielsektionen: en marindirektör av 2. graden, en förste byråingenjör i A 23, två byråingenjörer i A 21, en ingenjör i A 17 och en ingenjör i högst A 15.

Dykeri- och bärgningsdetaljen: en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23 och en byråingenjör i A 19.

Maskinbyrån indelas enligt förslaget i anläggningssektion, materielsektion, motorsektion och helikoptersektion. Vid bedömandet av behovet av tjänster har beaktats, att en mycket stor del av den på maskinbyrån ankommande anskaffningen avser objekt, som utvecklas inom industrin, t. ex. förbränningsmotorer.

För helikoptersektionen upptages det antal tjänster, som finnes upptaget i 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 99). Ehuru skäl kan åberopas för en mindre ökning av organisationen, anser försvarsförvaltningsakkunniga, att ytterligare erfarenheter bör vinnas, innan ändring sker.

För byråchefen beräknas en tjänst i Bp 1. Ett kanslibitråde i A 7 beräknas för byråns expedition. Följande personaluppsättning avses i övrigt för byrån.

Anläggningssektionen: en marindirektör av 2. graden, en förvaltare i Ao 17, en förvaltare i Ao 15, en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23, en förste byråingenjör i A 23, två byråingenjörer i A 21, en byråingenjör i A 19 och två ingenjörer i A 17.

Materielsektionen: en förvaltare i Ao 15, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i A 24, tre förste byråingenjörer i A 23, tre byråingenjörer i A 21, en byråingenjör i A 19 och en tekniker i A 9.

Motorsektionen: en mariningenjör av 1. graden, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i A 24, en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i A 23, en byråingenjör i A 21, två byråingenjörer i A 19, en ingenjör i A 17, två ingenjörer i högst A 15 och en tekniker i A 10.

Helikoptersektionen: en marindirektör av 1. graden, en mariningenjör av 1. graden, en förste byråingenjör i A 23, en byråingenjör i A 21, en byråingenjör i A 19 och en ingenjör i A 17.

Elektrobyrån skall enligt förslaget alltjämt vara indelad i anläggningssektion och materielsektion. Den för närvarande fristående specialtekniska detaljen föreslås inordnad i materielsektionen. För chefen avses en byråchefstjänst i Bp 1. Ett kanslibitråde i A 7 beräknas för byråns expedition. I övrigt föreslås följande personalorganisation.

Anläggningssektionen: en marindirektör av 2. graden, en mariningenjör av 1. graden, en förvaltare i Ao 15, en mariningenjör av 2. graden eller byråingenjör i A 21, en förste byråingenjör i A 23, tre byråingenjörer i A 21, fem byråingenjörer i A 19 och två ingenjörer i A 17.

Materielsektionen: en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i A 24, en byrådirektör i A 24 (huvudsakligen för utredningar av teoretisk natur), en byråingenjör i A 21, tre byråingenjörer i A 19, två ingenjörer i A 17, en ingenjör i högst A 15, en tekniker i A 10 och en tekniker i A 9.

För *skeppsbyggnadsavdelningens expedition* beräknas följande tjänster, nämligen för en assistent i A 17, en kontorsskrivare i A 13, en förste kansli-skrivare i A 12, en kansli-skrivare i A 10, tre kontorister i A 9, fem kanslibiträden i A 7 och åtta biträden för skriv- och kontorsgöromål (kontorsbiträden).

Den i det föregående föreslagna personalorganisationen m. m. för skeppsbyggnadsavdelningen innebär, att avdelningen utökas med sammanlagt fyra tjänster. Vid bifall till de sakkunnigas förslag *tillkommer* följande tjänster och beställningar vid marinförvaltningen, nämligen för en chef

för fartygsplaneringen i Bp 1, två förvaltare i Ao 15, tre marindirektörer av 1. graden i Ao 26, en marindirektör av 2. graden i Ao 24, en mariningenjör av 1. graden i Ao 23, två byrådirektörer i Ae 26, två byrådirektörer i Ae 24, tre förste byråingenjörer i Ae 23, tre byråingenjörer i Ae 21, en kontorist i Ae 9, ett kanslibitråde i Ae 7 samt två tekniska biträden i Ae 7. Samtidigt kan emellertid följande beställningar och tjänster *in dragas*, nämligen för en byråchef i Bp 1, en mariningenjör av 2. graden i Ao 21, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, två byråingenjörer i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17, tre ingenjörer i högst Ae 15, två tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9, två tekniska biträden i Ae 5 samt två biträden för skriv- och kontorsgöromål.

I avvaktan på slutligt ställningstagande till kårutredningens förslag förutsätter de sakkunniga, att de nya beställningarna för förvaltare och civilmilitär personal tills vidare inte inrättas utan uppehålls med vikariatslöneförordnande.

De sakkunniga beräknar, att deras förslag innebär en årlig kostnadsökning med i runt tal 270 000 kr.

Försvarsförvaltningssakkunnigas förslag är utarbetat efter *samråd med marinförvaltningen*, som i huvudsak anslutit sig till förslaget. Marinförvaltningen finner resultatet tillfredsställande och ägnat att skapa gynnsamma arbetsförhållanden för skeppsbyggnadsavdelningen. Enligt ämbetsverket kommer det emellertid alltjämt att finnas brister som omöjliggör för skeppsbyggnadsavdelningen att i full utsträckning fullgöra samtliga de arbetsuppgifter som ankommer på avdelningen. För närvarande föreslår marinförvaltningen dock endast att — i förhållande till försvarsförvaltningssakkunnigas beräkningar — en beställning för marindirektör av 2. graden, avsedd för underhållsfrågor vid fartygsplaneringen, utbytes mot beställning för marindirektör av 1. graden samt att tjänster för en förste byråingenjör i A 23 och en byråingenjör i A 19 inrättas för maskinbyråns helikoptersektion respektive elektrobyråns materielsektion.

Yttranden

Chefen för marinen hävdar, att systemplanering i huvudsak är ett stabsarbete, som berör både marinstaben och marinförvaltningen samt inom förvaltningen såväl vapenavdelningen som skeppsbyggnadsavdelningen. Eftersom systemplaneringen är en funktion, som verkar styrande på nästan all verksamhet inom de två centrala myndigheterna — staben och förvaltningen — bör enligt marinchefens mening denna verksamhet förläggas till stabsorgan som lyder direkt under vederbörande chef. Chefen för marinen föreslår, att så också blir fallet beträffande marinförvaltningen inom vilken personal för systemplanering bör ingå i ett organ, ställt direkt under ämbetsverkets souschef. I detta organ bör ingå tekniska

stabsofficerare samt vapenteknisk och skeppsbyggnadsteknisk expertis. Organet skall uteslutande ägna sig åt systemplanering. För planering inom vapen- och skeppsbyggnadsavdelningarna bör dessutom finnas särskilda planeringsorgan, vapen- respektive fartygsplanering. Chefen för marinen framhåller, att de sakkunniga inom den föreslagna fartygsplaneringen avsett tre mariningenjörer i första hand för systemplanering. Hinder synes inte möta att låta dessa tre befattningshavare ingå i ett fristående stabsorgan.

Skulle den på marinförvaltningen ankommande delen av systemplaneringen delas upp på vapen- respektive fartygsplaneringen, medför detta enligt marinchefen att marinstabens planeringsavdelning måste fungera som sammanhållande mellan ämbetsverkets båda planeringsorgan så snart arbetet berör både flottan och kustartilleriet.

Överbefälhavaren anser i likhet med chefen för marinen, att den föreslagna ordningen för systemplaneringen inom marinförvaltningen inte möjliggör en rationell samordning av verksamheten. Överbefälhavaren delar därför marinchefens uppfattning, att alla ärenden inom marinförvaltningen av systemplaneringskaraktär bör sammanhållas direkt under souschefens ledning. En överarbetning av förslaget i vad avser planeringsverksamheten bör således komma till stånd. I övrigt har överbefälhavaren inte något att erinra mot de föreslagna ändringarna av skeppsbyggnadsavdelningens organisation.

Försvarets civilförvaltning anser sig icke med säkerhet kunna uttala sig i systemplaneringsfrågorna. Ämbetsverket anser emellertid, att vissa fördelar skulle vara förenade med ett fristående organ för ifrågavarande verksamhet. För att personalorganisationen i framtiden smidigt skall kunna anpassas efter behoven bör de nytillkommande tjänsterna enligt civilförvaltningen tills vidare inrättas såsom extra ordinarie. I övrigt har civilförvaltningen liksom *statskontoret* i huvudsak intet att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Sveriges akademikers centralorganisation, tjänstemännens centralorganisation och statsverkens ingenjörsförbund ansluter sig likaså i huvudsak till utredningens förslag eller lämnar det utan erinran. Enligt Sveriges akademikers centralorganisation bör dock vid ubåtsbyråns ubåtsmaterielsektion och vid elektrobyråns anläggningssektion tillkomma ytterligare tjänster för en förste byråingenjör respektive för en byrådirektör. Statsverkens ingenjörsförbund, som finner det anmärkningsvärt att utredningen i sitt förslag till nya ingenjörsbefattningar uppdelar dessa i civila och civilmilitära, anser att ifrågavarande tjänster tills vidare bör uppföras såsom civila. Förbundet anser vidare, att en särskild avdelning bör inrättas inom marinförvaltningen för underhållsplanering och underhållsfrågor. Personalförbunden framhåller även, att den föreslagna omorganisationen bör få genomföras under en övergångstid. Löne- och anställningsfrågorna förutsättes bli föremål för sedvanliga förhandlingar.

Statstjänstemännens riksförbund anser det uppenbart att minst tre sjöofficerare måste ingå i skeppsbyggnadsavdelningens organisation. För fartygsbyrå föreslås en kommandörkapten av 1. graden eller en kommandörkapten av 2. graden, för fartygsplaneringen en kommandörkapten av 2. graden samt för ubåtsbyrå en kommandörkapten av 2. graden eller en kapten. Dessa beställningar anses kunna tillföras organisationen i utbyte mot tjänster i förslaget avsedda för ingenjörer.

Marinförvaltningen, som anmodats yttra sig med anledning av innehållet i överbefälhavarens yttrande, erinrar om att försvarsförvaltningssakkunnigas förslag är utarbetat efter samråd med ämbetsverket. Vid ärendets beredning dryftades inom förvaltningen såväl de mera principiella synpunkterna på planeringsfrågorna som vad de sakkunniga anfört rörande behovet av en hushållning med den mera kvalificerade tekniska sakkunskapen och de avgjorda fördelar i förhållande till nuvarande organisation som de sakkunnigas förslag innebar för skeppsbyggnadsavdelningen i dess helhet. Ämbetsverket anslöt sig därför till de motiva de sakkunniga haft till utgångspunkt för de organisatoriska förändringarna av avdelningen samt fann resultatet tillfredsställande. *Marinförvaltningen*, som anser det synnerligen angeläget att den av försvarsförvaltningssakkunniga föreslagna organisationen av skeppsbyggnadsavdelningen snarast möjligt kommer till stånd, finner ej skäl göra ändring i detta principiella ståndpunktstagande.

Marinförvaltningens anslagsöskanden

Yrkande

Marinförvaltningen (skr. ^{14/8}, ^{25/10} och ^{23/11} 1961) hemställer, att anslaget höjes med 922 000 kr.

Ökning   Minskning

I. Nya tjänster m. m.

1. Vapenavdelningen

- a) Minexperimentavdelningen vid Stockholms örlogsvarv inordnas i minbyrå som sektion m. m.:

Minexperimentsektionen

1 marindirektör av 1. graden Ao 26, 1 marindirektör av 2. graden Ao 24, 1 förste driftingenjör Ae 23, 3 driftingenjörer Ae 19, 2 ingenjörer Ae 17, 4 ingenjörer högst A 15, 1 verkmästare Ae 14, 1 kansli-skrivare Ae 10, 1 tekniskt biträde Ag 5 och 2 kollektivavtalsanställda arbetare (från minexperimentavdelningen) .....

346 516

	Ökning	Minskning
(1 mariningenjör av 1. graden Ao 23, 1 förste driftingenjör Ag 23 och 1 ingenjör högst Ae 15 utgår ur minexperimentavdelningens organisation)		—
1 byrådirektör Ae 24 (ny tjänst)	29 928	
Minsektionen		
1 byrådirektör Ae 24 och 1 byråingenjör Ae 21	55 560	
Minskyddssektionen		
1 byråingenjör Ae 21 och 1 byråingenjör Ae 19	48 756	
1 ingenjör högst A 15 (från minexperimentavdelningen)	18 816	
1 förste byråingenjör Ae 23 utgår		28 416
Centraldetaljen		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (från minexperimentavdelningen; för närvarande tekniskt biträde Ae 5)	11 220	
b) 1 assistent Ae 12 (artilleribyråns ammunitionssektion)	16 116	
c) 1 assistent Ae 17 (telebyråns centralsektion)	20 856	
d) 1 kanslibitråde Ae 7 (expeditionen)	12 444	
2. Verkstadsbyrån		
a) 1 förste byråsekreterare Ae 23 (centralsektionen)	28 416	
b) 1 förste byråingenjör/förste byråintendent Ae 23 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (förrådssektionen)	38 412	
3. Normaliebyrån		
a) 1 byråingenjör Ae 19 och 1 ingenjör Ae 17 (standardiseringssektionen)	43 980	
b) 1 byråingenjör Ae 19 (beskrivningssektionen)	23 124	
c) 1 tekniker Ae 9 och 1 tekniskt biträde Ae 7 (förlagsdetaljen)	26 232	
4. Administrativa byrån		
1 assistent Ae 17 (organisationskontoret) ...	20 856	

Ökning   Minskning

5. Centralplaneringen

a) 1 byråassistent Ae 19	23 124
b) 1 kommendörkapten av 1. graden/överstelöjtnant Ao 26 eller kommendörkapten av 2. graden/major Ao 24, 1 kapten Ao 21 (flottan eller kustartilleriet), 1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24, 1 byråingenjör Ae 21 och 1 kontorist Ae 9	128 172

II. Löneregleringar

1. Uppflyttning av byråchefer m. fl.

1 amiralitetsråd Bo 1—Bo 3, 5 byråchefer Bp 1 — överingenjörer Bp 3, 3 byråchefer Bp 1—Bp 3, 1 byråchef Bo 1—Bo 3, 1 verkstadsdirektör Bp 1—Bp 3	48 312
--	--------

2. Vapenavdelningen

Artilleribyran

1 kommendörkapten av 2. graden/major Ao 24 — kommendörkapten av 1. graden/överstelöjtnant Ao 26 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kanslibiträden Ae 7 (ammunitionssektionen) ...	5 712
---	-------

Minbyran

1 byråassistent Ae 19 — byråintendent Ae 21 (centraldetaljen)	2 508
1 kommendörkapten av 2. graden Ao 24 — kommendörkapten av 1. graden Ao 26 (marinens avlöningsanslag) och 1 förste byråingenjör Ae 23 — byrådirektör Ae 24 (minröjningssektionen)	1 512
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ae 24 — marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ae 26 (minskyddssektionen) ...	3 264

Telebyran

1 kommendörkapten av 2. graden/major Ao 24 — kommendörkapten av 1. graden/överstelöjtnant Ao 26 (centralsektionen)	3 264
1 marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 — marindirektör av 1. graden/överingenjör Bo 1 (radarsektionen)	9 648

	Ökning	Minskning
1 marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 — marindirektör av 1. graden/över- ingenjör Bo 1 (radiosektionen; överföring från marinens avlöningsanslag)	42 840	
Kontrollkontoret		
1 kommandörkapten av 2. graden/major Ao 24 — kommandörkapten av 1. graden/ överstelöjtnant Ao 26, 1 förvaltare Ao 15 —Ao 17, 1 flaggunderofficer Ao 13 — för- valtare Ao 15 och 1 byråassistent Ae 19 — byråintendent Ae 21	9 636	
3. Skeppsbyggnadsavdelningen		
Projektbyrån		
1 marindirektör av 1. graden Ao 26—Bo 1 (projektsektionen; marinens avlöningsan- slag)	—	—
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrå- direktör Ao 26 (utrustningssektionen; överföring från marinens avlöningsanslag)	33 192	
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — ma- rindirektör av 1. graden Ao 26 (skydds- sektionen; marinens avlöningsanslag) ...	—	—
Fartygsbyrån		
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — ma- rindirektör av 1. graden Ao 26 (hjälpfar- tygssektionen; marinens avlöningsanslag)	—	—
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrå- direktör Ao 26 (fartygsbyggnadssektion- en; överföring från marinens avlönings- anslag)	33 192	
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — ma- rindirektör av 1. graden Ao 26 (under- hållssektionen; marinens avlöningsan- slag)	—	—
Ubåtsbyrån		
1 marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 — marindirektör av 1. graden/över- ingenjör Bo 1 (projektsektionen; överfö- ring från marinens avlöningsanslag)	42 840	

	Ökning	Minskning
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. graden Ao 26 (ubåtsbyggnadssektionen; marinens avlöningsanslag)	—	—
Maskinbyrån		
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. graden Ao 26 (anläggningssektionen; marinens avlöningsanslag)	—	—
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 (maskinsektionen)	3 264	
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 (motorsektionen; överföring från marinens avlöningsanslag)	33 192	
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. graden Ao 26 (helikoptersektionen; marinens avlöningsanslag)	—	—
Elektrobyrån		
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. graden Ao 26 (anläggningssektionen; marinens avlöningsanslag)	—	—
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26 (materielsektionen; överföring från marinens avlöningsanslag) ...	33 192	
4. Inköpsavdelningen		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 och 1 förste kansliskrivare Ae 12 — assistent Ae 15 (inköpssektionen)	5 964	
1 kamrerare Ao 19—Ao 23 och 1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9 (räkningssektionen)	6 636	
5. Verkstadsbyrån		
2 byrådirektörer Ao 24—Ao 26 (centralsektionen respektive driftsektionen)	6 528	
1 byrådirektör Ae 24—Ae 26 (förrädssektionen)	3 264	

	Ökning	Minskning
6. Normaliebyrå		
1 marindirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 — marindirektör av 1. graden/byrå- direktör Ao 26 (standardiseringssektio- nen)	3 264	
1 byråingenjör/byråintendent Ao 21 — förs- te byråingenjör/förste byråintendent Ao 23 (beskrivningssektionen)	2 784	
7. Administrativa byrån		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (kanslisektio- nen)	3 264	
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — maskinoperatör Ae 7 (ekonomisektionen)	1 224	
2 kanslibiträden Ae 7 — kontorister Ae 9 och 1 kansliskrivare Ae 10 — förste kans- liskrivare Ae 12 (kassadetaljen)	4 020	
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 (personalkon- toret)	3 264	
1 förste byråintendent Ao 23 — byrådirek- tör Ao 24 (organisationskontoret)	1 512	
8. Centralplaneringen		
1 kommandörkapten av 1. graden/överste- löjtnant/marindirektör av 1. graden Ao 26 — chef Bo 1	9 648	
III. Ordinariesättningar		
1 byrådirektör Ae 26, 1 förste byråingenjör Ae 23, 2 byråingenjörer Ae 21, 1 byrå- ingenjör Ae 19 och 2 ingenjörer Ae 17 ...	—	—
IV. 1 kapten vid marinintendenturkåren Ao 21 — kap- ten ur flottan, kustartilleriet eller marininten- denturkåren (från marinens avlöningsanslag)		
	25 632	
V. Lönegradsuppflyttningar m. m. enligt prop. 1961: 142		
	80 444	
VI. Löneklassuppflyttningar m. m.		
	191 400	
VII. Omräkning		
		596 528
	1 546 944	624 944
		+ 922 000

Motiv

Den i det följande lämnade redogörelsen upptager endast de av marinförvaltningens förslag till personalförändringar m. m. vid ämbetsverket från och med nästa budgetår som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. I övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

I. 1 a). I delbetänkande I angående marinförvaltningens organisation (juli 1960) anförde 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga, att starka skäl talade för att den till Stockholms örlogsvarv förlagda minexperimentavdelningen överfördes till marinförvaltningens minbyrå (se prop. 1961: 1, bil. 6, s. 96). Något förslag till överföring framlade de sakkunniga emellertid icke utan de förutsatte att frågan skulle övervägas i samband med frågan om Stockholms örlogsvarvs kommande organisation och utflyttning från Stockholm.

Chefen för marinen avgav efter samråd med marinförvaltningen den 31 oktober 1961 förslag till ny organisation av Stockholms örlogsvarv och föreslog därvid bland annat, att minexperimentavdelningen skulle överföras till marinförvaltningen och inordnas i minbyrån. I anslutning härtill har marinförvaltningen den 23 november 1961 framlagt förslag till ny organisation av minbyrån.

Förslaget innebär — förutom de förändringar som föranledes av minexperimentavdelningens inlemmande i minbyrån — även vissa personalförändringar vid byrån i övrigt. Trots att byråns organisation nyligen fastställts och ännu icke hunnit prövas i önskvärd utsträckning anses personalförstärkningar erforderliga med hänsyn till bland annat den snabba utvecklingen av minvapnet.

Minexperimentavdelningen föreslås vid inordnandet i minbyrån skola organiseras som en särskild sektion, minexperimentsektionen. För denna räknar marinförvaltningen med följande personaluppsättning, nämligen en marindirektör av 1. graden i Ao 26, en marindirektör av 2. graden i Ao 24, en byrådirektör i Ae 24, en förste driftingenjör i Ae 23, tre driftingenjörer i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17, fyra ingenjörer i högst A 15, en verkmästare i Ae 14, en kansliskrivare i Ae 10 och ett tekniskt biträde i Ag 5 samt två kollektivavtalsanställda arbetare. I förhållande till minexperimentavdelningens nuvarande organisation innebär detta dels att en tjänst för byrådirektör i Ae 24 tillkommer, dels att en beställning för mariningenjör av 1. graden i Ao 23 ersätts med beställning för marindirektör av 2. graden i Ao 24, dels att tjänster för en förste driftingenjör i Ag 23 och en ingenjör i högst Ae 15 indrages, dels att från minexperimentavdelningen överföres till minskyddssektionen en tjänst för ingenjör i högst A 15 dels ock att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 5 utgår varvid centraldetaljen tillföres en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

För minsektionen bör inrättas nya tjänster för en byrådirektör i Ae 24 och en byråingenjör i Ae 21. Beträffande verksamheten vid denna sektion anför marinförvaltningen bland annat följande.

Minsektionens arbetsuppgifter äro på grund av minvapnets utveckling mot alltmer komplicerade system synnerligen mångskiftande och kvalificerade. En stor del av det väsentliga utvecklingsarbetet bedrivs för närvarande vid olika industrier, men det oaktat medger den nuvarande personaluppsättningen icke fullständig bearbetning av samtliga de uppgifter som enligt chefens för marinen direktiv för minvapnets utveckling åvila sektionen. Orsaken härtill är, att befintliga kommersiella konstruktioner icke kunna utnyttjas i arbetet och att sektionen på grund härav i stor utsträckning måste ägna sig åt att leda och kontrollera de anlitate industriföretagen.

Byrådirektörstjänsten avses för uppgifter inom avståndsmi-nområdet och byråingenjörstjänsten för kontrollerbar minmateriel.

För byråns minskyddssektion föreslås slutligen nya tjänster för en byråingenjör i Ae 21 och en byråingenjör i Ae 19. Förstnämnda tjänst avses för nya mät- och avmagnetiseringsutrustningar samt mät- och behandlingsmetoder. Innehavaren av tjänsten i Ae 19 skall bland annat handlägga ärenden rörande projektering, beräkning och konstruktion av magnetminskydd för fartyg, utarbeta konstruktionsritningar och specifikationer för angivna anläggningar samt utöva montagekontroll ur magnetisk synpunkt vid nybyggnadsvarven. En tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 vid sektionen kan härvid — och i samband med att en ny tjänst för byrådirektör i Ae 24 inrättas vid minexperimentsektionen — utgå ur minskyddssektionens organisation.

2 b). Marinförvaltningen anför, att verkstadsbyråns förrådssektion fått väsentligt ökade arbetsuppgifter bland annat till följd av pågående rationaliseringsverksamhet och försök med funktionell förrådsorganisation. Härtill kommer arbetsuppgifter i samband med övergång till modern maskinell förrådsredovisning. För att uppkommande lokal- och hanteringsproblem skall kunna lösas på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt erfordras en ny tjänst för förste byråingenjör eller förste byråintendent i Ae 23.

Marinens centrala förråd i Eskilstuna har enligt ämbetsverket utbyggts i sådan takt, att bokförings- och skrivarbete ej kunnat medhinnas av befintlig personal. Behovet av ytterligare personal har hittills tillgodosetts med anlitage av den i marinförvaltningens avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till tillfälligt anställd personal. Då stadigvarande behov av ytterligare ett kontorsbiträde förutses föreslår ämbetsverket, att en tjänst härför inrättas.

3 a). I 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 109) anfördes ingen erinran mot att normaliebyrå förstärktes med tjänster för en byråingenjör i Ae 19 och en ingenjör i Ae 17 under förutsättning att behovet kunde tillgodoses genom omflyttning från andra enheter inom marinförvaltningen.

Ämbetsverket erinrar om att Kungl. Maj:t den 16 juni 1961 föreskrivit, att en vakant tjänst i Ae 19 vid ubåtsbyrån tills vidare får utnyttjas vid normaliebyråns standardiseringssektion. Behovet av tjänsten i Ae 17 har emellertid ej kunnat tillgodoses genom omDispositionering. Enligt marinförvaltningen är det nödvändigt att båda dessa tjänster tillföres normaliebyrån, då arbetet med standardisering, kodifiering och klassificering av marinens materiel för närvarande inte kan bedrivas i önskvärd takt. Detta får emellertid inte ske på bekostnad av annan enhet inom ämbetsverket.

5 b). Marinförvaltningen anför, att en särskild detalj, anknuten till ämbetsverkets centralplanering, bör organiseras. Denna detalj skall bland annat samverka med försvarsstaben, försvarets forskningsanstalt, övriga förvaltningar etc. I övrigt angives detaljens uppgifter vara, bland andra, följande.

Detaljen skall i fred dels följa den tekniska utvecklingen och dess tillämpning särskilt på de områden, som berör marinen, i syfte att skapa och fortlöpande underhålla en stabsmässig översikt, dels sammanställa, bearbeta och delgiva materiel rörande den tekniska utvecklingen.

Som chef för detaljen bör enligt marinförvaltningen avses en med militär organisation och stabstjänst förtrogen befattningshavare. Marinförvaltningen föreslår för befattningen en beställning för kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant alternativt kommandörkapten av 2. graden eller major. I övrigt beräknar ämbetsverket personalbehovet för detaljen till en kapten ur flottan eller kustartilleriet, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, en byråingenjör i Ae 21 samt en kontorist i Ae 9. Ytterligare uppgifter rörande motiven för ifrågavarande förslag torde få inhämtas ur handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

II. Marinförvaltningens förslag till lönegradsuppflyttningar innebär bland annat, att samtliga i ämbetsverkets organisation ingående tjänster i B 1 uppflyttas till B 3. I anslutning härtill föreslås även att vissa sektionschefstjänster med i huvudsak projekterings- och konstruktionsuppgifter höjes från A 26 till B 1. Övriga tjänster för sektionschef bör enligt marinförvaltningen i princip vara placerade i A 26. De framförda förslagen till lönegradsuppflyttningar i övrigt motiveras i allmänhet med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med ifrågavarande tjänster.

Utöver de i sammanställningen angivna lönegradsuppflyttningarna anmäler marinförvaltningen vissa ytterligare önskemål om omvärderingar. Dessa anses emellertid böra behandlas i annan ordning.

III. Förslagen till ordinariesättningar omfattar sammanlagt sju tjänster, varav en vid artilleribyran (i Ae 21), fem vid telebyran (en i Ae 23, en i Ae 21, en i Ae 19 och två i Ae 17) samt en vid inköpsavdelningen (i Ae 26).

Förslagen motiveras i huvudsak med att stadigvarande behov av ifrågavarande tjänster anses föreligga.

Yttranden

Överbefälhavaren tillstyrker förslagen under punkt 5 b).

1956 års försvarsförvaltnings-sakkunniga, som avgivit yttrande såvitt avser punkt 1 a), tillstyrker marinförvaltningens förslag, att minexperimentavdelningen inordnas såsom en särskild minexperimentsektion inom minbyrån. I anslutning härtill tillstyrker de sakkunniga vidare, dels att följande tjänster inrättas, nämligen vid minexperimentsektionen en tjänst för byrådirektör i Ae 24, vid minsektionen en tjänst för byråingenjör i Ae 21 och vid minskyddssektionen en tjänst för byråingenjör i Ae 19, dels ock att följande tjänster indrages, nämligen vid minskyddssektionen en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 samt vid minexperimentavdelningen en tjänst för förste driftingenjör i Ag 23 och en tjänst för ingenjör i högst Ae 15. Likaså tillstyrker de sakkunniga, att en tjänst för ingenjör i högst Ae 15 flyttas från minexperimentavdelningen till minskyddssektionen samt att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 5 vid minexperimentavdelningen utbytes mot tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Sistnämnda tjänst bör dock liksom flertalet övriga sådana tjänster vid vapenavdelningen redovisas vid vapenavdelningens expedition. Härjämte föreslår de sakkunniga, att en annan vid minexperimentavdelningen befintlig tjänst för tekniskt biträde i Ag 5 med hänsyn till arbetsuppgifterna utbytes mot tjänst för tekniker i Ae 9.

Förslaget att utbyta en beställning för mariningenjör av 1. graden i Ao 23 mot beställning för marindirektör av 2. graden i Ao 24 tillstyrkes.

Enligt de sakkunnigas mening bör vid minexperimentavdelningen befintliga tjänster för förste driftingenjör och driftingenjör i anslutning till omorganisationen framdeles benämnas förste byråingenjör respektive byråingenjör. Löneställning och tjänstebenämning för tjänster vid minexperimentavdelningen för en verkmästare i Ae 14 och en kansliskrivare i Ae 10 bör vidare omprövas vid nuvarande innehavares avgång.

I förevarande sammanhang upptager de sakkunniga även till behandling frågan om chefskapet för minsektionen. De sakkunniga föreslog i delbetänkande I (juli 1960), att en marindirektör av 1. graden skulle vara chef för minsektionen. Detta förslag har sedermera godtagits (prop.1961: 1, bil. 6, s. 108 f.). Vissa nya omständigheter har emellertid enligt de sakkunniga nu tillkommit. Genom minexperimentavdelningens inordnande i minbyrån tillföres byrån sålunda teknisk sakkunskap på hög nivå, varför de skäl som 1960 motiverade förslaget att en marindirektör av 1. graden skulle placeras såsom chef för minsektionen delvis bortfallit. Personalkårutredningen har vidare föreslagit, att alla civilmilitära tjänster på bland annat ifrågavarande område skall utbytas mot civila. Med hänsyn till den stora omfattningen

av icke direkt tekniska förvaltningsuppgifter som föreligger inom minsektionen ifrågasättes även, om icke som regel militär (sjöofficer eller kustartilleriofficer med teknisk utbildning) är att förordas som sektionschef framför civil tjänsteman. Den beslutade organisationen har slutligen av särskilda skäl icke kunnat genomföras och kommer sannolikt icke att kunna genomföras inom överskådlig tid. Kustartilleriofficer är för närvarande chef för sektionen.

Med hänsyn till det anförda föreslår de sakkunniga, att beställningen för marindirektör av 1. graden, avsedd för chef för minsektionen, utbytes mot beställning för kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant. För att den tekniska sakkunskapen icke skall minska i förhållande till vad som gäller enligt den beslutade organisationen föreslår de sakkunniga vidare, att befintlig beställning för major eller kapten ur kustartilleriet utbytes mot tjänst för förste byråingenjör i Ae 23. I samband härmed bör den för sektionen avsedda beställningen för kapten vid flottan utbytas mot beställning för kapten vid flottan eller kustartilleriet. Härvid förutsättes att beställningen skall innehavas av kapten ur det vapenslag som sektionschefen inte tillhör.

Personalfrågor inom den tekniska tjänsten vid marinen

Nuvarande organisation m.m.

För tekniska uppgifter inom marinen utnyttjas för närvarande personal från olika personalkategorier, nämligen officerare med teknisk utbildning — i det följande benämnda tekniska officerare — mariningenjörer med teknisk utbildning på olika nivåer, underofficerare och underbefäl tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna samt civila ingenjörer med olika slags kompetens. Den militära personalen är fördelad mellan flottan och kustartilleriet medan den civilmilitära mariningenjörspersonalen är sammanhållen i mariningenjörkåren.

Till kategorien *tekniska officerare* räknas officerare som genomgått någon av militärhögskolans (sjökrigshögskolans) tekniska kurser. Antalet dylika officerare uppgick vid årsskiftet 1960—61 till cirka 180. Vid flottan utnyttjas tekniska officerare främst för befattningar vid marinförvaltningen, örlogsvarven i Stockholm och Göteborg samt förvaltningsorganen vid marin-kommando Syd ävensom vid marinstabens vapentjänstavdelningar. De fullgör dessutom sjötjänstgöring i ungefär motsvarande omfattning som övriga officerare. Kustartilleriofficerarna tjänstgör huvudsakligen vid marinförvaltningen och vid kustartilleriinspektionen ävensom vid kustartilleriförsvaren (såsom tygmästare m. m.) och vid truppförbanden för ledningen av den mera tekniskt betonade delen av utbildningsverksamheten samt såsom lärare vid utbildningsanstalter.

Utbildningen för de tekniska officerarna har hittills varit densamma som

för övriga officerare till och med sjökrigshögskolans allmänna kurs. Enligt beslut av 1961 års riksdag har en för försvaret gemensam militärhögskola organiserats hösten 1961. I samband härmed har de tekniska kurserna vid marinen sammanslagits till en kurs om högst 18 månaders längd. Genom beslut den 23 mars 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt överbefälhavaren att verkställa viss kompletterande utredning i fråga om anordnandet av de tekniska kurserna vid bland annat marinen.

Härutöver kan officer kommenderas som specialstuderande till teknisk högskola (1 à 2 per år). Kommenderingen grundas på medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Av *mariningenjörer med högskoleutbildning* finnes skeppsbyggnadsingenjörer och specialingenjörer. De sistnämnda utgöres av elektro-, artilleri-, torped-, min- och teleingenjörer. I marinen's personalförteckning för budgetåret 1961/62 är uppförda sammanlagt 115 beställningar för mariningenjör på aktiv stat vid mariningenjörkåren med följande fördelning.

Beställningar	Antal	Lönegrad
Förste marindirektör (inspektör för den skeppstekniska tjänsten, IMST)	1	Bo 1
Skeppsbyggnadsingenjörer		
Marindirektörer av 1. graden	16	Ao 26
Marindirektörer av 2. graden	14	Ao 24
Mariningenjörer av 1. graden	21	Ao 23
Mariningenjörer av 2. graden	10	Ao 21
Specialingenjörer		
Marindirektörer av 1. graden	14	Ao 26
Marindirektörer av 2. graden	7	Ao 24
Mariningenjörer av 1. graden	21	Ao 23
Mariningenjörer av 2. graden	11	Ao 21

För mariningenjörkårens chef, marinöverdirektören, som tillika är chef för skeppsbyggnadsavdelningen i marinförvaltningen, är en beställning i Bp 5 uppförd i förvaltningens personalförteckning. I egenskap av chef för kåren lyder marinöverdirektören direkt under chefen för marinen.

Den avsedda fördelningen av nuvarande beställningar framgår av följande sammanställning.

Beställningar	MF	IMST	Utbildning	Örlogsvarv (motsv)	Sjötjänst	KA-försvär	S: a
Förste marindirektör	—	1	—	—	—	—	1
<i>Skeppsbyggnadsingenjörer</i>							
Marindirektör av 1. gr.	10	1		4	1		16
Marindirektör av 2. gr.	7	1		3	1	2	14
Mariningenjör av 1. gr.	7		3	7	3	1	21
Mariningenjör av 2. gr.	2		2	2	4		10
S: a	26	2	5	16	9	3	61
<i>Specialingenjörer</i>							
Marindirektör av 1. gr.	11			3			14
Marindirektör av 2. gr.	4			3			7
Mariningenjör av 1. gr.	8		3	6	1	3	21
Mariningenjör av 2. gr.	3			5	2	1	11
S: a	26		3	17	3	4	53
Totalsumma	52	3	8	33	12	7	115

Personalens nuvarande placering överensstämmer i stora drag med den nyss angivna. Vid marinförvaltningen har dock behovet av mariningenjörer undergått förändringar till följd av 1954 års förvaltningsreform, dock utan att antalet beställningar vid kåren avpassats härefter.

De för utbildning avsedda mariningenjörerna tjänstgör såsom kadett-ingenjörer och lärare i tekniska ämnen vid sjökrigsskolan och Berga örlogsskolor (vid marinens underofficersskola samt såsom chefer för skyddstjänstskolan och maskinskolan).

Vid örlogsvarven (motsvarande) är mariningenjörer placerade såsom chefer för fartygsavdelning (skeppsteknisk förvaltning) samt i övrigt såsom sektionschefer m. m. inom nämnda avdelning (förvaltning). Vid vapenavdelningens (-förvaltningens) sektioner (artilleri-, torped- och minsektionerna) är mariningenjörer placerade såsom biträden åt respektive sektionschefer (tekniska officerare) medan telesektionen förestås av mariningenjör.

För sjötjänst beräknade beställningar har avsetts dels för förbandsstab, dels för särskilda fartyg.

Vid kustartilleriförsvaren har mariningenjörer avsetts såsom stabsingenjör, tillika chef för fartygs- och verkstadsförvaltningen, vid Stockholms, Blekinge och Gotlands kustartilleriförsvär (SK, BK och GK) samt såsom artilleri- och teleingenjörer vid tygförvaltningen vid SK och BK.

Under senare år har därjämte en mariningenjör varit placerad såsom biträdande marinattaché vid beskickningen i Washington.

Pensionsåldern för beställningshavare vid mariningenjörkåren är 60 år, dock att förste marindirektören pensioneras vid 65 år.

Förutom mariningenjörer på aktiv stat finns mariningenjörer i mariningenjörkårens reserv och värnpliktiga mariningenjörer.

Rekryteringen av mariningenjörer på aktiv stat sker regelmässigt genom antagning av mariningenjörer i mariningenjörkårens reserv. För vin-

nande av sådan reservanställning fordras att vederbörande såsom mariningenjöraspirant och mariningenjörskadett genomgått viss i det följande angiven utbildning. För att kunna anställas på aktiv stat fordras härutöver viss tids praktisk verksamhet och ytterligare tjänstgöring.

Mariningenjöraspiranter antages årligen av chefen för mariningenjörkåren till det antal Konungen i kommandoväg bestämmer. Till mariningenjöraspirant må antagas den som dels avlagt antingen studentexamen å realgymnasiet eller avgångsexamen vid tekniskt gymnasium, dels vid särskild lämplighetsprövning befunnits lämplig för utbildning till mariningenjör. Endast sådana sökande vilkas meriter bedömes tillräckliga för inträde vid teknisk högskola må antagas. Utbildning för mariningenjöraspirant äger rum vid sjökrigsskolan och pågår cirka ett år. Utbildningen uppdelas på rekrytkurs vid aspirantskola i land samt på första och andra underbefälkurs ombord. Aspirant som med godkännande vitsord genomgått andra underbefälkurs och förklarats lämplig för fortsatt utbildning praktiserar i cirka tre månader såsom arbetare vid privat varv eller verkstad. Därest mariningenjöraspirant icke vinner inträde vid teknisk högskola entledigas han utan ansökning. Den som med godkännande vitsord genomgått utbildning såsom mariningenjöraspirant och befunnits lämplig för fortsatt anställning antages till mariningenjörskadett. Antalet sådana kadetter som för året må antagas bestämmas av Konungen i kommandoväg. Omedelbart efter antagning kommenderas mariningenjörskadett att genomgå utbildning vid teknisk högskola. Studierna skall bedrivas vid någon av avdelningarna för flygteknik och skeppsteknik, skeppsbyggnad, maskinteknik, elektroteknik eller, efter särskilt medgivande, teknisk fysik. Under tredje eller fjärde årskursen skall kadett genomgå specialkurs i krigsfartygskonstruktion.

Under uppehållet i studierna utbildas mariningenjörskadett under tre somrar vid praktiska kurser, vilka som regel fullgöres ombord å flottans fartyg, vid örlogsvarv etc. Vid påbörjandet av andra sommarens praktiska kurs uttages kadett för utbildning till skeppsbyggnads-, artilleri-, elektro-, min-, tele- eller torpedingenjör.

Efter examen vid teknisk högskola antages därtill lämplig mariningenjörskadett till marinunderingenjör i mariningenjörkårens reserv. Dylik ingenjör skall under 18 månader för förkovran i yrket tjänstgöra vid svenskt eller utländskt företag eller bedriva utlandsstudier. Under denna tid kan stipendium utgå med för närvarande 3 300 kr. för år. Under de därpå följande 18 månaderna fullgör marinunderingenjör obligatorisk reservtjänstgöring och uppbär därvid arvode motsvarande lön för beställningshavare tillhörande högst lönegrad Ae 19, löneklass 19. Därefter kan vederbörande i mån av tillgång till ledig beställning vinna anställning såsom mariningenjör av 2. graden på aktiv stat.

Den angivna rekryteringsvägen är den normala. Det förekommer dock att såsom mariningenjör (främst specialingenjör) anställas högskoleutbildad ingenjör som icke genomgått utbildning såsom mariningenjöraspirant eller mariningenjörskadett.

Mariningenjörer av här avsedd kategori har i enstaka fall rekryterats från underofficerare och underbefäl. Dessa har genomgått försvarets läroverk, där studentexamen avlagts, samt teknisk högskola. Vederbörande har där-

vid efter examen vid försvarets läroverk antagits såsom aspirant och kadett och genomgått utbildning i likhet med övriga blivande mariningenjörer. Genom brev den 3 juni 1955 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser angående ekonomiska förmåner för här avsedd personal under utbildning till mariningenjör.

Vid 1955 års riksdag (prop. 110; rskr. 300) fattades beslut om utbyggnad av mariningenjörskåren med en kategori *mariningenjörer med annan teknisk utbildning än högskoleutbildning*. Enligt nämnda beslut borde dessa ingenjörer i första hand avses för befattningar inom ledningen av den tekniska tjänsten ombord på flottans fartyg. Nyutexaminerad mariningenjör borde anställas i lönegrad 11 och efter 2 år uppflyttas till lönegrad 13 samt efter ytterligare 6 år till lönegrad 17. Beställningar borde jämväl inrättas i 19 och 21 lönegraderna och befordran till dessa lönegrader ske i mån av tillgång till dylika beställningar.

Pensionsåldern för ifrågavarande mariningenjörer borde vara 60 år. Därvid beräknades möjligheter föreligga att placera äldre mariningenjörer på befattningar i marinförvaltningen och vid övriga landorgan.

Det förutsattes att den nya ingenjörskategorien skulle byggas upp i första hand med utnyttjande av befintliga underofficerare och att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare utforma den för ändamålet erforderliga utbildningsorganisationen. Sedan den nya organisationen genomförts borde huvuddelen av ifrågavarande mariningenjörer rekryteras bland såväl underofficerare som underbefäl samt om så befundes nödvändigt och lämpligt bland personer som avlagt examen vid tekniskt läroverk eller sjöbefälskola. Utbildningen borde bedrivas i marinens regi och förläggas till sjökrigsskolan. — Principen för uppbyggnaden av den nya mariningenjörskådern borde vara den att beställningar för mariningenjörer inrättades i utbyte mot befintliga beställningar. Genom sammanslagning av vissa befattningar beräknades den nya organisationen kunna genomföras utan kostnadsökningar.

Efter utbildning vid sjökrigsskolan har hittills sammanlagt 45 underofficerare vid flottan och kustartilleriet utexaminerats såsom mariningenjörer. I takt med den pågående utbildningen har beställningar för ifrågavarande ingenjörer inrättats vid mariningenjörskåren. Personalförteckningarna för budgetåret 1961/62 upptager beställningar för 12 mariningenjörer i Ao 21, 15 mariningenjörer i Ao 19 samt 18 marinunderingenjörer eller mariningenjörer. För sistnämnda ingenjörer skall enligt Kungl. Maj:ts brev den 16 juni 1961 tillämpas lönegradsserien Ae 13 (marinunderingenjör) samt Ae 15 och Ae 17 (mariningenjör). I samband med att dessa beställningar inrättats har motsvarande antal underofficersbeställningar indragits eller vakantsatts. I ett fall har civil tjänst i Ae 21 å sakanslag indragits.

Utbildningen uppdelas på olika avdelningar (maskinteknik och elektro-

teknik) samt inom dessa på specialgrenar (skeppsteknik, vapenteknik och teleteknik).

Här avsedda mariningenjörer har hittills utnyttjats i befattningar för maskin-, elektro-, skydds- och teleingenjörer å jagare samt för divisionsingenjör å motortorpedbåtsdivision. Dessutom har de placerats till tjänstgöring vid örlogsvarv, kustartilleriförsvar och såsom lärare vid marinens skolor m. m.

Enligt medgivanden av Kungl. Maj:t pågår för närvarande två nya kurser vid sjökrigsskolan, vilka beräknas bli avslutade under åren 1962 och 1963. Antalet elever vid dessa kurser är 8 respektive 10 underofficerare. År 1963 beräknas därför sammanlagt 63 mariningenjörer av ifrågakommande kategori finnas utexaminerade.

Underofficerare och underbefäl tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna är — liksom övrig underofficers- och underbefälspersonal — vid flottan underställda en gemensam personalkårchef, chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga (CUM). Vid kustartilleriet är underofficerarna i kårhänseende underställda inspektören för kustartilleriet medan underbefälspersonalen i nämnda hänseende lyder under vederbörande förbandschefer.

Personalen — utom förvaltare — fördelas på yrkesavdelningar och inom dessa på yrkesgrenar.

Antalet beställningar avsedda för maskin- och hantverksavdelningarna är budgetåret 1961/62 vid flottan 598 underofficers- och 1 112 underbefälsbeställningar. Vid kustartilleriet är motsvarande antal 151 respektive 161.

Huvuddelen av de underofficerare vid flottan som tillhör maskinavdelningen tjänstgör ombord på flottans fartyg såsom uppbördsmaskinister (maskintjänstchefer), uppbördsselektriker (elektrotjänstchefer) samt maskinrums- och pannrumsmaskinister. Maskinunderofficerare tjänstgör även vid örlogsvarven (motsvarande), såsom biträden åt marinförvaltningens nybyggnadskontrollanter, uppbördsmän för förråd eller avrustade fartyg m. m. Ett mindre antal maskinunderofficerare är lärare vid marinens skolor.

De av flottans underofficerare som tillhör hantverksavdelningen fullgör vid tjänstgöring ombord huvudsakligen service- och uppbördsmanntjänst. De till tjänstgöring i land kommenderade hantverksunderofficerarna bestrider befattningar som uppbördsmän för förråd eller på avrustade fartyg, chefer för radiostationer, instruktionsunderofficerare vid utbildningsanstalter m. m.

Kustartilleriets underofficerare tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna har i allmänhet uppgifter, som har samband med driften och underhållet av materielen. Till denna kategori kan även räknas förrådsförvaltare, uppbördsmän vid regionala förråd, biträden åt marinförvaltningens nybyggnadskontrollanter m. fl. Härjämte tages ifrågakommande personal i anspråk som lärare vid vissa skolor. Kustartilleriets maskinister bestrider vidare maskintjänsten ombord på kustartilleriets fartyg.

I anslutning till beslut av 1961 års riksdag (prop. 142; rskr. 308) har Kungl. Maj:t genom brev den 16 juni 1961 (regleringsbrev II) för tillämpning tills vidare från och med den 1 juli 1961 meddelat bestämmelser rörande vikariatslöneförordnande till vissa underofficerare och underbefäl vid marinen. Förenämnda riksdagsbeslut innebär bland annat att marinens tekniska underofficerare och underbefäl skall — i avvaktan på resultatet av personalkårutredningens arbete — beredas samma löneförmåner som utgår till närmast motsvarande civilmilitära arbetsledare vid armén och flygvapnet.

Rekryteringen av flottans underbefäl sker dels bland stamanställda befälselever (anställda med kontrakt på 15 månader), dels bland värnpliktiga som uttagits för underbefälsutbildning. Utbildningsgången för stamanställda befälselever är i stort sett följande.

Av det första anställningsåret toges i runt tal åtta månader i anspråk för rekrytkurs, verkstadskurs och yrkeskurs. Resterande del av första anställningsåret utnyttjas för sjökurs liksom även viss del av det andra anställningsåret. Därefter följer ytterligare verkstads- och yrkesutbildning samt instruktörskurs. De elever som icke avlagt realexamen (motsvarande) genomgår under andra anställningsåret furirkurs. Efter ytterligare praktisk utbildning vid sjökurs befordras vederbörande vid slutet av tredje anställningsåret till furir. Efter därpå följande praktisk tjänstgöring påbörjas den egentliga underofficersutbildningen under femte anställningsåret. Vederbörande genomgår därvid klasserna 2 T och 3 T vid marinens tekniska skola (i Karlskrona) samt därefter marinens underofficersskola (å Berga) under cirka ett läsår. Uppehållen mellan de olika läsåren utnyttjas för yrkesutbildning. Underofficersutnämning sker således normalt efter cirka åtta anställningsår.

Utbildning till förvaltare äger rum dels i allmän kurs, dels i olika slag av specialkurser.

Vid kustartilleriet sker rekryteringen helt från värnpliktiga som uttagits för underbefälsutbildning. Utbildningen, vilken till och med underbefälsutbildningen sker vid kustartilleriets förband, skolor m. m., bedrivs i stort sett enligt samma grunder som för motsvarande personal vid flottan. Underofficersutbildningen är gemensam för flottans och kustartilleriets personal. Jämväl kustartilleriets underbefäl tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna genomgår således marinens tekniska skola och marinens underofficersskola.

Civil ingenjörspersonal med utbildning vid teknisk högskola, tekniskt läroverk, tekniskt institut eller motsvarande finnes anställd i huvudsak vid marinförvaltningen, örlogsvärven i Stockholm och Göteborg, förvaltningsorganen vid marinkommando Syd (MKS) samt vid kustartilleriförsvaren. Den handhar mycket skiftande uppgifter, avseende främst konstruktion,

administration och underhåll. Även befattningar i verkstadstjänst avses för civil ingenjörspersonal. Antalet civila ingenjörer i lägre lönegrad än A 26 inom marinen uppgår till omkring 500, fördelade med cirka 275 på marinförvaltningen, cirka 155 på örlogsvarven (motsvarande) och cirka 70 på kustartilleriförsvaren. Härutöver är vissa chefsbefattningar vid marinförvaltningen ävensom ledande befattningar i verkstadstjänst vid örlogsvarven tillsatta med civila ingenjörer.

Förslag av 1954 års personalkårutredning

Utredningen erinrar till en början om att förutsättningarna för en bedömning av behovet av teknisk personal vid marinen i vissa avseenden är oklara. Som exempel anföres att slutlig organisation av örlogsvarven och förvaltningsorganen vid marinkommando Syd ännu ej fastställts i avvaktan på ytterligare undersökningar. Vidare har 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga haft i uppdrag att överse marinförvaltningens organisation. Det oaktat har utredningen ansett det angeläget att resultaten av dess hittillsvarande arbete nu redovisas. Detta har bedömts nödvändigt icke minst med hänsyn till de personalpolitiska återverkningarna av ytterligare dröjsmål.

Utredningen anmäler, att de personalberäkningar som ingått som ett led i utredningens arbete i vissa avseenden grundats på uppgifter från chefen för marinen. Arbetet härmed har kunnat slutföras såvitt avser mariningenjörer med olika slags kompetens. Däremot har beräkningarna rörande behovet av personal med teknisk kompetens motsvarande nuvarande underofficerare och underbefäl ännu icke kunnat avslutas bland annat på grund av att beräkningsunderlag först på ett mycket sent stadium kommit utredningen tillhanda. Utredningen anmäler emellertid sin avsikt att så snart ske kan återkomma med förslag i detta avseende.

Allmänna synpunkter

Utredningen, som skisserar vissa allmänna utvecklingstendenser beträffande marinens tekniska materiel, konstaterar, att den fortgående tekniska utvecklingen av materielen förutsätter att kvalificerade tekniker finnes att tillgå såväl inom krigsmakten som hos dess konsulter och leverantörer. För marinens del är tillgång till kompetenta tekniker för utvecklings-, drifts- och underhållsuppgifter av vital betydelse. Denna personal måste ha ingående kunskap om och erfarenhet av den ifrågakommande specifika materielen samt genom en kontinuerlig vidareutbildning hållas förtrogen med den tekniska utvecklingen.

Mot bakgrunden av detta uttalande behandlar utredningen frågan om vilken kompetens i tekniskt avseende som bör krävas av personal med angivna funktioner. Därvid erinrar utredningen om att överbefälhavaren jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 23 mars 1961 erhållit i uppdrag att verkställa viss utredning avseende den tekniska utbildningen vid militärhögskolan. Enligt

detta beslut skall överbefälhavaren pröva både det totala behovet av tekniska officerare och vilken kompetens dessa officerare bör ha. Frågan om behovet av tekniska officerare har därför icke prövats av utredningen i vidare mån än som följer av dess uppdrag rörande avvägningen mellan olika personalkategorier i marinförvaltningen. Icke heller har utredningen gått djupare in på frågan om de tekniska officerarnas kompetens utan förutsatt att det endast i undantagsfall kan bli aktuellt att bibringa officerare tekniska kunskaper motsvarande teknisk högskola.

Vad därefter gäller frågan om teknisk kompetens hos övrig personal inom förevarande områden konstaterar utredningen, att tillgång till högskoleutbildade tekniker obetingat måste krävas för åtskilliga uppgifter i central instans. Vid marinförvaltningen erfordras härjämte ett antal ingenjörer med teknisk kompetens på lägre nivåer.

I fråga om de regionala och lokala landorganen har utredningen kommit till den uppfattningen, att ett begränsat antal tekniker med högskolekompetens alltjämt bör avses för tjänstgöring vid örlogsvarven i Stockholm och Göteborg samt vid förvaltningsorganen vid marinkommando Syd. Utredningen har därvid tagit hänsyn till det förhållandet att utvecklingen går mot mindre fartygstyper samtidigt som materielen blir allt mer komplicerad. Detta gör det nödvändigt att i större omfattning än tidigare förlägga underhållet till landorganen. Det oaktat har utredningen ansett det möjligt att i förhållande till nuläget i någon utsträckning reducera antalet befattningshavare med teknisk högskolekompetens. Enligt utredningens mening bör därjämte personal med annan teknisk utbildning, närmast motsvarande examen från högre tekniskt läroverk (gymnasielinjen), kunna utnyttjas i ett antal befattningar vid örlogsvarven (motsvarande).

Vad angår kustartilleriförsvaren har utredningen ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan, huruvida där förekommande arbetsuppgifter är av sådan art att de oundgängligen kräver personal med högskolekompetens. Detta har utredningen ansett vara förhållandet endast beträffande befattningarna för stabsingenjör. För underhålls- och driftuppgifter i övrigt vid kustartilleriet har utredningen bedömt behov icke föreligga av personal med högre teknisk kompetens än gymnasiekompetens.

För verksamheten vid helikopterförband har utredningen bedömt att behovet av ledande teknisk personal bör kunna tillgodoses med ingenjörer med gymnasiekompetens. Utredningen utgår därvid från att verksamheten i avseende på den tekniska tjänstens bedrivande på lämpligt sätt knytes till närbelägen flygflottilj, där tillgång finnes till högskoleutbildade flygingenjörer.

Vid utbildningsanstalterna räknar utredningen med att ingenjörer med teknisk kompetens på olika nivåer erfordras för lärarverksamhet.

Utvecklingen mot lättare fartyg med ökat beroende av baser i land anser utredningen påkalla viss omprövning av frågan om vilken tekniskt

utbildad personal som erfordras för befattningar i sjötjänst. Utredningens bedömande av dessa frågor har givit som resultat att endast ett mindre antal sådana befattningar kräver högskoleutbildning under det att den långt övervägande delen bör kunna uppehållas av personal med teknisk kompetens motsvarande examen från tekniskt läroverk. Emellertid har utredningen beaktat värdet av att de högskoleutbildade ingenjörer som bör avses för befattningar vid marinförvaltningen och örlogsvarv (motsvarande) äger erfarenhet från tjänstgöring i teknisk befattning ombord. Denna omständighet anser utredningen tala för att högskoleutbildade ingenjörer för bland annat egen utbildning bör kunna uppehålla här ifrågavarande befattningar. Krigsplacering ombord av ett antal högskoleutbildade tekniker, som i fred tjänstgör vid bland annat marinförvaltningen, anses också medverka till att minska det totala personalbehovet i fred. Här avsedd krigsplacering kan emellertid enligt utredningens mening vara aktuell endast för skeppstekniskt utbildade högskoleingenjörer. Några bärande skäl att placera högskoleutbildade specialister i befattningar ombord anser utredningen icke föreligga.

Förutom ingenjörer erfordras enligt utredningen i marinens såväl krigs- som fredsorganisation ett betydande antal befattningshavare med främst yrkestekniskt inriktad utbildning för uppgifter som avser drift, skötsel och vård av materielen.

Då det gäller att bedöma frågan om huruvida militär, civilmilitär eller civil anställningsform bör användas för här berörda tekniska personal-kategorier har utredningen stannat i den uppfattningen, att *högskoleutbildade ingenjörer* med skeppsteknisk utbildning, vilka enligt utredningens förslag kommer att tjänstgöra vid marinförvaltningen, örlogsvarv, andra regionala och lokala förvaltningorgan samt vid utbildningsanstalter och ombord, bör ha civilmilitär anställningsform. Detta motiverar utredningen med att tjänstgöring ombord, vilken bedrivs under militära former, bör kräva militär eller civilmilitär anställningsform samt att erfarenhet från dylik verksamhet är värdefull för tjänstgöring vid bland annat marinförvaltningen och örlogsvarv, varför omplacering mellan olika verksamhetsområden bör kunna ske på ett smidigt sätt. Militär anställningsform bör icke komma ifråga för civilingenjör med civil grundutbildning.

Andra högskoleingenjörer än sådana med skeppsteknisk utbildning kommer enligt utredningens förslag icke att fullgöra sjötjänst utan avses främst för befattningar vid marinförvaltningen och örlogsvarv, vilka icke oundgängligen kräver att vederbörande har militär eller civilmilitär ställning. Utredningen har funnit övervägande skäl tala för att dessa civilingenjörer har civil anställningsform och föreslår följaktligen att den nuvarande kategorien specialingenjörer vid mariningenjörkåren avvecklas. Ett ytterligare skäl härför anser utredningen vara att marinförvaltningen icke är tillräckligt stor för att tillfredsställande befodringsutsikter skall

kunna åstadkommas för ett flertal kvalificerade personalkategorier. Med utredningens utgångspunkter ter det sig därför naturligt att förutsätta att behovet av militärt skolad personal skall tillgodoses beträffande marinförvaltningens vapenavdelning främst av officerare och beträffande skeppsbyggnadsavdelningen av civilmilitära högskoleingenjörer. Utredningen hänvisar i övrigt till sitt tidigare betänkande rörande de militära och civilmilitära personalkårerna för tygförvaltningstjänsten inom armén, där motsvarande frågor beträffande armétygförvaltningen behandlades (jfr prop. 1958: 110, s. 123—124).

För de ingenjörer med *gymnasiekompetens* som erfordras för tjänstgöring ombord förordar utredningen civilmilitär anställningsform. Skälen härför utvecklas sålunda.

Av förut angivna skäl bör dessa befattningshavare ha antingen militär eller civilmilitär anställningsform. Militär anställningsform skulle måhända i vissa avseenden vara till fördel för tjänsten ombord. Det har nämligen hävdats att en för flertalet befattningshavare ombord enhetlig anställningsform kan tänkas bidra till att skapa enklare och mera rätlinjiga befälsförhållanden. Därmed skulle följa ett mera rationellt utnyttjande av tillgängliga personalresurser. Utredningen kan emellertid icke finna att gällande bestämmelser om civilmilitär personals befälsrätt m. m. skulle innebära hinder för att utnyttja civilmilitär personal på ett rationellt sätt. Vidare bör beaktas att den tekniska utbildning som måste bibringas vederbörande för deras huvuduppgift mindre väl låter sig förenas med den allmänna militära utbildningsgången. Civilmilitär anställningsform torde dessutom möjliggöra en smidigare anpassning till löneläget för ingenjörspersonal i allmänhet än militär anställningsform. Det synes sannolikt att härigenom åstadkommes gynnsammare förutsättningar för en bättre rekrytering, vilket är särskilt betydelsefullt vid nuvarande brist på teknisk personal.

Enligt utredningens mening bör de lönetekniska synpunkterna samt önskemålet att skapa förutsättningar för en gynnsam rekrytering vara avgörande för frågan om anställningsform för här ifrågasvarande befattningshavare ombord. Civilmilitär anställningsform bör också vara att föredraga om personalen användes i vissa andra befattningar, exempelvis i verkstadstjänst. Med hänsyn till angivna omständigheter har utredningen kommit till den uppfattningen att den personal med gymnasieingenjörskompetens som erfordras för tjänstgöring ombord bör ha civilmilitär anställningsform. Det bör erinras om att armén har civilmilitär ingenjörspersonal med samma kompetens under det att motsvarande personal vid flygvapnet är civil.

Utredningen vill här även erinra om att motsvarande befattningshavare i utländska flottor som regel är militärer, vilka erhållit teknisk utbildning och vilkas ställning i organisationen (exempelvis i fråga om rätt att utöva befäl) är utformad med tanke på att de har speciella uppgifter av teknisk och icke taktisk eller operativ natur. Detta förhållande torde sammanhänga med att begreppet »civilmilitär» är okänt utomlands. Internationellt sett torde emellertid en svensk civilmilitär vara att anse såsom militär och icke civil, varför hans ställning i sak blir nära nog identisk med den utländske specialmilitärens.

Under hänvisning till att antalet befattningshavare med gymnasieingenjörskompetens för krigsorganisationen måste avsevärt överstiga det antal som i fred erfordras för fartygsbefattningar och då behov föreligger av att utnyttja personal med dylik kompetens för befattningar i land räknar utredningen med — i konsekvens med vad som tidigare uttalats rörande högskoleutbildade skeppstekniska ingenjörer — att ett betydande antal civilmilitära befattningshavare med gymnasieingenjörskompetens bör finnas inom marinens landorganisation.

Vid avgörandet av frågan huruvida den *tekniskt yrkesutbildade personal* — underofficerare och underbefäl tillhörande maskin- och hantverksavdelningarna — som avses för tjänstgöring ombord och i land bör vara militärer eller civilmilitärer gör sig enligt utredningens mening i stort sett samma synpunkter gällande som beträffande gymnasieingenjörerna. Civilmilitär anställningsform anses således medge smidigare anpassning till löneläget för personalgrupper med likartad utbildning och likartade arbetsuppgifter. Det förefaller därför utredningen sannolikt att även beträffande denna personal bättre rekryteringsutfall på längre sikt skulle kunna åstadkommas vid civilmilitär än vid militär anställningsform. Härjämte hänvisar utredningen till att i fråga om såväl utbildning som arbetsuppgifter närmast motsvarande personalgrupper vid armén och flygvapnet tidigare haft militär ställning men efter hand överförts till civilmilitär anställningsform. Utredningen erinrar jämväl om att flertalet av marinens underofficerare och underbefäl från och med innevarande budgetår beretts vikariatslön i de lönegrader som gäller för motsvarande arbetsledande civilmilitär personal vid armén och flygvapnet samt att denna anordning vidtagits såsom ett provisorium i avbidan på kårutredningens förslag.

Då utredningen följlaktligen föreslår att här avsedda personalkategorier i allmänhet ges civilmilitär anställningsform förutsätter den att ifrågavarande personal även vid en sådan anställningsform skall i mån av behov och allt efter förhållandena vid olika tjänstgöringsplatser kunna åläggas att vid sidan av sin huvuduppgift — drift, vård och reparation av marinens materiel — fullgöra rent militär tjänst, såsom dagbefäls- och vakttjänst etc.

Utredningen har dock funnit att de förut åberopade skälen för överföring till civilmilitär anställningsform gör sig mindre starkt gällande i fråga om rekryteringspersonalen. Härtill kommer att utbildningen under den första anställningstiden är gemensam för olika yrkesgrenar i större omfattning än under den fortsatta tjänstgöringen. Utredningen har därför ansett att militär anställningsform alltjämt bör tillämpas för rekryteringspersonalen och föreslår, att för denna användes nuvarande tjänstbenämningar (furirsaspiranter och furirer). Utredningen hänvisar även till att teknikeraspiranter vid armén har militär anställningsform och att samma anställningsform länge gällde för furirer vid tygstaten ehuru övrig personal å denna stat var civilmilitär.

För övrig här ifrågavarande personal föreslår utredningen att civilmilitära beställningar inrättas i de lönegrader och, så långt möjligt, med de tjänstebestämmingar som tillämpas för närmast motsvarande kategorier vid armén och flygvapnet. I anslutning härtill bör för den i yrkestjänst ständigt sysselsatta personalen användas tjänstebestämmingarna marintekniker (A 10) och förste marintekniker (A 12) samt för den personal som erfordras för arbetsledande och särskilt kvalificerade befattningar tjänstebestämmingarna maskinist alternativt mästare (A 13), flaggmaskinist alternativt flaggmästare (A 14), verkmästare (A 16) och förste verkmästare (A 17).

Sammanfattningsvis förordar utredningen att för tekniska uppgifter inom marinen skall tagas i anspråk dels officerare med viss teknisk utbildning, dels civilmilitära mariningenjörer med högskole- eller gymnasiekompetens, dels även en kategori huvudsakligen civilmilitärt anställd personal på underofficers- och underbefälsnivå. Som arbetsbenämningar för angivna civilmilitära personalkategorier använder utredningen benämningarna Ming H, Ming G respektive mästar- och teknikerpersonal.

Den personal som i övrigt erfordras för tekniska uppgifter inom marinen förutsättes ha civil anställningsform. Bland denna bör ingå befattningshavare med uppgifter i huvudsak motsvarande nuvarande specialingenjörers.

Rekrytering och utbildning

Det är enligt utredningens mening önskvärt att *mästar- och teknikerpersonalen* rekryteras enligt i stort sett samma grunder som gäller i fråga om motsvarande personal inom andra försvarsgrenar. Med utgångspunkt i de krav som ställs på personalen med hänsyn till dess krigsbefattningar bör utbildningen nära anpassas till utbildningen av motsvarande kategorier vid armén och flygvapnet.

Utredningen erinrar till en början om att krigsmaktens underbefälsrekrytering under 1950-talet omlagts enligt beslut vid skilda tillfällen. Vid armén och kustartilleriet har tidigare rekrytering genom kontraktsanställning helt upphört. I stället sker rekrytering sedan år 1953 bland värnpliktiga som genomgått första tjänstgöring. Vid flottan däremot finnes två rekryteringsvägar. Huvuddelen av underbefälet rekryteras bland kontraktsanställda befälselever. Sedan 1953 finns därjämte möjlighet till rekrytering från värnpliktiga. En kontraktsanställds kontanta löneförmåner in till tidpunkten för furirsbefordran överstiger motsvarande förmåner för värnpliktsrekryterad personal med drygt 5 000 kr. Tages endast hänsyn till tiden för kontraktsanställning respektive värnpliktstjänstgöring nedgår skillnaden till drygt 3 600 kr. Under dessa förhållanden anser utredningen att det knappast är ägnat att väcka förvåning att möjligheten att rekrytera bland värnpliktiga hittills icke lett till nämnvärt resul-

tat. Den omständigheten att yngling som önskar vinna fast anställning vid flottan och som är under normal inskrivningsålder i allmänhet antages som kontraktsanställd anses också medverka till att antalet värnpliktsrekryterade blir litet.

Utredningen konstaterar därefter att, oaktat två rekryteringsvägar stått öppna, rekryteringsutfallet, såvitt avser tekniskt underbefäl vid flottan, under senare år icke varit tillfredsställande. Sålunda har det övervägande antalet furirsaspiranter, som rekryteras från kontraktsanställda befälselever, avgått sedan efter kontraktstidens utgång anställning innehafvs under så lång tid som enligt gällande bestämmelser (jfr inskrivningsförrordningen 141 §) erfordras för att den skall få tillgodoräknas som fullgjord värnpliktstjänstgöring. I detta sammanhang erinrar utredningen även om att föredragande departementschefen vid de tillfällen, då förslag om ändringar i flottans underbefälsorganisation underställts riksdagens prövning (jfr prop. 1953:110 och 1955:110), framhållit önskvärdheten av att denna organisation utformades efter de riktlinjer som legat till grund för motsvarande organisation vid armén samt förutsatt att frågan om flottans underbefälsorganisation skulle upptagas till förnyad prövning sedan ytterligare erfarenhet vunnits rörande de olika rekryteringsystemen.

Utredningens synpunkter i fråga om rekrytering av teknikerpersonal vid flottan sammanfattas enligt följande.

Flottans värnpliktskontingent har — till skillnad från arméns och kustartilleriets — i relation till rekryteringsbehovet ansetts vara för liten för att medge ett kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande urval. Detta har även bestyrkts av en jämförelse som utredningen gjort rörande förhållandet mellan antalet underofficers- och underbefälsuttagna värnpliktiga och antalet beställningar för instruktörs-(furirs-)aspiranter. För att ett godtagbart rekryteringsunderlag skall kunna åstadkommas vid flottan erfordras därför särskilda åtgärder. Hittills har man sökt tillgodose behovet av dylika åtgärder genom rekrytering av kontraktsanställda befälselever. Utredningen anser det emellertid av olika skäl önskvärt att man vid flottan övergår till värnpliktsrekrytering. Därvid hänvisas till förutnämnda uttalanden av chefen för försvarsdepartementet samt till att nuvarande ordning innebär att utbildningskostnader blir onyttiga. Övergång till en effektivare rekryteringsordning medför därför att antalet rekryteringspersonal (furirsaspiranter) kan nedbringas.

Under hänvisning till att rekryteringsbehovet vid flottan — även i relation till värnpliktskontingenten — numera är mindre än som beräknades vid mitten av 1950-talet anser utredningen att tidpunkten för försök med omläggning till värnpliktsrekrytering av det tekniska underbefälet är gynnsam.

Utredningen föreslår, att premie skall utgå till den som med godkännande betyg genomgått teknisk underbefälsutbildning och därefter tjänstgjort som furir under ett år. Premien bör förslagsvis bestämmas till 5 000

kr. Någon skattefrihet för premien torde med hänsyn till dess karaktär icke kunna ifrågakomma. Däremot synes det utredningen naturligt att premien från skattesynpunkt behandlas som ackumulerad inkomst. Därest detta icke är möjligt bör den kunna utbetalas i rater under förslagsvis högst tre år.

Vid en premie av föreslagen storlek skulle enligt utredningen statsverkets kostnader bli i stort sett oförändrade, om antalet värnpliktsrekryterade skulle bli lika med det hittillsvarande antalet kontraktsanställda. Då emellertid premien endast kommer att utgå till den som fullföljt utbildningen till furir och därefter tjänstgjort ett år, förefaller det utredningen sannolikt att besparingar uppkommer. Vid ett gynnsamt rekryteringsutfall blir dessa avsevärda.

Utredningen anser det ligga utanför dess uppdrag att gå in på frågan om rekryteringen av övrigt underbefäl vid flottan. Såvitt utredningen kan finna torde dock — om man önskar undvika skilda rekryteringssätt — hinder icke möta mot en omläggning av rekryteringen av övrigt underbefäl till föreslaget system i fråga om teknisk personal.

I fråga om rekryteringen av det tekniska underbefälet vid kustartilleriet ifrågasätter utredningen ingen ändring.

Utbildningen av det tekniska underbefälet vid flottan och kustartilleriet förutsättes i stora drag skola ske enligt nuvarande grunder. Det understrykes att utredningens förslag om civilmilitär status icke innebär att den militära utbildningen kan eftersättas. Tvärtom anser utredningen det vara ett oavvisligt krav att teknikerpersonalen, liksom mästarpersonalen, är utbildad för stridsuppgifter som den kan ställas inför på vilken plats den än arbetar.

Utredningen räknar med att furirer med teknisk utbildning vid flottan och kustartilleriet skall utgöra rekryteringsunderlag för den civilmilitära tekniker- och mästarpersonalen samt för Ming G. Furir, som icke uttages för högre utbildning, bör tidigast efter två års praktisk tjänstgöring som furir kunna befordras till marintekniker i mån av tillgång till beställningar. Det förutsättes att marintekniker skall kunna befordras till förste marintekniker efter en sammanlagd anställningstid av cirka 16 år från furirsbefordran.

För befordran till mästar karriären bör enligt förslaget krävas särskild mästar-(maskinist-)utbildning. Uttagning till dylik utbildning bör efter frivilligt åtagande äga rum bland furirer sedan härför lämpade uttagits för utbildning till Ming G. Mästar-(maskinist-)utbildningen bör i stort sett motsvara nuvarande underofficersutbildning å teknisk linje. Utbildningen bör ha som mål att göra personalen kompetent för dess krigsbesfattningar. Under utbildningstiden bör furir enligt nyss angivna grunder kunna befordras till marintekniker, dock endast som extra ordinarie.

Utredningen räknar med att tekniker- och mästarpersonalen skall av-

ses för såväl fartygsbefattningar som befattningar vid marinens landorgan. I land bör personalen avses för befattning i stabs-, förvaltnings- eller verkstadstjänst m. m. Det förutsättes att slutlig övergång till landbefattning normalt sker vid 40—45 års ålder. I samband härmed torde omskolning i vissa fall bli aktuell.

För befordran till verkmästare bör krävas särskild verkmästareutbildning. Denna bör ske i form av såväl teoretisk utbildning som praktisk tjänstgöring såsom arbetsledare i verkstadsbefattning m. m.

Mariningenjörer med högskoleutbildning (Ming H) bör enligt utredningens förslag liksom för närvarande i första hand rekryteras aspirantvägen. Huruvida antagning av aspiranter bör ske årligen eller blott vartannat år anses få bedömas med ledning av erfarenheter rörande bland annat antalet oförutsedda avgångar, ålderssammansättning m. m. Även om antalet sökande är ringa kan det dock enligt utredningen vara angeläget att varje sökande omedelbart kan antagas. Genom vissa smärre justeringar i utbildningsgången anser utredningen det likväl vara möjligt att ernå i huvudsak samma resultat som vid rekrytering vartannat år.

För antagning som mariningenjöraspirant bör fordras — förutom lämplighet i fysiskt och psykiskt avseende — att vederbörande det år utbildningen vid marinen påbörjas kan antagas som elev vid teknisk högskola (avdelning för skeppsteknik, skeppsbyggnad eller eventuellt annan avdelning). Utredningen har bedömt det vara till fördel från bland annat rekryteringssynpunkt om vederbörande kan påbörja högskolestudierna så tidigt som möjligt så att huvuddelen av den militära utbildningen fullgöres under sommaruppehållen eller omedelbart efter avlagd civilingenjörsexamen. I överensstämmelse med statsutskottets uttalande i utlåtande (nr B 53) med anledning av de förslag rörande de militära och civilmilitära personalkårerna inom armén som framlagts i propositionen 1958: 110 har utredningen strävat efter att utforma mariningenjörutbildningen efter de grunder som gäller för utbildning av motsvarande kategorier inom andra delar av försvaret. Det har härvid legat närmast till hands att utbildningen till Ming H så långt möjligt anpassas till den för flygingenjörer gällande.

Med angivna utgångspunkter räknar utredningen med att utbildningen för mariningenjöraspirant skall vara av samma längd som värnpliktsutbildningen för officersuttagen värnpliktig, eller — med bortseende från repetitionsövningar — 630 dagar. Utbildningen bör — om den anordnas varje år — i stora drag äga rum enligt följande.

Innan studier påbörjas vid teknisk högskola bör mariningenjöraspirant genomgå grundläggande militär utbildning om sammanlagt cirka 120 dagar. Därjämte bör vederbörande under cirka 75 dagar under vart och ett av de fyra följande årens sommaruppehåll i studierna erhålla utbildning vid marinen, vilken bör förläggas ombord och i land samt så långt möjligt vara så upplagd att den får tillgodoräknas såsom praktisk verksamhet

enligt examensfordringarna vid teknisk högskola. Efter civilingenjörsexamen, i vilken bör ingå kurs i krigsfartygskonstruktion, bör aspirant genomgå ytterligare utbildning av såväl militär som teknisk natur om cirka 210 dagar, vilken bör avslutas med kadettskola om cirka 4 månader. Efter kadettskolan antages därtill lämplig mariningenjör aspirant såsom mariningenjör med placering i högst lönegrad A 19 enligt marinchefens prövning.

Utredningen förutsätter, att det skall ankomma på chefen för marinen att bestämma det högsta antal mariningenjöraspiranter som årligen må antagas. Däremot bör antalet rekryteringstjänster (beställningar i högst Ae 19) fastställas genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Dessa beställningar bör icke avses för befattningar i marinens organisation.

I jämförelse med nu gällande utbildningsgång innebär förslaget att den utbildningstid som föregår första anställning på aktiv stat icke oväsentligt minskas. Utredningen räknar emellertid med att de första åren som mariningenjör till stor del skall utnyttjas för fortsatt utbildning. Denna bör äga rum i form av praktisk tjänstgöring ombord och vid landorgan, såsom marinförvaltningen, örlogsvarv (motsvarande) och kustartilleriförsvaret. Under det första anställningsåret bör vederbörande inneha tjänst med beteckningen Af (marinunderingenjör). Som extra ordinarie mariningenjör i högst lönegrad Ae 19 bör vederbörande i mån av behov kunna uppehålla i organisationen ingående mariningenjörbefattning. Befordran till beställning i A 21 eller högre lönegrad bör kunna ske först efter avslutad aspiranttjänstgöring som marinunderingenjör.

Om antalet mariningenjöraspiranter är så litet, att utbildningskostnaderna blir oproportionellt höga om utbildning anordnas varje år föreslår utredningen följande justeringar i den tidigare skisserade utbildningsgången.

Antagning sker varje år. Sedan varje antagen aspirant omedelbart genomgått den grundläggande militära utbildningen om cirka 120 dagar samordnas utbildningen. Detta bör ske på det sättet att för varannan årskurs första utbildningsperioden om 75 dagar inlägges först under andra sommaruppehållet och sista utbildningsperioden alltså först efter avlagd civilingenjörsexamen. Den som avlagt dylik examen bör — oberoende av hur stor del av den militära utbildningen som fullgjorts — erhålla arvode motsvarande lön i högst löneklass A 19 enligt chefens för marinen bestämmande. Utbildnings- och tjänstgöringsförhållandena blir då följande. Varannan årskurs genomgår kadettskola snarast efter examen vid teknisk högskola, fullgör därefter praktisk tjänstgöring (aspiranttjänstgöring) och antages till marinunderingenjör vid den tidpunkt då minst 630 dagars tjänstgöring fullgjorts. Aspirant tillhörande den andra årskursen fullgör närmast efter civilingenjörsexamen den fjärde perioden om 75 dagar jämte ett års praktisk tjänstgöring (aspiranttjänstgöring) och genomgår sedan kadettskola, varefter anställning som marinunderingenjör på aktiv stat kan vinnas.

Vid sist angiven ordning, vilken förordas av utredningen, bör mariningenjör omedelbart efter antagning vara behörig till mariningenjörbeställning i A 21 eller högre lönegrad.

Utredningen har icke funnit tillräckliga skäl föreslå, att nuvarande praktiktjänstgöring under 18 månader företrädesvis utomlands skall vara ett obligatoriskt led i utbildningsgången. Med hänsyn till att från ansvarigt marint håll värdet av industriell praktik för vederbörandes fortsatta anställning vid marinen starkt framhållits föreslår utredningen dock, att mariningenjör i lägst Ae 19 efter ansökan skall kunna beviljas tjänstledighet med C-avdrag under högst ett år för tjänstgöring vid företag som bedömes lämpligt med hänsyn till den fortsatta anställningen. Under tjänstledigheten bör lån kunna erhållas med förslagsvis högst 6 000 kr. för år. Så länge vederbörande efter tjänstledighetens slut kvarstår i kvalificerad teknisk tjänst inom marinen bör lånet vara räntefritt och avskrivs med 625 kr. för kvartal. Om vederbörande avgår bör kvarstående del av lånet återbetalas. Tjänstledighet för berörda ändamål bör få tillgodoräknas i pensionshänseende samt för löneklassuppflyttning i innehavande beställning.

För att tillgodose behovet av ytterligare vidareutbildning av mariningenjörspersonalen förutsätter utredningen att mariningenjör, med bibehållen lön, skall beredas möjlighet genomgå utbildning avseende nytillkommen materiel, nya reparationsmetoder etc. ävensom annan specialutbildning inom landet (vid industriföretag m. m.), där så befinnes erforderligt eller lämpligt för vederbörandes tjänstgöring.

Utredningen räknar med att det i undantagsfall skall vara möjligt att som Ming H anställa även den som icke genomgått aspirantutbildning. Därvid bör vederbörande, som helst bör ha fullgjort värnpliktstjänstgöring vid marinen, under minst ett år anställas såsom aspirant med placering i den lönegrad med beteckningen Af, vars nummer med två enheter understiger lönegradsnumret för ifrågakommande beställning.

För *mariningenjörer med gymnasieutbildning (Ming G)* föreslår utredningen att nya rekryteringsvägar prövas. Utredningen har kommit till den uppfattningen att Ming G i fortsättningen bör rekryteras dels bland furirer med teknisk utbildning vid flottan och kustartilleriet, dels bland personer som avlagt examen vid tekniskt läroverk, gymnasielinjen. Motiven för utredningens ställningstagande har varit i huvudsak följande.

Övergång till mindre fartyg torde komma att skärpa kraven på fysisk spänst hos den personal som avses för tjänstgöring i fartygsbefattningar. Icke minst från denna synpunkt är det angeläget att ifrågavarande befattningar i såväl krig som fred kan besättas med förhållandevis ung personal.

Om man rekryterar mariningenjörer bland personer som nyligen avlagt examen vid tekniskt läroverk skulle marinen tillföras ingenjörer i ett gynnsamt åldersläge. Vid en rekrytering från den fast anställda personalen blir åldersläget hos färdigutbildade mariningenjörer givetvis beroende av när

under karriären uttagning till mariningenjörsutbildning sker. Uttagning bland personal med underofficers tjänsteställning medför att man erhåller mariningenjörer i relativt högt åldersläge med kortare tid för deras utnyttjande som ingenjör i fartygsbefattningar. Om uttagning i stället sker bland underbefälet samtidigt som uttagning sker till mästar-(maskinist-) utbildning föreligger möjligheter att få fram väsentligt yngre mariningenjörer. Det kan icke med fog göras gällande att man härvid skulle få sämre urval än om uttagning sker på ett senare stadium. Härtill kommer att man vid uttagning till mariningenjörsutbildning redan på underbefälsstadiet undviker onödiga utbildningskostnader.

Såsom framgår av det anförda bör Ming G i det åldersläge som är önskvärt för tjänstgöring i fartygsbefattningar kunna rekryteras såväl bland nyutexaminerade gymnasiingenjörer som bland fast anställd personal med underbefäls tjänsteställning. Utredningen bedömer det vanskligt att bygga rekryteringen på endast en av dessa kategorier och förordar därför att båda rekryteringsvägarna prövas. Då å andra sidan en tillfredsställande rekrytering bör kunna säkerställas enligt dessa vägar har utredningen icke ansett det påkallat att undersöka andra rekryteringsvägar, exempelvis bland personer som avlagt examen från sjöbefälsskola.

Den som avlagt examen vid tekniskt läroverk (elkraftteknisk, maskinteknisk eller teleteknisk gymnasielinje) och önskar vinna anställning som Ming G bör enligt utredningens förslag såsom värnpliktig genomgå utbildning vid marinen om sammanlagt 630 dagar, eller alltså av samma längd som tidigare föreslagits i fråga om utbildningen till Ming H. Det erinras om att värnpliktsutbildning av motsvarande längd kräves av gymnasiingenjör vid armén som önskar vinna anställning som arméingenjör. Värnpliktsjäntgöringen för blivande Ming G bör i huvudsak omfatta grundläggande militär utbildning, praktisk tjänstgöring i ingenjör- eller verkstadsbefattning ombord och i land samt avslutas med genomgång av kadettskola om cirka fyra månaders längd, gemensam för samtliga kategorier blivande Ming G.

Rekrytering från tekniskt underbefäl förutsättes skola ske enligt i huvudsak följande grunder.

Furir som genomgått teknisk underbefälsutbildning uttages i mån av behov och efter eget önskemål för utbildning till Ming G, därest vederbörande prövas lämplig därtill. Endast de elever som avlagt realexamen eller prövas besitta motsvarande kunskaper bör härvid ifrågakomma. Uttagning bör äga rum så snart ske kan efter antagning till furir, förslagsvis senast ett år efter denna tidpunkt.

Utbildningen bör syfta till att meddela vederbörande kompetens i tekniskt avseende motsvarande examen vid tekniskt läroverk, gymnasielinjen, samt en kompletterande specialteknisk utbildning rörande marinens materiel. Det anses icke ekonomiskt försvarbart att för det begränsade elevantal varom här blir fråga ordna teknisk gymnasieutbildning i marinens regi. Dylig utbildning föreslås i stället skola erhållas vid civilt tekniskt läroverk.

Då det icke kan förutsättas att alla uttagna elever har erforderlig kompetens för inträde vid tekniskt läroverk förutsätter utredningen att kompletterande utbildning ordnas i sådant syfte. Denna bör främst ske i form av breviskolekurser. Bidrag bör utgå till bekostande av sådana kurser. Utbildningen bör i första hand ske genom självstudier. Om så visar sig påkallat bör dock kompletteringsutbildning få anordnas i marinens regi.

Furir som vunnit inträde vid tekniskt läroverk bör enligt utredningens förslag med bibehållen lön kommenderas till denna utbildning för den tid studierna pågår, d. v. s. tre läsår. Under sommaruppehållen bör eleverna fullgöra praktisk tjänstgöring vid marinen. För att säkerställa att statsverkets utgifter för utbildningen blir till gagn för försvaret föreslår utredningen, att såsom villkor för kommendering till tekniskt läroverk skall gälla att vederbörande förbinder sig att återbetala den på studietiden belöpande lönen. Skulden bör avskrivas genom tjänstgöring i mariningenjörsbeställning eller, om utbildningen icke fullföljes, i beställning vid flottan eller kustartilleriet. Avskrivning bör ske med 1/24 av skuldbeloppet för varje helt kalenderkvartal varunder sådan beställning innehas. Återbetalningsskyldighet bör förfalla om vederbörande avlider eller erhåller avsked med rätt till sjukpension. I annat fall bör skulden förfalla till omedelbar betalning; dock bör därest entledigande icke föranledes av egen ansökning återbetalning kunna ske i rater efter medgivande av försvarets civilförvaltning. Det bör ankomma på ämbetsverket att bevaka statsverkets rätt på grund av förbindelserna.

Efter examen vid tekniskt läroverk (elkraftteknisk, maskinteknisk eller teleteknisk gymnasielinje) bör utbildningen avslutas med genomgång av den tidigare omnämnda gemensamma kadettskolan om cirka fyra månader.

Utredningen räknar med att furir under här avsedd utbildning, liksom under utbildning till mästare, skall kunna befordras till extra ordinarie marintekniker i mån av tillgång till beställning.

Sedan utbildning till Ming G enligt någon av här skisserade vägar genomgått antages därtill lämplig person enligt utredningens förslag som mariningenjör med placering i lönegrad A 15. Antalet beställningar i nämnda lönegrad bör fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen med hänsyn till behovet av rekryteringsljänster. Tiden för anställning i angiven lönegrad bör utnyttjas för att bibringa vederbörande fortsatt utbildning. Denna bör äga rum i form av praktisk tjänstgöring omväxlande ombord, vid kustartilleriförsvar, örlogsvarv och övriga landorgan. Under det första anställningsåret bör vederbörande inneha tjänst med beteckningen Af (marinunderingenjör). Som extra ordinarie mariningenjör i lönegrad Ae 15 bör vederbörande i mån av behov kunna placeras i en i organisationen ingående mariningenjörsbefattning. Befordran till beställning i högre lönegrad än A 15 bör kunna ske först sedan aspiranttjänstgöringen avslutats.

För Ming G, som avses för placering i befattning med uppgifter av stabskaraktär, förutsättes att särskild utbildning anordnas. Utredningen räknar jämväl med att möjlighet skall beredas Ming G att, där så befinnes erforderligt eller lämpligt för vederbörandes tjänstgöring, genomgå vidareutbildning av annat slag, exempelvis avseende nytillkommen materiel, nya reparationsmetoder etc.

Ehuru utredningens förslag bygger på den principen att rekryteringen av Ming G från fast anställd personal bör ske bland furirer förutsättes att möjligheten för marintekniker eller mästare (maskinist) att genomgå utbildning till Ming G icke bör vara utesluten, därest han under sin tjänstutövning visar sådana yrkeskunskaper och övriga kvalifikationer att han bedömes särskilt lämplig för här avsedd utbildning. Utredningen räknar därför med att sist angiven personal må kunna beviljas tjänstledighet med C-avdrag för studier vid tekniskt läroverk. Under tiden för sådan tjänstledighet bör vederbörande kunna erhålla lån med högst 6 000 kr. för varje läroår. Lånet bör avskrivas med 625 kr. per kvartal, varunder låntagaren innehar beställning för mariningenjör.

Utredningen räknar icke med att underofficerare eller underbefäl med teknisk utbildning såsom för närvarande skall kunna uttagas för utbildning till mariningenjör med högskolekompetens. Däremot förutsättes att Ming G bör ha möjlighet att efter förvärvande av teknisk högskolekompetens övergå till kategorien Ming H. I detta syfte bör Ming G kunna beviljas tjänstledighet med C-avdrag för studier vid teknisk högskola. Under här avsedd tjänstledighet bör lån kunna utgå med samma belopp per läroår och på samma villkor som nyss föreslagits i fråga om marintekniker m. fl. som beviljas tjänstledighet för studier vid tekniskt läroverk.

Utredningen framhåller som princip att uttagning till utbildning som här berörts bör med hänsyn till de därmed förenade kostnaderna ske först efter grundlig prövning av vederbörandes förutsättningar för att tillägna sig den högre utbildningen. Vid uttagningen bör även beaktas, att vederbörande kan under någon längre tid användas i den högre befattningen och därvid uppfylla de krav som den ställer på innehavaren.

Den *civila personal* som enligt förslaget erfordras för tekniska uppgifter inom marinen förutsättes skola bibringas kännedom om marinens materiel såväl genom sin tjänstgöring som genom särskilt anordnad utbildning av olika slag. Speciell uppmärksamhet bör enligt utredningens mening ägnas frågan om vidareutbildning av de högskoleutbildade specialister — av utredningen kollektivt benämnda vapeningenjörer — vilka i stället för civilmilitära ingenjörer bör avses för tjänstgöring vid marinförvaltningens vapenavdelning och andra motsvarande organ. För dessa ingenjörer måste insikter rörande vapensystemens taktiska användning, relationer till andra vapensystem m. m. tillmätas stort värde. Utredningen räknar därför med att tillfälle beredes vapeningenjörerna att genomgå utbildning i här avsett

syfte, exempelvis genom att följa utbildningen vid vapenofficersskola, viss tids tjänstgöring vid örlogsvarv (motsvarande), studiebesök ombord etc.

Synpunkter och förslag i kårfrågan samt rörande ledningen av den tekniska tjänsten

Inom marinen är den militära och civilmilitära personalen sedan länge uppdelad i ett flertal personalkårer. Enligt gällande organisation är chefen för marinen chef för sjöofficerskåren. I övrigt är personalkårcheferna i denna sin egenskap antingen direkt eller genom inspektören för kustartilleriet underställda marinchefen. Dessa utgöres av chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga (CUM), inspektören för kustartilleriet för kustartilleriets officers- och underofficerskårer, marinöverintendenten för marinintendenturkåren, marinöverdirektören för mariningenjörkåren, marinöverläkaren för marinläkarkåren samt truppförbandscheferna vid kustartilleriet för underbefäl vid respektive förband.

Nuvarande ordning innebär, konstaterar utredningen, att ärenden som rör teknisk personal handlägges inom olika organisationsenheter i marinledningen, nämligen vederbörliga avdelningar i marinstaben, CUM, kustartilleriinspektionen och hos marinöverdirektören. Betydelsefulla uppgifter avseende teknisk personal och dess utbildning ankommer härjämte på inspektören för den skeppstekniska tjänsten och tjänstegrensinspektörerna.

Utredningen erinrar här om att överbefälhavaren i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 5 maj 1961 med skrivelse den 13 oktober 1961 med eget yttrande överlämnat förslag av bland annat chefen för marinen rörande organisation m. m. av i marinledningen ingående enheter (utom marinförvaltningen). Marinchefens förslag innebär i förhållande till nuvarande organisation bland annat att marinstaben tillföres en ny sektion för flottans och för marinen gemensamma personalärenden (sektion III), varvid CUM utgår. Samtidigt upphör chefens för marinen åliggande som personalkårchef för sjöofficerskåren. Denna uppgift, liksom chefskapet för flottans underofficers- och underbefälskårer, pålægges chefen för sektion III, som i denna egenskap direkt underställes chefen för marinen. Förslaget innebär även att nuvarande tjänstegrensinspektioner för artilleritjänsten respektive torped- och mintjänsten sammanslås till en inspektion för övervattens-tjänsten. Denna, liksom ubåtstjänstinspektionen, föreslås vara underställd marinstabschefen. Marinchefen har övervägt att föreslå att även övriga tjänstegrensinspektörer, däribland inspektören för marinens skeppstekniska tjänst, skulle underställas marinstabschefen men avstått härifrån med hänsyn bland annat till att kårutredningens förslag kan komma att påverka ifrågavarande inspektionsorgans ställning och uppgifter. Marinchefen föreslår dock att berörda inspektörstjänst uppflyttas från nuvarande B 1 till B 4. — Överbefälhavaren tillstyrker den föreslagna indelningen av marinstaben. I fråga om inspektörsverksamheten har överbefälhavaren ansett

förslagen i huvudsak tillgodose de fordringar som uppställts men uttalat att även inspektörerna i bland annat marinledningen borde inordnas under vederbörande försvarsgrensstabschef. En sådan åtgärd har icke ansetts medföra större olägenheter.

När det gäller att bedöma kårfrågan för den nu aktuella personalen utgår utredningen från att de tekniska officerarna alltjämt skall ingå i sjöofficerskåren respektive kustartilleriets officerskår. Det erinras därvid om att av skäl som angivits i det föregående någon ändring icke ifrågasatts av deras kompetens eller verksamhetsområde. I fråga om den civilmilitära tekniska personalen kan enligt utredningens mening principiella skäl åberopas för att såväl mariningenjörer som mästar- och teknikerpersonal sammanhålls i en personalkår under gemensam ledning. Härför anses sådana omständigheter tala som att nämnda kategorier avses för tekniska uppgifter på materielsidan, att deras tjänstgöringsområden gränsar till varandra och delvis sammanfaller samt att en gemensam kår synes ägnad att skapa förutsättningar för en enhetlig syn på frågor om ledning av den tekniska tjänsten i stort m. m. och för en ändamålsenlig handläggning av frågor av teknisk natur. Då emellertid en dylik ordning skulle innebära en väsentlig rubbning av grunderna för uppbyggnaden av marinens nuvarande personalredovisning räknar utredningen med att mästar- och teknikerpersonalen, oaktat den erhåller civilmilitär ställning, alltjämt redovisas tillsammans med övrig underofficers- och underbefälspersonal vid flottan och kustartilleriet och alltså i personellt hänseende underställes CUM (eller sektionschef i marinstaben) respektive inspektören för kustartilleriet och vederbörliga förbandschefer. Däremot utgår utredningen från att mariningenjörspersonalen — oberoende av teknisk grundkompetens — liksom hittills sammanhålls i en personalkår, mariningenjörkåren. Utredningen anser emellertid att chefen för mariningenjörkåren bör ha vissa uppgifter även med avseende å mästar- och teknikerpersonalen, främst såvitt avser dess tekniska utbildning.

Vid bedömning av frågan om vilken ställning i organisationen chefen för mariningenjörkåren bör intaga samt vilka uppgifter utöver personalområdet som lämpligen bör anförtros honom erinrar utredningen om att marinöverdirektören enligt nu gällande organisation är såväl kårchef som chef för skeppsbyggnadsavdelningen i marinförvaltningen. Vid handläggningen av kårens personalärenden biträdades han av inspektören för den skeppstekniska tjänsten, vilken i övrigt lyder direkt under marinchefen.

Enligt utredningens mening talar starka skäl för att chefen för mariningenjörkåren såsom den främste företrädaren för marinens civilmilitära tekniker placeras i marinförvaltningen och ges kvalificerade uppgifter inom ramen för förvaltningens verksamhet. Det framhålls att en sådan ordning överensstämmer med förhållandena inom såväl armén som flygvapnet.

Även om det vid här föreslagen placering skulle ligga nära till hands att

nuvarande organisation med personalkårchef och chef för skeppsbyggnadsavdelningen i samma person bibehålles förordar utredningen, att chefen för skeppsbyggnadsavdelningen icke skall ha någon befattning med ledningen av mariningenjörkåren utan att denna uppgift skall åläggas en särskild befattningshavare i marinförvaltningen, benämnd *marinöverdirektör*. Till stöd härför anför utredningen bland annat att redan de med avdelningschefskapet förenade uppgifterna är av sådan omfattning att en särskild befattningshavare bör avses för dessa göromål. Denna uppfattning bestyrkes också i viss mån av att det visat sig vara nödvändigt att i stor utsträckning delegera kårärenden till inspektören för den skeppstekniska tjänsten, som i praktiken kommit att fungera som ställföreträdande kårchef.

Utredningen räknar med att marinöverdirektören såsom personalkårchef skall lyda direkt under chefen för marinen och ingå i marinledningen. Det framhålles dock att marinöverdirektören, därest övriga personalkårchefer inom marinen underställes marinstabschefen, givetvis kan inplaceras i organisationen på motsvarande sätt. Härutöver bör marinöverdirektören, såsom förut antytts, biträda med frågor som rör teknisk utbildning även av annan personal än mariningenjörer. Marinöverdirektörens ställning och uppgifter i detta avseende bör enligt utredningens mening utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som efter förslag av kårutredningen beslutats i fråga om flygöverdirektörens befattning med motsvarande frågor. Beträffande denna fråga hänvisar utredningen till uttalande av chefen för försvarsdepartementet i 1960 års statsverksproposition, bil. 6 (s. 89—90).

Utredningen anser att vad som gäller i fråga om flygöverdirektörens befattning med utbildningsfrågor av teknisk natur i tillämpliga delar bör gälla även beträffande marinöverdirektören. Utredningen räknar följaktligen med att han skall biträda vid handläggningen av frågor som rör fackutbildning jämväl av annan civilmilitär teknisk personal än mariningenjörer ävensom i frågor som rör samordning av den tekniska utbildningen inom marinen. Det bör ankomma på marinchefen att närmare bestämma i vilken omfattning marinöverdirektören själv skall äga besluta i dylika frågor.

Utredningen förutsätter att marinöverdirektören, som genom den föreslagna befattningen med tekniska utbildningsfrågor får ett icke ringa ansvar även beträffande mästare- och teknikerpersonalen, antingen genom egna inspektioner eller genom informationer från andra organ håller sig väl underrättad om denna personals fackmässiga kompetens och allmänna tjänstbarhet. Detta anses även vara en förutsättning för bedömandet av frågor om personalens vidareutbildning till bland annat mariningenjörer.

För att biträda marinöverdirektören med hans uppgifter såsom personalkårchef och teknisk rådgivare i utbildningsfrågor bör han enligt utredningen till sitt förfogande få ett särskilt organ, vilket — i analogi med mot-

svarande anordningar vid såväl armétyg- som flygförvaltningarna --- bör ingå i marinförvaltningen. Organet bör där bilda en fristående enhet, benämnd *personal- och utbildningssektion*.

Även vid utformandet av de uppgifter inom marinförvaltningens arbetsområde som bör ankomma på marinöverdirektören har utredningen så långt möjligt sökt åstadkomma överensstämmelse med flygöverdirektörens nyligen reglerade ställning inom flygförvaltningen. Det erinras om att denne är direkt underställd souschefen och som organ för sin verksamhet har en systemplanering och en materielkontrollsektion. Såvitt utredningen kunnat bedöma föreligger emellertid vid marinförvaltningen icke förutsättningar att inrätta en enhet motsvarande flygförvaltningens materielkontrollsektion utan materielkontrollen inom marinen torde mest effektivt ledas och handhas av förvaltningens olika sakorgan. Icke heller anser utredningen att någon central systemplanering bör inrättas inom marinförvaltningen. Utredningen har stannat för att marinöverdirektören såsom tjänsteman i marinförvaltningen bör biträda souschefen vid handläggningen av vissa planeringsfrågor m. m. Förslaget utvecklas närmare enligt följande.

Även om planeringen bedrivs på avdelningsnivå har souschefen det högsta ansvaret för att den blir effektiv och tidsenlig. Det måste också tillses att planeringen följer ett rationellt långtidsprogram samt att den knyter an till den tekniska utvecklingen och forskningen inom områden av betydelse för den marina materielen. Vidare krävs en samordning med hänsyn till marinens uppdelning i flottan och kustartilleriet, båda tekniskt starkt betonade vapenslag med snabb materielutveckling. Icke minst betydelsefullt framstår det att en kvalificerad befattningshavare med vidsträckt överblick kan ägna uppmärksamhet åt hur under planering varande vapen- och fartygssystem kan beräknas komma att återverka på behovet av teknisk personal för bland annat underhållsuppgifter, vilka krav systemen kommer att ställa på verkstads- (varvs-) kapacitet, huruvida de förutsätter byggnader eller andra anläggningar för förvaring eller skyddad uppställning m. m. Dessa och andra frågor måste beaktas på ett tidigt stadium, så att erforderlig teknisk planering kan sättas i gång inom respektive organ i så god tid att en önskad synkronisering ernås. I den mån här skisserade problem är av teknisk natur (de har givetvis i stor utsträckning även en militärt-stabsmässig sida) ankommer de på marinförvaltningens ledning och det torde vara motiverat att avse marinöverdirektören att närmast under souschefen och såsom biträde åt denne ägna en del av sin arbetskraft åt problemen i fråga.

Även om utrymme för en materielkontrollsektion icke för närvarande kan anses finnas inom marinförvaltningen, bör det likväl vara en angelägen uppgift för förvaltningens ledning att samordna och övervaka sakorganens materielkontroll samt tillse att materielinspektioner kommer till stånd i erforderlig omfattning. Även i dessa avseenden bör marinöverdirektören biträda souschefen.

Marinöverdirektören bör enligt utredningens mening såsom ledamot ingå i ämbetsverket. Vid de militära inspektionerna av verksamheten inom

marinen, som äger rum genom försorg av marinchefens inspektionsorgan, torde icke sällan biträde av tekniskt kvalificerad personal erfordras, exempelvis i fråga om den tekniska tjänsten ombord. Dylik expertis bör, anser utredningen, tillhandahållas av marinförvaltningen och förmedlas av marinöverdirektören, vilken även själv efter uppdrag av chefen för marinen bör deltaga i militära inspektioner.

Genom den föreslagna ställningen anser utredningen att gynnsamma förutsättningar skapas för marinöverdirektören att åstadkomma samordning mellan såväl personella som materiella frågor med teknisk anknytning. Då han i väsentliga hänseenden föreslås få samma uppgifter och ansvar som inom flygvapnet ankommer på flygöverdirektören anser utredningen riktigt att marinöverdirektören — liksom flygöverdirektören — placeras i B 5. Det framhålles att bedömandet av löneställningen icke bör påverkas av om marinöverdirektören såsom personalkårchef placeras direkt under marinchefen eller under marinstabschefen. Tjänsten som chef för skeppsbyggnadsavdelningen bör enligt utredningen placeras i den för avdelningschef gängse lönegraden B 4.

Utredningen anför att en följd av det skisserade förslaget blir att inspektionen för den skeppstekniska tjänsten utgår ur organisationen. Därvid kan en beställning för förste marindirektör i B 1 indragas.

Avvägningen mellan olika personalkategorier inom marinförvaltningen

Marinförvaltningens nuvarande organisation fastställdes i sina huvuddrag av 1954 års riksdag på grundval av de förslag som framlades i propositionen nr 109. I samband härmed vidtogs icke de ändringar i de militära och civilmilitära personalstaterna som bort följa av omorganisationen. Icke heller sedermera har dessa stater — fränsett smärre justeringar i anslutning till organisationsändringar m. m. i marinförvaltningen — anpassats efter behovet vid förvaltningen. Kungl. Maj:t har emellertid budgetårsvis erhållit riksdagens medgivande att vidtaga de provisoriska åtgärder, såsom meddelande av vikariatslöneförordnande m. m., som betingas av den nya organisationen. Kungl. Maj:t har även genom beslut den 4 juni 1954 och den 11 februari 1955 medgivit att i stället för civilmilitära beställningshavare, vilka enligt marinförvaltningens personalorganisation avsågs för alternativt civilmilitära/civila befattningar, övergångsvis finge anställas 15 civila extra ordinarie tjänstemän med avlöning från förvaltningens avlöningsanslag, nämligen fyra byrådirektörer i Ae 24, sju förste byråingenjörer i Ae 23 och fyra byråingenjörer i Ae 21.

I samband med ändrad lönegradsplacering av befintliga befattningar har under de senaste åren ett mindre antal tjänster, avsedda för alternativt civilmilitära eller civila innehavare, inrättats i utbyte mot befintliga civila tjänster eller civilmilitära beställningar. Dylika alternativa tjänster har

uppförts på förvaltningens personalförteckning. Övriga alternativa befattningar, vilka tillkommit genom 1954 års förvaltningsreform, motsvaras däremot alltså i princip till hälften av civila tjänster på förvaltningens personalförteckning och till hälften av civilmilitära beställningar på marinens personalförteckning.

Utredningen har icke behandlat intendenturavdelningen, inköpsavdelningen och administrativa byrån, vilka icke är aktuella i detta sammanhang. Däremot behandlas personaluppsättningen vid den föreslagna personal- och utbildningssektionen.

Utredningen erinrar om att för tekniska uppgifter i marinförvaltningen för närvarande utnyttjas såväl officerare (tekniska officerare) och underofficerare som civilmilitära och civila ingenjörer. Officerare avses för befattningar huvudsakligen inom vapenavdelningen ävensom inom centralplaneringen, medan civilmilitära ingenjörer utnyttjas inom både vapenavdelningen (specialingenjörer) och skeppsbyggnadsavdelningen (skeppsbyggnadsingenjörer samt, såvitt avser elektrobyrån, specialingenjörer). Till grund för utredningens förslag i avvägningsfrågan har legat nuvarande organisation utom såvitt avser skeppsbyggnadsavdelningen, där utredningen utgått från den organisation och personaluppsättning som försvarsförvaltningssakkunniga föreslagit i förenämnda skrivelse den 5 oktober 1961.

I fråga om tekniska befattningar vid marinförvaltningen i lönegraderna A 26 och lägre innebär utredningens förslag följande.

Inom *vapenavdelningen* bör — i överensstämmelse med utredningens tidigare redovisade principuppfattning rörande anställningsform för den tekniska personalen — kategorien specialingenjörer avvecklas. Härvid kommer vapenavdelningens behov av personal med militära insikter att tillgodoses främst genom officerare. Utredningen erinrar om att den räknar med att åtminstone vissa av de civila högskoleutbildade specialister (vapeningenjörer) som erfordras vid avdelningen skall bibringas viss kännedom om marinens materiel, dess taktiska användning m. m.

Utredningen har funnit avvägningen i fråga om militära befattningar vid vapenavdelningen i stort sett lämplig. Inom artilleribyråns robotsektion bör dock en befattning för kommandörkapten av 2. graden eller major utbytas mot befattning för byrådirektör i A 24.

Det kan enligt utredningens mening ifrågasättas om icke ytterligare några militära befattningar — exempelvis en kaptensbefattning vid robotsektionen och en dylik befattning vid kontrollkontoret — bör avses för annan personalkategori, varvid även Ming G bör kunna komma i fråga. Detsamma anses böra gälla även i fråga om vissa civila befattningar vid telebyrån. Av skäl som beröres närmare i det följande har emellertid utredningen icke framlagt något förslag i sådant hänseende.

Utredningens prövning av de för civilmilitära specialingenjörer vid

mariningenjörkåren avsedda, ävensom de för dylika ingenjörer alternativa befattningarna inom avdelningen har givit vid handen att samtliga dessa befattningar bör omvandlas till civila. Det förutsättes att befattningarna i största möjliga utsträckning besättes med specialutbildade vapeningjörer.

I fråga om *skeppsbyggnadsavdelningen* ifrågasätter utredningen ingen ändring i nuvarande ordning, enligt vilken befattningarna avses för endast civilmilitär och civil personal. Vid avvägningen mellan dessa kategorier har utredningen ansett sig så långt möjligt böra tillämpa samma principer som efter förslag av utredningen nyligen godtagits beträffande flygförvaltningen. I anslutning härtill anför utredningen följande.

Sådana kvalificerade tekniska befattningar, vilka kräver militära insikter i en eller annan form och/eller erfarenhet från verksamheten ombord eller vid örlogsvarv och andra regionala eller lokala organ bör i första hand avses för mariningenjörer. Härigenom säkerställs att erfarenheter från verksamhet av nyssnämnt slag kommer förvaltningstjänsten tillgodo samtidigt som en omplacering av personal mellan olika områden kan ske på ett smidigt sätt. Utredningen har dock funnit det vanskligt att på angivna grunder i alla lägen fastställa, vilka befattningar som kräver att innehavaren är civilmilitär. Avvägningen har därför även i viss omfattning grundats på en mera översiktsmässig uppskattning, som bland annat medger att de högskoleutbildade mariningenjörerna erhåller i jämförelse med andra närmast motsvarande grupper godtagbara befördringsmöjligheter. Denna fråga är nämligen i stor utsträckning avhängig av fördelningen i central instans.

I enlighet med det anförda räknar utredningen med att civilmilitära ingenjörer avses för ett icke ringa antal kvalificerade tekniska befattningar inom skeppsbyggnadsavdelningens olika byråer (motsvarande). Vid elektrobyrån bör dock av tidigare anförda skäl samtliga dylika befattningar avses för civil personal.

Även i fråga om befattningar i lönegraderna A 26—A 21 inom andra enheter av skeppsbyggnadsavdelningen än elektrobyrån är det enligt utredningens mening i vissa fall lämpligt att tillämpa civil anställningsform. Detta gäller främst beträffande befattningar av specialistkaraktär, för vilka varken militära insikter eller erfarenhet från tjänstgöring ombord, vid örlogsvarv etc. är erforderliga samt sådana befattningar, där avgörande vikt bör tillmätas praktisk kompetens, grundad på långvarig erfarenhet inom vederbörligt arbetsområde, och där kravet på kontinuitet gör sig gällande med särskild styrka.

Utredningen räknar med att även vissa befattningar vid skeppsbyggnadsavdelningen kan lämpa sig för Ming G.

Vid behandlingen av avvägningsfrågan vid flygförvaltningen fann utredningen att ett avsevärt antal befattningar icke kunde klart hänföras till vare sig den civilmilitära eller den civila gruppen (jfr 1960 års statsverksproposition, bil. 6, s. 62). Beträffande dessa befattningar ansåg utredningen den lämpligaste lösningen vara att de avsågs för såväl flygingenjörer som

civila ingenjörer och gjordes i verklig mening alternativa för dessa personalkategorier. En sådan anordning ansågs dessutom medföra större elasticitet i organisationen och underlätta ett rationellt utnyttjande av de tekniska personalresurserna.

Utredningen har funnit, att motsvarande synpunkter gör sig gällande även i fråga om vissa befattningar vid marinförvaltningen, främst inom skeppsbyggnadsavdelningen. Dessa befattningar bör därför göras i verklig mening alternativa för mariningenjörer eller civila ingenjörer. Enligt utredningens mening bör ett 15-tal befattningar kunna ges denna karaktär utan att överblicken över befodringsutsikter och rekryteringsbehov för högskoleutbildade mariningenjörer menligt påverkas. I överensstämmelse med förhållandena vid flygförvaltningen bör dessa befattningar motsvaras av alternativa tjänster, vilka bör uppföras på marinförvaltningens personalförteckning. I den mån någon av tjänsterna icke anses böra kräva civilingenjörskompetens bör den stå öppen även för Ming G.

Vid den i skeppsbyggnadsavdelningens maskinbyrå ingående helikoptersektionen handlägges frågor som hänför sig till marinförvaltningens ställning som upphandlande myndighet i fråga om helikoptrar för hela försvaret. Uppgifterna för de ledande befattningshavarna vid sektionen kräver enligt utredningens mening — till skillnad från vad som enligt utredningens uppfattning erfordras i fråga om de tekniska tjänsterna vid marinens helikopterförband — högre teknisk utbildning. Härutöver kräves grundlig helikopterutbildning, omfattande såväl förar- som mekanikerutbildning. Beträffande här avsedda befattningar anför utredningen följande.

Med hänsyn till helikoptersektionens ställning som ett för försvaret i vissa avseenden gemensamt organ bör enligt utredningens mening de ledande befattningarna vid sektionen kunna rekryteras oberoende av försvarsgrenstillhörighet. För att en sådan rekrytering skall underlättas föreslår utredningen, i betraktande jämväl av befattningarnas speciella karaktär, att för ändamålet särskilda tjänster för helikopteringenjör med lönegradsbeteckningen Ar inrättas vid marinförvaltningen. Utredningen utgår därvid från att civilmilitär beställningshavare som erhåller sådan tjänst skall bibehålla civilmilitär status.

Utredningen uppftar i sina förslag tre tjänster för helikopteringenjör, av vilka en, sektionschef, i Ar 26 och två i Ar 23. En av sistnämnda tjänster bör enligt utredningens mening avses särskilt för utvecklingsfrågor inom helikopterområdet. Inom ramen för i sektionen nu ingående befattningar i A 21 och lägre lönegrader anses utrymme finnas även för Ming G.

I fråga om *centralplaneringen* räknar utredningen med att två för officer eller civilmilitär ingenjör alternativa befattningar skall avses för enbart officer. Befattningarna bör emellertid liksom hittills avses för officer ur såväl flottan som kustartilleriet. Utredningen förutsätter därvid, att det skall ankomma på försvarsförvaltningssakkunniga, som ännu ej översett

centralplaneringens organisation och personalbehov, att pröva huruvida civilmilitära ingenjörer framdeles bör ingå i nämnda organ.

I sina personalstatsberäkningar i det följande räknar utredningen med att vid fullt utbyggd organisation ett 20-tal Ming G bör beredas sysselsättning i marinförvaltningen. Utredningen förutsätter därvid att dessa ingenjörer i allmänhet icke är lämpliga för projekterings- och konstruktionsuppgifter utan bör avses för underhålls- och kontrolluppgifter, utarbetande av föreskrifter, behovsberäkningar m. fl. tekniskt-administrativa uppgifter. Emellertid har utredningen, såsom berörts i det föregående, icke ansett sig böra taga ställning till frågan om vilka befattningar i förvaltningen som bör avses för Ming G. Utredningen har nämligen funnit det vanskligt att avge konkreta förslag i frågan innan närmare erfarenheter vunnits rörande här ifrågavarande kategori. Det torde dessutom komma att dröja åtskilliga år innan Ming G finnes tillgängliga i sådan omfattning att inplacering i central instans blir aktuell. Utredningen har dock, såsom framgått av det föregående, redan nu velat antyda vissa befattningar som lämpligen bör kunna avses för Ming G. Det har vidare förutsatts att alternativa befattningar, i den mån de icke kräver civilingenjörskompetens, bör stå öppna även för denna kategori.

Utredningen anmäler att den ännu icke kunnat bilda sig en bestämd uppfattning om i vilken utsträckning mästarpersonal bör ingå i marinförvaltningen. Denna fråga avser utredningen att närmare behandla i samband med att förslag till personalstat för mästar- och teknikerpersonalen framlägges. I avvaktan härpå föreslår utredningen icke någon ändring beträffande de i förvaltningens nuvarande organisation ingående befattningarna för underofficer vid flottan och kustartilleriet.

Då utredningen förutsätter att frågan om lönegradsplaceringen av befattningarna i förvaltningen kommer att prövas i annat sammanhang har utredningen ansett sig sakna anledning att i samband med avvägningen gå närmare in på frågor av detta slag.

Resultatet av utredningens översyn av fördelningen mellan olika personalkategorier av tekniska tjänster i marinförvaltningen i A 26 och lägre lönegrader redovisas i följande förteckning. I denna upptages samtliga nu militära, civilmilitära och alternativt civilmilitära/civila tjänster i den ordning de redovisas i de till gällande regleringsbrev fogade organisations-tablåerna, dock med undantag för skeppsbyggnadsavdelningen, där utredningen utgått från försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till organisation och personaluppsättning. Av tidigare angivet skäl har i förteckningen icke medtagits nuvarande underofficersbefattningar.

Till den föreslagna *personal- och utbildningssektionen*, vilken bör ha till uppgift att biträda marinöverdirektören vid handläggningen av dels de ärenden som ankommer på honom i egenskap av chef för mariningenjörkåren, dels ärenden rörande teknisk utbildning i övrigt, bör enligt utred-

Placering	Tjänstebenenämning och lönegrad	
	Nuvarande	Förslag
Vapenavdelningen		
<i>Artilleribrån</i>		
centraldetalj	kapten ur fl el ka A 21	oförändrad (of)
artillerisekt	kk 1/övl A 26	of
	kk 2/major A 24	of
	kapten vid fl A 21	of
	kapten vid ka A 21	of
	mdir 2 A 24	bdir A 24
robotsekt	kk 1/övl A 26	of
	kk 2/major A 24	of
	kk 2/major A 24	bdir A 24
	3 kapten ur fl el ka A 21	of
mekanisk sekt	mdir 1 A 26	bdir A 26
eldledningssekt	kapten vid fl A 21	of
	kapten vid ka A 21	of
	mdir 1 A 26	bdir A 26
	ming 1 A 23	fbing A 23
ammunitionssekt	kk 2/major A 24	of
	kapten vid fl A 21	of
	kapten vid ka A 21	of
	kapten ur fl el ka A 21	of
	mdir 2 A 24	bdir A 24
<i>Torpedbrån</i>		
militärtekniska sekt	kk 1 A 26	of
	2 kapten ur fl A 21	of
torpedsekt	2 mdir 2 A 24	bdir A 24
	ming 1 A 23	fbing A 23
	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
tubsekt	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
	ming 2/bing A 21	bing A 21
<i>Minbrån</i>		
centraldet	kapten vid ka A 21	of ¹
minsekt	major/kapten vid ka A 24/21	of
	kapten vid fl A 21	of
	mdir 1 A 26	bdir A 26
	mdir 2 A 24	bdir A 24
minröjningssekt	kk 2 A 24	of
	kapten vid fl A 21	of
	mdir 2 A 24	bdir A 24
minskyddssekt	mdir 2/bdir A 24	bdir A 24
<i>Telebrån</i>		
centralsekt	kk 2/major A 24	of
	2 kapten ur fl A 21	of
	2 kapten ur ka A 21	of
radarsekt	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
	ming 1/fbing A 23	fbing A 23
radiosekt	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
	mdir 2/bdir A 24	bdir A 24
	ming 1/fbing A 23	fbing A 23

¹ För befattningen finnes f. n. inrättad en personlig tjänst för byråassistent. Häri förutsättes icke någon ändring.

Placering	Tjänstebenenämning och lönegrad	
	Nuvarande	Förslag
Telebyrå (forts.)		
telefonsekt.	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
	ming 1/fbing A 23	fbing A 23
hydrofonsekt.	mdir 1/bdir A 26	bdir A 26
	ming 1/fbing A 23	fbing A 23
Kontrollkontoret		
	kk 2/major A 24	of
	3 kaptener ur fl el ka A 21	of
Vapenplaneringen		
	kk 1/övl A 26	of
	kk 2 A 24	of
	kk 2/major A 24	of
	mdir 2 A 24	bdir A 24
	2 kaptener vid fl A 21	of
	kaptен vid ka A 21	of
Skeppsbyggnadsavdelningen		
Fartygsplaneringen		
	2 mdir 1 A 26	of
	2 mdir 2 A 24	of
	2 ming 1 A 23	of
	ming 1/fbing A 23	of
	ming 1/fbing A 23	fbing A 23
	ming 2/bing A 21	bing A 21
Fartygsbyrå		
projektsekt		
	mdir 1 A 26	of
	mdir 2 A 24	of
	ming 1/fbing A 23	of
	ming 1/fbing A 23	of
	ming 2/bing A 21	ming A 21
	ming 2/bing A 21	of
	ming 2/bing A 21	bing A 21
hjälpfartygssekt	mdir 2 A 24	of
fartygsbyggnadssekt	mdir 1 A 26	of
	mdir 2 A 24	of
	2 ming 1 A 23	of
	mdir 2/bdir A 24	of
	2 ming 1/fbing A 23	of
utrustningssekt	mdir 2 A 24	of
	ming 2 A 21	of
	ming 2/bing A 21	ming A 21
fartygsritkont	ming 1/fbing A 23	fbing A 23
Ubåtsbyrå		
projektsekt		
	mdir 1/bdir A 26	mdir 1 A 26
	mdir 2/bdir A 24	mdir 2 A 24
	mdir 2/bdir A 24	of
	ming 1/fbing A 23	of
ubåtsbyggnadssekt	mdir 1 A 26	of
	mdir 2 A 24	of
	ming 1 A 23	of
	ming 1 A 23	ming 1/fbing A 23
	ming 1/fbing A 23	of
	ming 2/bing A 21	of
ubåtsmaterielsekt	mdir 2 A 24	of
dykeri- och bärgningsdet	ming 1/fbing A 23	of

Placering	Tjänstebenenämning och lönegrad	
	Nuvarande	Förslag
Maskinbyrån		
anläggningssekt	mdir 2 A 24	of
	ming 1/fbing A 23	of
materielsekt	mdir 2/bdir A 24	of
motorsekt	ming 1 A 23	of
	mdir 2/bdir A 24	mdir 2 A 24
	ming 1/fbing A 23	of
helikoptersekt	mdir 1 A 26	helikoptering A 26
	ming 1 A 23	helikoptering A 23
	fbing A 23	helikoptering A 23
Elektrobyrån		
anläggningssekt	mdir 2 A 24	bdir A 24
	ming 1 A 23	fbing A 23
	ming 2/bing A 21	bing A 21
materielsekt	mdir 2/bdir A 24	bdir A 24
Verkstadsbyrån		
krigsreparationsdet	mdir 2/bdir A 24	mdir 2 A 24
Normaliebyrån		
standardiseringssekt	mdir 2/bdir A 24	bdir A 24
Centralplaneringen	kk 1/övl/mdir 1 A 26	kk 1/övl A 26
	kk 2/major/mdir 2 A 24	kk 2/major A 24
	kapten ur fl el ka A 21	of
	kapten vid marinintkåren A 21 ..	of
	löjtnant vid fl A 15/17	of

ningens mening i första hand överföras den personal som för närvarande tjänstgör vid inspektionen för den skeppstekniska tjänsten. Denna personal utgöres av två marindirektörer av 1. graden (en skeppsbyggnads- och en specialingenjör), en förvaltare, en flaggunderofficer (för närvarande pensionerad förvaltare), en byråassistent i Ae 19 och en kontorist i Ae 9 (övergångsvis kansliskrivare i Ae 10). Sistnämnda båda tjänster redovisas nu vid marinstaben.

Med ledning härav samt i betraktande av sektionens uppgifter beräknar utredningen personalbehovet enligt följande. Som chef för sektionen bör avses en marindirektör av 1. graden. I övrigt bör i sektionen ingå en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör, en mariningenjör i A 21 samt tills vidare en förvaltare (sedermera förste verkmästare). Dessutom bör till sektionen överföras berörda byråassistent och kontorist. Det förutsättes att någon av mariningenjörspersonalen bör tillhöra kategorien Ming G. Härjämte bedömer utredningen lämpligt att även officer ingår i sektionen och föreslår, att den tillföres en regementsofficer eller kapten i A 24/21.

För den uppgift att biträda souschefen med planering på högsta nivå som föreslagits skola ankomma på marinöverdirektören räknar utredningen med att han till sitt förfogande bör ha en särskild befattningshavare, vilken bör vara marindirektör av 2. graden. Denne föreslås redovisad vid personal- och utbildningssektionen.

Sammanfattningsvis innebär utredningens förslag följande. För officerare avses sammanlagt 45 befattningar eller samma antal som i nu gällande organisation (en kommandörkapten av 2. graden vid robotsektionen utgår och en kommandörkapten av 2. graden eller major eller kapten vid personal- och utbildningssektionen tillkommer; härjämte avses två för officer eller mariningenjör alternativa befattningar vid centralplaneringen för enbart officer). För civilmilitär personal beräknas sammanlagt 30 befattningar, vilket i jämförelse med nuvarande, i fråga om skeppsbyggnadsavdelningen av försvarsförvaltningssakkunniga föreslagen, organisation innebär minskning med två marindirektörer av 1. graden, fyra marindirektörer av 2. graden och fem mariningenjörer av 1. graden, samt ökning med tre mariningenjörer i A 21. Vidare medför förslaget en minskning med 24 alternativt civilmilitära/civila befattningar, av vilka sju i A 26, sju i A 24, fyra i A 23 och sex i A 21. Nämnade ändringar hänför sig huvudsakligen till att samtliga befattningar för specialingenjör ävensom för dylika ingenjörer alternativa befattningar föreslås omvandlade till civila befattningar. De civila tjänster som i anslutning härtill bör inrättas vid marinförvaltningen bör samtliga uppföras som ordinarie. Härjämte bör de 15 extra ordinarie tjänster som övergångsvis inrättats jämlikt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 4 juni 1954 och den 11 februari 1955 utgå.

I fråga om befattningarna för *byråchef (motsvarande) och högre*, vilka i viss utsträckning står öppna för skilda personalkategorier, finner utredningen icke skäl att intaga annan principiell ståndpunkt än den som kommit till uttryck vid behandlingen av motsvarande spörsmål vid armétygförvaltningen och flygförvaltningen (jfr prop. 1958:110, s. 125 respektive prop. 1960:1, bil. 6, s. 67). I anslutning härtill och till det förut skisserade förslaget till fördelning av sektionsschefs- och lägre befattningar föreslår utredningen, att flertalet av de ledande tjänsterna vid marinförvaltningen göres alternativa för här ifrågakommande personalkategorier. Officer som erhåller sådan tjänst — enligt förslaget souschefstjänsten, avdelningschefs-tjänsten vid vapenavdelningen samt byråchefstjänsterna vid artilleri-, torped- och minbyråerna — bör alltså bibehållas vid militär ställning, därest ej Kungl. Maj:t föreskriver annat. Utredningen räknar därvid med att nämnda tjänster liksom för närvarande skall kunna besättas med alternativt sjöofficer eller officer ur kustartilleriet, dock med undantag av byråchefstjänsten vid torpedbyrån, för vilken endast sjöofficer torde kunna ifrågakomma. På motsvarande sätt bör mariningenjör som erhåller för dylik beställningshavare alternativ tjänst alltjämt ha civilmilitär ställning och

kvarstå i mariningenjörkåren, därest ej Kungl. Maj:t föreskriver annat.

Utredningens förslag till fördelning av de ledande tjänsterna vid marinförvaltningen sammanfattas i följande tablå, vilken uppgjorts med utgångspunkt i de av försvarsförvaltningssakkunniga föreslagna organisationsförändringarna inom skeppsbyggnadsavdelningen.

Chefstjänst	Nuvarande	Förslag
souschef	militär/civilmilitär/civil	oförändrad (of) civilmilitär
marinöverdirektör	—	civilmilitär
vapenavdelningen	militär/civilmilitär	militär/civil
artilleribrån	militär/civilmilitär	militär/civil
torpedbrån	militär/civilmilitär	militär/civil
minbrån	militär/civilmilitär	militär/civil
telebrån	civil	of
skeppsbyggnadsavdelningen	civilmilitär	civilmilitär/civil
projektblån	civilmilitär	—
fartygsplaneringen	—	civilmilitär/civil
fartygsbrån	civilmilitär	civilmilitär/civil
ubåtsbrån	civilmilitär	civilmilitär/civil
maskinbrån	civilmilitär	civilmilitär/civil
elektrobrån	civilmilitär	civil
verkstadsbrån	civil	civilmilitär/civil
normaliebrån	civil	of

Personalstatsberäkningar m. m.

Utredningen har bedömt att behovet av aktiva *Ming H* i krigsorganisationen icke överstiger behovet av sådan personal i fredsorganisationen. Sistnämnda behov har därför legat till grund för beräkningarna av det totala antalet aktiva *Ming H*. Det framhålls att jämväl nuvarande stat för mariningenjörkåren beräknats på grundval av fredsorganisationen.

Enligt utredningens förslag bör befattningar för *Ming H* beräknas vid marinförvaltningen, örlogsvarven i Stockholm och Göteborg, förvaltningsorganen vid MKS, utbildningsanstalter, kustartilleriförsvar samt vid sjö-tjänststaber och å fartyg. Därjämte förutsättes att liksom för närvarande en *Ming H* placeras såsom biträdande marinattaché vid beskickningen i Washington.

Behovet av *Ming H* vid nämnda organ har av utredningen beräknats enligt följande.

Vad angår marinförvaltningens behov, vilket redovisats i det föregående, framhåller utredningen, att den omständigheten att befattningarna avsetts för *Ming H* icke utesluter att de i enstaka fall bör kunna besättas även med *Ming G*.

I fråga om örlogsvarven och förvaltningsorganen vid MKS erinrar utredningen om att organisationen av dessa organ fortfarande är under prövning. Sålunda har Kungl. Maj:t den 16 juni 1961 fastställt provisorisk organisation av förvaltningarna vid MKS. Dessa skall utgöras av bland annat en vapenförvaltning och en skeppsteknisk förvaltning. Samtidigt har Kungl. Maj:t uppdragit åt statskontoret att verkställa organisa-

tionsundersökningar som grundval för ett förslag till slutlig organisation av nämnda organ. Beträffande örlogsvarvet i Stockholm har chefen för marinen efter anmodan den 31 oktober 1961 inkommit med förslag till ny organisation. Kungl. Maj:t har ännu ej tagit ställning i frågan. Utredningen har likväl ansett att behovet av Ming H vid berörda organ kan fastställas oberoende av hur organisationen i detalj kommer att utformas. Behovet har uppskattats till åtminstone 8 Ming H, vilka med utgångspunkt i nu tillämpad organisation skulle avses för befattningar enligt följande.

Varv (motsv)	Org.enhet	(Lgr)
ÖVS	Fartygsavd (chef)	Ao 26
	Skrovsekt (chef)	Ao 24
	Maskinsekt (chef)	Ao 26
MKS	Skeppstekn förv (chef)	Ao 26
	Skrovsekt (chef)	Ao 24
	Maskinsekt (chef)	Ao 26
ÖVG	Fartygsavd (chef)	Ao 26
	Skrov- och maskinsekt (chef)	Ao 23

Utredningen, som erinrar om att vikariatslön i lönegrad Bo 1 sedan ett flertal år utgår till innehavare av befattningarna för chef för fartygsavdelningen vid ÖVS och chef för den skeppstekniska förvaltningen vid MKS, förutsätter, att dylik löneförmån skall utgå jämväl fortsättningsvis i avvaktan på att slutlig organisation fastställs.

I syfte att Ming H skall kunna beredas erfarenhet från varvstjänstgöring även i början av sin karriär föreslår utredningen att, oberoende av organisationens detaljutformning, ytterligare 5 Ming H, 4 i Ao 23 och 1 i Ao 21, skall tjänstgöra vid örlogsvarven (motsvarande). Frågan om deras placering anses böra prövas närmare i samband med pågående organisatoriska överväganden.

För marinens utbildningsanstalter beräknas sammanlagt 4 Ming H, avsedda för följande befattningar, nämligen instruktionsingenjör vid MUOS, chef för maskinskolan, chef för skyddstjänstskolan samt kadett-ingenjör vid KSS. För befattningarna beräknas beställningar i Ao 23; kadett-ingenjören vid KSS bör dock vara marindirektör av 2. graden i Ao 24.

Utredningen ifrågasätter, huruvida icke särskilt lönetillägg bör utgå till mariningenjör som uppehåller någon av ifrågavarande lärarbefattningar vid MUOS eller maskinskolan och har kompetens såsom lektor vid tekniskt läroverk eller sjöbefälsskola. Lönetillägget föreslås i sådant fall skola utgå med skillnaden mellan tillämplig lektorslön och lönen i vederbörande beställning. Om sådant lönetillägg ifrågakommer bör särskilt utbildnings- eller timarvode icke utgå.

Vid kustartilleriförsvaren bör Ming H avses som stabsingenjör vid SK, BK och GK.

För befattningarna beräknar utredningen beställningar i Ao 26, Ao 24 respektive Ao 23.

För befattningar i sjötjänststaber och å fartyg räknar utredningen med sammanlagt 7 Ming H. Hänsyn har härvid tagits till beräknade fredsrustningar samt till att denna kategori i erforderlig omfattning skall kunna få erfarenhet av tjänstgöring ombord, främst i yngre år. Vid beräkningarna har utredningen utgått från att Ming H avses för följande befattningar.

Stab, förband, fartyg	Befattning	Lgr
CKF stab	stabsing.	Ao 26
jagarflottilj	flottiljing., tillika fartygsing. ...	Ao 24
ubåtsflottilj	flottiljing.	Ao 24
	divisionsing.	Ao 21
mtb. division	divisionsing.	Ao 23
jagare, typ Halland	skyddsing.	Ao 21
jagare, typ Östergötland ...	fartygsing., tillika skyddsing. ...	Ao 23

I följande tablå sammanfattas det totala antalet Ming H enligt utredningens förslag.

Placering	Mdir. 1 Ao 26	Mdir. 2 Ao 24	Ming. 1 Ao 23	Ming. Ao 21	S:a
MF	7	13	6	4	30
Örlogsvarv (motsv)	5	2	5	1	13
Utbildningsanstalter		1	3		4
Kustartilleriförsvar	1	1	1		3
Sjötjänst	1	2	2	2	7
Fst (bitr. marinattaché)		1			1
	14	20	17	7	58

Härutöver bör beräknas ett antal beställningar för mariningenjörer i högst lönegrad Ae 19, vilket antal bör fastställas med hänsyn till rekryteringsbehovet till beställningar för Ming H och till alternativa tjänster. Utredningen räknar med att för de närmaste åren 10 beställningar skall vara tillfyllest.

Utredningens personalberäkningar för *Ming G* har i första hand grundats på marinens sannolika krigsorganisation omkring år 1970. Med ledning av uppgifter som erhållits från chefen för marinen har utredningen beräknat antalet befattningar i stridande förband, som med hänsyn till sin kvalificerade natur måste besättas med aktiv personal med avsedd kompetens. Utgående från att personal över 45 år som regel icke bör krigsplaceras ombord eller vid stridande förband i övrigt samt från att nuvarande pensionsålder, 60 år, bibehålles har utredningen beräknat det totala behovet av *Ming G* till cirka 110.

Utredningen har undersökt möjligheterna att i marinens fredsorganisation placera angivet antal beställningshavare i lämpliga befattningar. Med hänsyn till sannolika rustningar i fred beräknas endast ett mindre antal, eller sammanlagt 23, kunna placeras i befattningar ombord. Det övervägande antalet *Ming G*, eller cirka 85, måste sålunda placeras i land. Då *Ming G* med hänsyn till utbildning och tjänstgöring förutsättes bli kompetenta att bestrida även förhållandevis högt kvalificerade tekniska befattningar har utredningen bedömt att nämnda antal *Ming G* väl kan placeras

i befattningar vid marinens landorgan. Därvid räknar utredningen med att det vid vissa av nämnda organ på längre sikt blir aktuellt att ersätta civila ingenjörer med Ming G. En sådan åtgärd anses vara ägnad att tillgodose ett alltmer framträdande behov av att tillföra dessa organ flera befattningshavare med allsidig erfarenhet av tjänsten ombord och vid kustartilleriets förband, framför allt i fråga om materielens utnyttjande.

Utredningens förslag till placering av Ming G i marinens fredsoorganisation sammanfattas nedan.

De för sjötjänst i fred beräknade Ming G bör avses för följande befattningar.

Förband, fartyg	Befattning	Antal
Mtb.-division	divisionsing.	1
Ubåtsdivision	divisionsing.	1
Minröjningsavd.	avdelningsing.	1
Jagare, typ Halland	maskining.	1
	elektroing.	1
	teleing.	1
	eldledningsing.	1
Jagare, typ Östergötland	fartygsing./skyddsing.	1
	maskining.	2
	elektroing.	2
	teleing./eldledn.ing.	2
Jagare, typ Öland	fartygsing./skyddsing.	1
	maskining./elektroing.	1
	teleing./eldledn.ing.	1
Fregatt	fartygsing./skyddsing.	1
	maskining./elektroing.	1
	teleing./eldledn.ing.	1
Ubåt, typ A 11	fartygsing.	3
	Summa	23

Utredningen framhåller, att den i syfte att begränsa antalet ingenjörer ombord beaktat möjligheterna att sammanföra flera funktioner i en befattning (jfr departementschefens uttalande i prop. 1955: 110, s. 42).

För marinens helikopterförband bör beräknas 6 Ming G. Dessa bör avses för befattningar för verkstadsingenjör, kontrollingenjör och teleingenjör.

Vid örlogsvarven och förvaltningsorganen vid MKS föreslås att sammanlagt 25 befattningar avses för Ming G. Med hänsyn till att organisationen av ifrågakvarande organ allttjämt är under prövning har utredningen icke ansett det praktiskt möjligt att nu i detalj gå in på frågan om placeringen av Ming G. Denna fråga torde få prövas i samband med pågående organisatoriska överväganden. Därvid bör beaktas möjligheterna att avse Ming G även för befattningar i verkstadstjänst.

Vid marinens utbildningsanstalter bör beräknas 12 Ming G för befattningar enligt följande.

Utbildningsanstalt		Befattning	Antal
BÖS	MUOS	instr.ing (maskinlinjen).....	2
		» (mästarlinjen)	1
	Maskinskolan	instr.ing	2
	Skyddstjänstskolan	instr.ing	2
	Teleskolan	verkstads- o. förrådsdet. (chef)	1
KÖS	Utbildningsdet.	tjg.ing.	1
	Tekniska skolan	instr.ing.	2
KSS		instr.ing.	1
Summa			12

Vid kustartilleriet avser utredningen Ming G för följande 21 befattningar.

KA-försvar, skola (motsv)	Befattning	Antal
NK	Tygförv. fart- och verkst.sekt (chef)	1
SK	Fart- och verkst.förv. (bitr. ing.)	1
NK, SK, GK, BK, GbK	Tygförv. teledet. (chef)	5
NK, SK, GK, BK, GbK	Tygförv. art.det (tjg. ing.)	5
SK, BK	Tygförv. art.det (tjg. ing.)	2
KAS	Instr.ing.	1
MekS	Instr.ing. ⁴	2
RadarS	Instr.ing.	2
Kustrobotbat.	Instr.ing. ⁴	2
Summa		21

Vid marinförvaltningen bör Ming G avses för 23 i förvaltningens organisation ingående befattningar. Såsom anförts i det föregående har utredningen icke för närvarande ansett sig höra precisera dessa befattningar. Det förutsättes emellertid att främst civil personal ersättes med Ming G. I några fall kan det dock bli aktuellt att utbyta befattning för officer eller underofficer mot befattning för Ming G. Ett slutligt ställningstagande i frågan kan i vart fall icke ske förrän behovet av mästar- och teknikerpersonal kan närmare överblickas.

Ehuru samtliga 110 här avsedda befattningar icke på ett flertal år kan komma att besättas med Ming G föreslår utredningen dock att beställningar motsvarande befattningarna inrättas redan nu. Det anses nämligen vara en viktig förutsättning för möjligheterna att kunna rekrytera Ming G att man redan från början klart kan överblicka framtidsutsikterna inom denna karriär. Utredningen anför därvid följande.

Befordringsgången för Ming G bör uppbyggas så, att den normalt medger uppflyttning till olika lönegrader efter viss beräknad genomsnittlig tjänstgöringstid. Lönegrad A 21 bör sålunda kunna uppnås genom turbefordran efter cirka 10 tjänsteår som mariningenjör. Befordran till högre lönegrad än A 21 bör efter prövning och efter viss kompletterande utbildning kunna vinnas av omkring 1/3 av varje åldersklass vid en ytterligare minsta tjänstgöringstid av cirka 5 år. Det synes knappast lämpligt att från början räkna med att beställningar i högre lönegrad än A 23 inrymme i

denna karriär. Det är icke heller lämpligt att nu precisera vilka befattningar som bör kunna uppehållas av Ming G i dessa lönegrader. En precisering får förutsättas ske successivt och under hänsynstagande till normerna för lönevärdering. Utredningen räknar vidare med att Ming G med stöd av personliga kvalifikationer och eventuellt kompletterande teknisk utbildning i ensstaka fall skall kunna placeras i befattning i A 24 eller högre lönegrad som enligt beräkningarna i det föregående avsetts för Ming H.

I enlighet med det anförda föreslår utredningen, att beställningar för Ming G inrättas med fördelning på lönegrader enligt nedan.

Beställning	Antal	Lönegrad
Mariningenjörer av 1. graden	20	Ao 23
Mariningenjörer	53	Ao 21
Mariningenjörer	22	Ao 19
Mariningenjörer	15	Ae 17

Härutöver bör beräknas ett antal beställningar för mariningenjör i Ae 15. Antalet bör i princip fastställas med hänsyn till det beräknade rekryteringsbehovet. Med beaktande av att det kommer att vara större under uppbyggnadsperioden än vid en fullt utbyggd organisation bedömer utredningen att för de närmaste åren 15 beställningar bör inrättas för ändamålet.

Den föreslagna fördelningen av befattningarna mellan Ming H och Ming G bör emellertid enligt utredningens mening icke vara helt bindande. Hänsyn till bland annat utbildningssynpunkter anses medföra att man får gränsområden inom vilka någon strikt uppdelning av befattningarna efter teoretisk kompetens icke är möjlig. Utredningen förutsätter således, att befattningarna i begränsad utsträckning bör kunna besättas alternativt med Ming H eller Ming G men finner det icke lämpligt eller ens möjligt att precisera sådana befattningar. Med hänsyn härtill föreslår utredningen, att Ming H och Ming G redovisas i en gemensam stat. En sådan anordning anses vara ägnad att medföra elasticitet i organisationen och underlätta ett rationellt utnyttjande av de tekniska personalresurserna.

Utredningen förutsätter, att de båda kategorierna i befodringshänseende behandlas var för sig. Enligt utredningens beräkningar föreligger konkurrens mellan Ming H och Ming G främst vid tillsättande av beställningar i lönegraderna A 21 och A 23. Härvid måste å ena sidan hänsyn tagas till att Ming G i lägre lönegrader erhåller tillfredsställande befodringsmöjligheter medan å andra sidan ett antal Ming H i lönegraderna A 21 och A 23 är erforderligt för att säkerställa underlaget för rekrytering av marindirektörsbeställningar. Vid avvägningen mellan de båda kategorierna anses i varje fall under de närmaste åren utredningens beräkningar rörande personalbehovet kunna vara till ledning. När det gäller befodrigan till marindirektörsbeställningar bör med hänsyn till innehavarnas sannolika arbetsuppgif-

ter Ming H ha företråde. Utredningen förutsätter dock att Ming G under vissa förutsättningar skall kunna vinna befordran även till marindirektörsbeställning.

I anslutning till det tidigare anförda har utredningen beräknat mariningenjörkårens totala personalbehov enligt följande.

Beställning	Antal	Lönegrad
Marindirektörer av 1. graden	14	Ao 26
Marindirektörer av 2. graden	20	Ao 24
Mariningenjörer av 1. graden	37	Ao 23
Mariningenjörer	60	Ao 21
Mariningenjörer	22	Ao 19
Mariningenjörer	15	Ae 17

Härtill kommer 25 mariningenjörer, av vilka 10 i högst Ae 19 och 15 i Ae 15.

I anslutning till vad som tidigare anförts rörande de ledande tjänsterna vid marinförvaltningen föreslår utredningen, att även vissa ledande tjänster vid Stockholms örlogsvarv, nämligen för verkstadsdirektör och överingenjör, göres alternativa för civilmilitär eller civil innehavare. Även mariningenjör som erhåller någon av dessa tjänster bör ha möjlighet att kvarstå i mariningenjörkåren.

Utredningen tar i detta sammanhang upp frågor om *pensionsålder m. m.* för mariningenjörer. Därvid erinrar utredningen om att för den nya kategori mariningenjörer som inrättades enligt beslut av 1955 års riksdag samma pensionsålder fastställdes som för övriga mariningenjörer, eller 60 år. Det förutsattes härvid att det skulle vara möjligt att placera äldre mariningenjörer i befattningar inom marinförvaltningen och vid övriga landorgan.

I det föregående har utredningen även räknat med att Ming G över normal ålder för placering vid stridande förband skall avses för befattningar vid marinsens landorgan och att de där i viss omfattning skall ersätta civil personal. Då det för denna tjänstgöring icke torde behöva uppställas speciella krav på fysisk spänst utöver dem som gäller för civil personal ifrågasätter utredningen om icke högre pensionsålder än 60 år är motiverad för här avsedda mariningenjörer.

Vid genomförande av utredningens förslag till gemensam stat för Ming H och Ming G kommer emellertid en höjning av pensionsåldern för beställningshavare i de för Ming G avsedda lönegraderna att omfatta även Ming H. För denna personal har någon principiell ändring i befattningshavarnas göromål icke ifrågasatts. Ej heller kan utredningen förorda någon differentiering av pensionsåldern efter personalens lönegradsplacering. Då härjämte pensionsåldersfrågan för mariningenjörer nyligen prövats av stats-

makterna har utredningen icke funnit anledning föreslå någon ändring i fråga om pensionsåldern. Utredningen, som vid personalberäkningarna för Ming G utgått från oförändrad pensionsålder, anmäler emellertid, att en höjning av pensionsåldern skulle medföra att antalet Ming G behöver ökas. I sådant fall bör en motsvarande reducering ske av andra personalkategorier för att en utökning av den totala personalorganisationen skall undvikas.

Utredningen erinrar om att för mariningenjörer och marindirektörer av 1. och 2. graden erfordras enligt gällande bestämmelser endast 25 tjänstår för hel pension. Med hänsyn bland annat till att anställning såsom mariningenjör på aktiv stat enligt utredningens förslag kommer att kunna vinnas vid lägre levnadsålder än vid nuvarande utbildningsgång och normalt före 30 års ålder föreslår utredningen, att för här ifrågavarande beställningshavare 30 tjänstår skall erfordras för hel pension.

Det erinras även om att nämnda särbestämmelse i fråga om tjänstårsberäkning gäller även för flygingenjörer och flygdirektörer av 1. och 2. graden. En ändring i förslaget avseende är enligt utredningens mening lika berättigad för denna personal och bör genomföras samtidigt.

Personal i reserven m. m.

Enligt nuvarande ordning sker rekryteringen av mariningenjörer (Ming H) på aktiv stat från marinunderingenjörer i mariningenjörkårens reserv, vilka i denna egenskap fullgjort 18 månaders tjänstgöring. Den som icke önskar eller icke har möjlighet vinna anställning på aktiv stat kan antagas såsom reservanställd mariningenjör i mariningenjörkårens reserv. Anställning i reserven kan vinnas även av förtidsavgången mariningenjör. Härjämte är pensionsavgången personal skyldig att inträda i kårens reserv. För närvarande omfattar denna reserv cirka 85 anställningshavare, av vilka flertalet är reservanställda eller förtidsavgångna. I marinens organisation finnes därjämte ett stort antal värnpliktiga mariningenjörer (för närvarande cirka 565).

Utredningen har ansett sig kunna konstatera att i marinens krigsorganisation finnes ett stort antal kvalificerade befattningar, som måste besättas med såväl militärt som tekniskt utbildad personal. Utredningen anser likväl att behov icke föreligger av kategorierna reservanställda och förtidsavgångna mariningenjörer i reserven. Till stöd härför anför utredningen följande.

Tillgången till mariningenjörer på aktiv stat kommer vid genomförande av utredningens förslag att öka. Även om antalet aktiva mariningenjörer med högskoleutbildning nedgår genom att kategorien specialingenjörer avvecklas kommer denna minskning mer än väl att antalsmässigt kompenseras av den föreslagna utbyggnaden av kategorien Ming G. Denna uppbygges enligt förslaget med hänsyn till krigsorganisationens behov av personal i lämpligt åldersläge. Antalet beställningar för dylik personal torde även medge en viss marginal för oförutsedda behov. Vad beträffar de högskole-

utbildade mariningenjörerna har utredningen tidigare givit uttryck åt den uppfattningen att krigsorganisationens behov av aktiv sådan personal icke överstiger motsvarande behov i fredsorganisationen. Dessa ingenjörer torde i viss utsträckning kunna i krig disponeras för andra befattningar än vederbörandes fredsbeftattningar. I första hand bör detta gälla i fråga om de vid marinförvaltningen placerade mariningenjörerna. Genomförande av utredningens förslag beträffande alternativa tjänster i förvaltningen kan även förmodas medföra viss ökad tillgång till militärt utbildade ingenjörer för krigsorganisationen. Det torde vidare få beaktas att omsättningen av aktiva mariningenjörer — såväl Ming H som Ming G — sannolikt torde komma att bli relativt betydande. Personal som före 42 års ålder avgår från aktiv stat är skyldig att i fred fullgöra viss värnpliktstjänstgöring. Beröende på avgångsålder omfattar denna tjänstgöring högst 90 och lägst 30 dagar, fördelade på en eller flera tjänstgöringsomgångar (jfr inskrivningsförrordningen § 141 2 mom.). Denna tjänstgöring torde enligt utredningens mening vara tillfyllest för att i önskvärd utsträckning upprätthålla personalens militära och tekniska kunnande åtminstone cirka 5 år efter avgången från aktiv stat.

Utredningen anser alltså att tillgången till aktiva mariningenjörer är tillräcklig för att jämte värnpliktiga mariningenjörer täcka behovet av mariningenjörer i krig och föreslår följaktligen, att mariningenjörkårens reserv av såväl reservanställd som förtidsavgången personal successivt avvecklas, i takt med nuvarande anställningshavares avgång.

Utredningen framhåller även att den bedömer nuvarande antal värnpliktiga mariningenjörer väl stort i förhållande till behovet av dylik personal i krigsorganisationen. Utredningen förutsätter därför att marinchefen ägnar denna fråga uppmärksamhet.

Kostnadsberäkningar

Utredningen har funnit det vanskligt att göra kostnadsjämförelser mellan en organisation enligt utredningens förslag och nuvarande organisation. Härtill bidrar framförallt att en fullständig redovisning av de beställningar och tjänster som tillkommer och utgår icke kan göras förrän personalberäkningar föreligger rörande mästar- och teknikerpersonalen. Det erinras även om att staterna för Ming G beräknats med utgångspunkt i marinens krigsorganisation omkring år 1970 och således innefattar personal för delvis nya behov.

De ändringar i personalorganisationen som nu föreslås bedömes emellertid i jämförelse med nuvarande organisation icke medföra några mera betydande kostnadsförändringar om hänsyn tages till sannolika återverkningar i fråga om mästar- och teknikerpersonalens sammansättning. Det övervägande antalet beställningar och tjänster som innefattas i förslaget motsvaras nämligen i nuvarande organisation av befintliga beställningar och tjänster.

Vissa av de föreslagna åtgärderna anses medföra besparingar. Som exem-

pel härpå nämner utredningen avvecklingen av kategorien specialingenjörer samt förslagen i fråga om Ming H. Utbildningskostnaderna vid rekrytering av Ming G från underbefälspersonalen torde även i längden komma att väsentligt understiga kostnaderna för hittillsvarande utbildning och vidareutbildning av underofficerare. En fullständig avveckling av reserven för mariningenjörer beräknas vidare medföra en årlig besparing för löner och traktamenten med i runt tal 50 000 kr. Härjämte förutsättes att statsverkets kostnader vid fullständig övergång till värnpliktsrekrytering vid flottan icke oväsentligt minskas vid tillfredsställande rekryteringsutfall.

Å andra sidan beräknas den föreslagna utbyggnaden av kategorien Ming G på lång sikt medföra vissa kostnadsökningar. Hänsyn har härvid dock icke tagits till den omständigheten att flera befattningshavare skulle erfordras i en organisation som skulle byggas upp utan tillgång till Ming G. Förslaget bör enligt utredningens mening ses som en följd av det år 1955 fattade beslutet rörande effektivisering av den tekniska tjänsten vid marinen och alltså värderas med hänsyn till den större effekt som bör kunna utvinnas ur den nya organisationen.

Sammanfattningsvis uttalar utredningen, att de föreslagna åtgärderna bör kunna genomföras utan kostnadsökning.

Övergångsanordningar

Vid genomförande av utredningens förslag anses vissa övergångsanordningar erforderliga, främst med hänsyn till avvecklingen av kategorien specialingenjörer, inrättande av alternativa tjänster i marinförvaltningen samt utbyggnaden av kategorien Ming G. Utredningens förslag till sådana anordningar, vilket utformats efter samma principer som legat till grund för tidigare beslut i liknande fall, sammanfattas enligt följande.

Specialingenjör, som är stadigvarande placerad i sådan befattning vid marinförvaltningen för vilken kommer att inrättas civil ordinarie tjänst, bör äga rätt att med oförändrad lönegradsplacering bibehållas vid civilmilitär anställning. Den civilmilitära beställningen bör härvid föras på övergångsstat och motsvarande civila tjänst hållas vakant. Vederbörandes lön bör därvid utgå från marinförvaltningens avlöningsanslag. Om dylik beställningshavare förklarar sig villig att övergå till civil anställning bör han kunna antagas i den civila tjänst som ersätter beställningen utan att tjänsten ledigförklaras.

För specialingenjör, som är stadigvarande placerad i befattning utanför marinförvaltningen, bör i princip samma bestämmelser gälla. Med hänsyn till att flertalet här avsedda beställningshavare är placerade vid örlogsvarv (motsvarande), vilkas organisation är under prövning, föreslår utredningen, att extra ordinarie tjänster provisoriskt inrättas vid ifrågavarande organ till antal som svarar mot vid respektive organ placerade special-

ingenjörer. Utgående från att tjänsterna placeras i lönegrad enligt hittills tillämpad organisation eller i den lägre lönegrad till vilken befattningen hänförs i av marinchefen avgivna organisationsförslag bör tjänster provisoriskt inrättas enligt följande sammanställning.

Myndighet	Tjänst	Antal	Lgr	Befattning
ÖVS	Förste drifting.	1	Ae j26	telesekt (chef)
	»	1	Ae 26	minexp.avd. (chef)
	»	1	Ae 24	elsekt (chef)
	»	2	Ae 23	art.sekt (tjg. ing.)
	»	1	Ae 23	torpedsekt (tjg. ing.)
	»	1	Ae 23	minsekt (tjg. ing.)
	»	1	Ae 23	minexp.avd. (tjg. ing.)
MKS	»	1	Ae 26	telesekt (chef)
	»	1	Ae 26	elsekt (chef)
KSS	»	1	Ae 23	torpedsekt (tjg. ing.)
	»	1	Ae 23	el.ing. (lärare)

Dessa tjänster förutsättes icke utan medgivande av Kungl. Maj:t få tillsättas med annan än specialingenjör. Uppkommer fråga att tillsätta sådan tjänst med annan befattningshavare bör behovet av tjänsten omprövas, varvid särskilt bör övervägas om icke befattningen bör avses för annan personalkategori, exempelvis Ming G.

Utredningen föreslår vidare att specialingenjör, som i anslutning till det sagda kvarstår övergångsvis i mariningenjörkåren, bör äga rätt att, därest han framdeles efter ansökan erhåller annan civil teknisk tjänst vid marinen, bibehållas vid civilmilitär anställning.

Övergångsanordningar i samband med inrättandet av alternativa tjänster i marinförvaltningen erfordras enligt förslaget närmast till följd av att övergång till sådan tjänst från civilmilitär beställning vid mariningenjörkåren medför ändrad pensionsålder. Med hänsyn härtill bör beställningshavare vid mariningenjörkåren, vilken uppehåller sådan befattning vid marinförvaltningen som föreslås skola omvandlas till alternativ tjänst, äga rätt att efter därom gjord anmälan utan ansökningsförfarande övergå till motsvarande beställning vid marinförvaltningen. Den som icke vill begagna sig av denna möjlighet bör övergångsvis få kvarstå i innehavande beställning vid mariningenjörkåren. Denna bör föras på övergångsstat och den alternativa tjänsten hållas vakant. Kostnaderna för vederbörandes avlöning bör därvid bestridas från marinförvaltningens avlöningsanslag. Motsvarande bör gälla för det fall att mariningenjör uppehåller sådan befattning vid marinförvaltningen som föreslås skola avses för civil tjänsteman och vederbörande icke förklarar sig villig övergå till civil anställning.

Behovet av övergångsåtgärder i fråga om de för Ming G föreslagna beställningarna anses betingat främst av att uppbyggnadstiden kommer att omfatta åskilliga år. Utredningen förutsätter, att befintliga mariningenjörer

(s. k. MiL) skall hänföras till och jämföras med den föreslagna kategorien Ming G. För närvarande finns emellertid endast 45 MiL utexaminerade. Sedan de underofficerare som nu är under utbildning utexaminerats beräknas sammanlagt 63 Ming G finnas tillgängliga.

I överensstämmelse med hittills tillämpade principer förutsätter utredningen, att indragning eller vakantsättning kommer att ske även när de underofficerare som är under utbildning utnämnes till mariningenjör. Då utredningen ansett sig böra göra en omräkning av det totala behovet av civilmilitär teknisk personal av olika kategorier anges det icke vara möjligt att redovisa vilka andra beställningar som kan utgå som ersättning för de föreslagna ytterligare (110 — 63 =) 47 mariningenjörbeställningarna. Utredningen har emellertid förutsatt att Ming G skall ersätta även civil personal. I anslutning härtill bör ett så stort antal av de för Ming G avsedda beställningarna tills vidare hållas vakant som i nuvarande organisation svarar mot civila tjänster.

Utredningen räknar med att 2 ingenjörer i Ae 17 vid Karlskrona örlogsskolor och 6 driftingenjörer i Ae 21 eller Ae 19 vid kustartilleriet ersättes med Ming G. I avvaktan på att berörda tjänster kan indragas eller vakantsättas bör alltså motsvarande antal beställningar för Ming G hållas vakant.

Vid marinförvaltningen, där utredningen icke ansett sig böra närmare precisera vilka befattningar som bör avses för Ming G, bör principen vara den, att de 23 för förvaltningen avsedda beställningarna för Ming G icke får tillsättas med mindre motsvarande antal civila tjänster, eller för förvaltningen avsedd officers- eller underofficersbeställning, indrages eller vakantsättes. Vid inplacering av Ming G i förvaltningen bör man taga skälighänsyn till beföringsmöjligheterna för den civila personalen. I anslutning härtill torde få förutsättas att Ming G placeras även i befattning med lägre lönegradsplacering än den han innehar. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om de åtgärder som blir aktuella i varje särskilt fall.

Vid örlogsvarven (motsvarande) anser utredningen det icke vara möjligt, bland annat i avvaktan på organisationsfrågans lösning, att avgöra i vilken omfattning Ming G kommer att ersätta civil personal. Utredningen utgår dock från att 5 civila ingenjörer vid nämnda organ utbytes mot Ming G. I anslutning härtill föreslås att 5 av de för örlogsvarv (motsvarande) avsedda beställningarna för Ming G icke får tillsättas förrän motsvarande antal civila tjänster vid berörda organ indragits eller vakantsatts. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta i frågan.

Sammanfattningsvis innebär utredningens förslag att 36 beställningar för Ming G, företrädesvis i lönegraderna A 23 och A 21, tills vidare icke får tillsättas i avvaktan på att motsvarande antal civila tjänster eller eventuellt för marinförvaltningen avsedd officersbeställning kan indragas eller vakantsättas. Kungl. Maj:t bör erhålla bemyndigande att vidtaga de åtgärder,

såsom vakantsättningar, indragningar etc., som erfordras i samband med förslagets genomförande. Utredningen anser även att Kungl. Maj:t för varje budgetår bör ange det högsta antal beställningar i A 21 och A 23 som får tillsättas med Ming G.

Särskilda yttranden

Utredningens förslag, som är enhälligt, har icke till alla delar biträtts av vissa av utredningens experter. Sålunda har fyra experter¹ i särskilt yttrande uttalat som sin uppfattning att mästare- och teknikerpersonalen bör bibehålla militär anställningsform. Nämda experter har jämväl reserverat sig mot förslaget rörande marinöverdirektörens placering och uppgifter. Uppgiften som chef för mariningenjörkåren bör enligt experterna i stället åläggas inspektören för marinens skeppstekniska tjänst, vilken jämväl bör fullgöra de uppgifter som för närvarande åligger honom gällande den skeppstekniska tjänsten. Vidare har en expert² i särskilt yttrande förordat, att specialingenjörerna bibehållas vid civilmilitär status. Möjlighet bör vidare finnas att tillföra mariningenjörkårens reserv förtidsavgångna mariningenjörer, som tjänstgjort på aktiv stat minst fem år.

Yttranden

De av utredningen behandlade problemställningarna är enligt *överbefälhavaren* huvudsakligen att hänföra till den förbandsproducerande verksamhet som faller inom chefens för marinen ansvarsområde. Överbefälhavaren säger sig därför ha behandlat endast sådana frågor som sammanhänger med ledningen i stort av verksamheten inom marinen eller som kan få återverkan inom annan del av krigsmakten. Överbefälhavaren finner förslaget vara väl ägnat att läggas till grund för statsmakternas snara beslut, varigenom det tillstånd av oklarhet som länge rått bland personalen vid berörda myndigheter skulle undanröjas. Även *chefen för marinen* finner det angeläget att ställning snarast toges till de framlagda förslagen även om bedömandet försvåras av att behovet av personal med teknisk kompetens motsvarande den för nuvarande underofficerare och underbefäl ännu icke beräknats. Motsvarande synpunkter framföres av *försvarrets civilförvaltning*. Ämbetsverket anser dock att det hade varit värdefullt om utredningen i detta sammanhang hade kunnat klarlägga huruvida någon förändring av de tekniska officerarnas arbetsuppgifter skulle bli följden av ett utbyte av specialingenjörer mot civila högskoleutbildade ingenjörer. Ämbetsverket hänvisar till att närmare redogörelse för erfarenheterna av systemet med mariningenjörer L saknas. Ej heller har utretts möjligheterna att på annat sätt än genom studier till gymnasieingenjör eller mariningenjör L bibringa underofficerare i teknisk tjänst erforderlig utbild-

¹ Kommendören W. Edenberg, kommandörkaptenen C. E. W. E. Lindmark, majoren H. B. Bostorp och civilingenjören C. G. Wahlberg.

² Förste marindirektören B. Wallin.

ning för befattningar vilka enligt förslaget avsetts för gymnasieingenjörer. Civildförvaltningen anser det vidare vara tveksamt om man redan nu bör fatta beslut om att i marinens organisation införa en ny ingenjörskategori med ny utbildnings- och rekryteringsgång. *Statskontoret* kan i stort sett ansluta sig till de allmänna synpunkter på marinens tekniska personal som utredningen anfört.

Statstjänstemännens riksförbund finner det anmärkningsvärt, att utredningen icke gjort någon närmare undersökning av de tekniska officerarnas arbetsuppgifter, ställning och antal. Riksförbundet anser att utredningens förslag icke kan läggas till grund för detaljerade beslut rörande fördelningen av kvalificerade befattningar inom marinens tekniska tjänst förrän en kompletterande utredning gjorts beträffande dessa frågor.

Sveriges akademikers centralorganisation finner föreslagen uppdelning av den tekniska personalen på kategorier ävensom den föreslagna utbildningen för de nytillkomna kategorierna Ming G och marintekniker vara väl ägnade att läggas till grund för marinens verksamhet.

Tjänstemännens centralorganisation vänder sig främst mot utredningens förslag rörande kategorien Ming G och anför därvid i huvudsak följande. Maskinunderofficerare erhåller vid sin utbildning vid marinen teknisk kompetens motsvarande sjöingenjörsexamen. En jämförelse mellan sjöingenjörsutbildningen och gymnasieingenjörsutbildningen utvisar att den förra i samtliga för den marina tjänsten väsentliga ämnen ligger på samma nivå som den senare. Eftersom sjöingenjörerna utbildas för sjö-tjänstens behov torde det icke råda någon tvekan om att marinens behov av ingenjörer, speciellt i sjötjänsten (maskintjänsten), skulle bättre tillgodoses genom utnyttjande av sjöingenjörer än genom de för främst industriens behov utbildade gymnasieingenjörerna. I den mån behov föreligger att utöka antalet ingenjörsbefattningar inom marinen borde utredningen därför i första hand ha utrett om icke en sådan ökning borde eller kunde ske genom ett utnyttjande av den nuvarande eller en reformerad underofficersutbildning. Av denna anledning avstyrker centralorganisationen att utredningens förslag om inrättande av en ny grupp ingenjörer (Ming G) lägges till grund för slutgiltigt beslut i frågan. Frågan bör ytterligare utredas i samband med kårutredningens fortsatta arbete med personalstatsberäkningarna för underofficers- och underbefälspersonalen. I avvaktan härpå bör nuvarande anordning med mariningenjörer L och nuvarande utbildningsgång till teknisk underofficer bibehållas.

I det följande behandlas remissinstansernas inställning till de särskilda frågor för vilka redogjorts i det följande.

När det gäller frågan om teknisk kompetens hos den berörda personalen hävdar *chefen för marinen* och *marinförvaltningen*, att högskoleutbildade ingenjörer erfordras som divisionsingenjörer vid marinens helikopterförband. Som skäl härför framhålls bland annat kravet på kva-

lificerad ledning i krig av den tekniska tjänsten vid dessa förband. Härjämte anför marinförvaltningen att marinens helikoptrar med sin för stridsuppgifter m. m. konstruerade specialutrustning är väsentligt mera komplicerade än övriga försvarsgrenars. Flottiljingenjör från flygvapnet kan därför icke lämpligen insättas för övervakning vid marinens tekniska helikoptertjänst. För att rekrytering av de vid marinförvaltningen föreslagna tjänsterna för helikopteringenjör skall kunna ske även från marinen bör vidare utbildningstjänster för Ming H finnas vid bland annat helikopterförbanden. Det må framhållas att chefen för marinen i denna fråga inhämtat synpunkter från chefen för flygvapnet, som förklarar sig icke ha något att erinra mot att, såsom utredningen förutsatt, den tekniska tjänsten vid marinens helikopterförband på lämpligt sätt knytes till närbelägen flygflottilj. *Försvarets civilförvaltning* anser, att bärande skäl anförts för att de ledande befattningarna vid helikopterförbanden icke skall avses för ingenjörer med högskoleutbildning. Därvid erinrar ämbetsverket om att statskontoret efter organisationsundersökningar föreslagit att teknisk chef vid visst flygförband skall vara teknisk chef vid arméns helikopterskola.

Vad utredningen föreslagit rörande anställningsform för de tekniska personalkategorierna har föranlett uttalanden bland annat i fråga om mästare- och teknikerpersonalens överförande till civilmilitär anställningsform. Detta förslag biträdades av *försvarets civilförvaltning*. Däremot förordar *överbefälhavaren, chefen för marinen* och *marinförvaltningen*, att nämnda personal bibehålles vid militär anställningsform. Som skäl härför framhålls bland annat att mästare- och teknikerpersonalen inom marinen företrädesvis användes för uppgifter som kräver militär kompetens kompletterad med teknisk utbildning och alltså utnyttjas på ett annat sätt och ofta i betydligt större antal än vad fallet är inom armén och flygvapnet. Vidare uttalar överbefälhavaren den uppfattningen, att välgrundade motiv föreligger att förbättra lönevillkoren även för den militära underofficers- och underbefälspersonalen. Huvudmotivet för utredningens förslag bortfaller därför om utvecklingen skulle leda till ensartad lönesättning för denna och motsvarande teknisk personal. Marinchefen anför härjämte, att gränsdragningen mellan teknisk och icke teknisk personal kan förväntas bli allt mindre klart framträdande. En uppdelning av underofficers- och underbefälspersonalen i två skilda kategorier skulle därför försvåra en smidig fördelning av beställningarna till befattningar inom de olika yrkesgrenarna och yrkesavdelningarna. En delning av nuvarande kårer vid kustartilleriet i mindre befodringsenheter anses innebära särskilt svåra olägenheter. Om olika löneserier framdeles skulle komma att bibehållas för teknisk och icke teknisk personal föreslår marinchefen att beställningar för samtliga dessa grupper upptages i alternativa lönegrader.

Härjämte har *statskontoret* och *statstjänstemännens riksförbund* uttalat tveksamhet till det berörda förslaget.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller, att de anförda löneargumenten är helt irrelevanta i sammanhanget och att frågan om lönesättningen icke rimligen bör eller får vara avhängig av anställningsformen. Vidare anser organisationen att benämningen mästarpersonal icke är adekvat och bör ersättas med annan.

Förslaget att avveckla kategorien specialingenjörer tillstyrkes av *försvarets civilförvaltning* och *statsverkens ingenjörsförbund*. Även om *chefen för marinen* och *marinförvaltningen* bedömer den föreslagna åtgärden medföra allvarlig risk för en kvalitativ försämring av marinens ledande vapentekniska personal vill nämnda myndigheter, främst med hänsyn till önskemålet att begränsa antalet personalkategorier, icke motsätta sig en dylik åtgärd — dock med undantag för elektroingenjörerna. Det bortfall av marin militär kunskap och erfarenhet som härigenom förmodas ske anses emellertid bära kompenseras dels genom ökat utnyttjande av tekniska officerare, dels genom en bättre marin grundutbildning för de civila vapeningenjörerna än vad utredningen förordat. Beträffande den förstnämnda frågan erinrar *chefen för marinen* om att han i yttrande till överbefälhavaren med anledning av anbefalld utredning rörande den tekniska utbildningen vid militärhögskolan understrukt vikten av att den tekniska utbildningen för marinens officerare förlänges från 18 till 24 månader. Därjämte anmäler *chefen för marinen* sin avsikt att i samråd med *marinförvaltningen* närmare utreda konsekvenserna av den här berörda utvecklingen. I avvaktan härpå förutsätter nämnda myndigheter, att slutlig ställning icke tages rörande de befattningar som hittills varit besatta med civilmilitära vapeningenjörer utan att möjligheten att göra vissa av dem alternativt militära/civila eller militära hålles öppen. Den förbättrade marina grundutbildningen för vapeningenjörerna bör åstadkommas genom att dessa om möjligt rekryteras från värnpliktiga som fullgjort sin värnplikts-tjänstgöring vid marinen. De högskoleutbildade elektroingenjörerna tjänstgör inom det skeppstekniska området där officerare ej är verksamma. Med hänsyn härtill anses beträffande dessa ingenjörer behov av militär utbildning och erfarenhet från tjänst vid andra organ än *marinförvaltningen* föreligga i högre grad än beträffande övriga specialingenjörer. Detta anses tala för att elektroingenjörerna bör bibehållas inom *mariningenjörkåren*.

Två reservanter i marinförvaltningen hävdar att de skäl förvaltningen redovisat beträffande fördelarna med specialingenjörer är av sådan tyngd att *marinförvaltningen* bort stanna för att förorda dessa ingenjörers bibehållande. Marinens behov av såväl militära, civilmilitära som civila befattningshavare kan mest rationellt tillgodoses om för ifrågavarande befattningshavare avsedda tjänster göres alternativa.

Jämväl *Sveriges akademikers centralorganisation* motsätter sig utredningens förslag i denna del. Organisationen anför bland annat att kraven på ingående kannedom om materielens driftsmässiga betingelser

med hänsyn till samverkans- och samordningsfrågorna inom de marina vapensystemen är av samma betydelse när det gäller högskoleutbildade ingenjörer inom vapen-, elektro- och teleområdena som inom det skeppstekniska området. De skäl utredningen utvecklade för att bibehålla civilmilitär ställning för de skeppstekniskt utbildade högskoleingenjörerna äger därför enligt organisationen samma giltighet för övriga nuvarande mariningenjörer. Specialingenjörerna vid marinen är icke mera specialiserade än arméingenjörer och flygingenjörer. Den nuvarande uppdelningen av mariningenjörerna fyller icke längre tidens krav. Organisationen förordar därför en enhetlig och odelad mariningenjörkår i anslutning till vad som gäller beträffande armén och flygvapnet. De påtalade svårigheterna att fördela befattningarna mellan personal tillhörande olika kategorier anses kunna motverkas genom en långt driven alternativitet.

Ett ersättande av nuvarande civilmilitära specialingenjörer med civila vapeningenjörer kommer enligt *statstjänstemännens riksförbund* att påverka såväl uppgiftsfördelningen mellan de tekniska officerarna och nämnda vapeningenjörer som behovet av tekniska officerare. Detta understrekar enligt riksförbundet nödvändigheten av ökad teknisk utbildning för marinens officerare.

Utredningens förslag i fråga om rekrytering och utbildning har föranlett uttalanden främst i vad avser övergång till värnpliktsrekrytering vid flottan och i samband därmed ifrågasatt premie.

Överbefälhavaren framhåller, att från organisatorisk synpunkt särskilda åtgärder framgent liksom hittills synes böra vidtagas för att stimulera flottans underbefälsrekrytering. För den värnpliktige, som icke kan ha överblick över de organisatoriska sammanhangen, måste det dock synas egendomligt att premie utgår om man väljer furirsutbildning vid flottan men icke vid kustartilleriet eller annan del av krigsmakten. Omsättes premietanken inom hela krigsmakten uppstår en icke försumbar kostnadsökning. Genomförande av förslaget kan vidare komma att leda till att underbefälsyrket kommer att betraktas som ett genomgångsyрке. Överbefälhavaren anser därför att förslaget bör genomföras först sedan dess återverkan inom krigsmakten i dess helhet har granskats mera ingående än vad utredningen haft möjlighet till.

Chefen för marinen anser att övergång till nytt rekryteringssystem vid flottan vid nuvarande ansträngda personalläge, särskilt på teknikersidan, innebär att man tar stora risker. Med hänsyn till möjligheten av ett positivt utfall vill chefen för marinen dock icke motsätta sig att ett system med enbart värnpliktsrekrytering prövas, varvid förutsättes att förtidsinskrivning skall få ske. Möjligheten att snabbt kunna återgå till nuvarande system måste emellertid säkras. Då frågan om hur detta prov skall genomföras och om det bör begränsas till maskin- och hantverksavdelningarna eller omfatta jämväl övriga yrkesavdelningar anses kräva ytterligare över-

väganden anmäler chefen för marinen sin avsikt att återkomma i frågan sedan pågående undersökningar slutförts. I fråga om den föreslagna premien synes det chefen för marinen lämpligt att tidpunkten för dennas utbetalande framskjutes ett halvt år intill tiden för mästar-(maskinist-)utbildningens början. Premiesystemet anses härjämte böra införas även vid kustartilleriet för att förebygga en annars hämmande inverkan på teknikerrekryteringen vid detta vapenslag.

Försvarets civilförvaltning anser en föreslagen underbefälsrekrytering genom värnpliktsuttagning utan tvekan vara att förorda framför nu gällande ordning. Ämbetsverket finner det dock uppenbart att införande av ett premiesystem vid enbart flottan kan komma att medföra konsekvenser, som icke kan överblickas. Skulle premiesystemet trots angivna betänkligheter införas, bör det enligt civilförvaltningen övervägas om icke furir, som på grund av sjukdom nödgas avgå från tjänst innan ett års tjänstgöring hunnit fullgöras, bör komma i åtnjutande av premie med visst reducerat belopp. Jämväl *statskontoret* är av nyssnämnd anledning tveksam huruvida premie bör införas vid flottan och framhåller härjämte att anställningsbefrämjande åtgärder uppenbarligen måste ha som mål att locka till fortsatt anställning i beställning för marintekniker och mästare (maskinist). Annan utväg härtill än att erbjuda konkurrenskraftiga löner anser statskontoret icke stå till buds. Liknande synpunkter anföres även av *tjänstemännens centralorganisation*, som tar bestämt avstånd från den föreslagna anordningen med premie, vilken anses konservera något av nackdelarna med befälsrekryteringen. Samtidigt uttalar organisationen sin tillfredsställelse över att utredningen så tveklöst förkastat nuvarande rekrytering via kontraktsanställda befälslever.

Övriga förslag rörande rekrytering och utbildning har som regel tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Chefen för marinen* kan dock icke biträda tanken att utbildning av Ming H vid kadettskola skall äga rum endast vartannat år. Utbildningen för varannan årskurs anses härigenom komma att få en ologisk och pedagogiskt ogynnsam utformning genom att kadettskolan lägges efter den utbildning för vilken den är en förberedelse. Genom utbildning varje år blir det även möjligt att med Ming H-utbildningen samordna utbildningen för de värnpliktiga vapeningjörerna. Vidare kan chefen för marinen icke utan närmare utredning godtaga att kadettskoleutbildningen för såväl Ming H som Ming G skall omfatta fyra månader. Uttagning till utbildning till Ming G bör enligt chefen för marinen kunna ske oberoende av yrkesgrenstillhörighet, varigenom ett större rekryteringsunderlag erhålles. *Försvarets civilförvaltning* anser att behovet av särskild utbildningslinje för färdigutbildade gymnasieingenjörer bör bedömas först sedan full klarhet vunnits i fråga om behovet av gymnasieingenjörer i organisationen. Vidare är civilförvaltningen tveksam om tjänstledighet för industripraktik för Ming H bör få tillgodoräknas i löne-

klasshänseende. *Statskontoret* ifrågasätter om furir under utbildning till mästare eller Ming G bör kunna befordras till marintekniker med hänsyn till förslagets prejudicerande betydelse. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* anser det i och för sig rationellt att viss utbildning, som nu sker genom marinens försorg, vid genomförande av utredningens förslag överföres till de tekniska gymnasierna och eventuellt senare också till yrkesskolor och kommunala tekniska skolor. Överstyrelsen konstaterar dock att ökade krav härigenom kommer att ställas på utbildningskapaciteten hos dessa skolor. *Tjänstemännens centralorganisation* anser, att den föreslagna tiden för avskrivning av skuld som uppkommer vid kommandering av furir till tekniskt läroverk är för lång och att denna tid, om bindning överhuvudtaget bör ifrågakomma, bör avsevärt förkortas.

Utredningens förslag i fråga om ledningen av den tekniska tjänsten tillstyrkes av *1956 års försvarsförvaltningssakkunniga*. De sakkunniga anser att den föreslagna ordningen att marinöverdirektören skall fullgöra vissa uppgifter i marinförvaltningen innebär en värdefull förstärkning av förvaltningens ledande funktioner. Ifrågavarande uppgifter bör dock enligt de sakkunniga noga preciseras så att det klart framgår att marinöverdirektören i organisatoriskt hänseende icke intar ställning såsom mellaninstans mellan souschefen och avdelningschefer m. fl. Även om frågan huruvida marinöverdirektören jämte personal- och utbildningssektionen bör infogas i marinstabens eller marinförvaltningens organisation synes i viss mån tveksam finner de sakkunniga de starkaste skälen tala för den föreslagna anordningen.

Likaså understryker en *reservant i marinförvaltningen* vikten av att förslaget rörande marinöverdirektörens ställning i organisationen genomföres, bland annat med hänsyn till att den tilltänkta intensifieringen av planeringsarbetet inom förvaltningen fordrar ökade insatser från verkets ledning. Då souschefen redan är hårt belastad och de berörda arbetsuppgifterna är av teknisk art är det enligt reservanten naturligt att marinöverdirektören placeras i nära anslutning till souschefen för att särskilt i tekniskt avseende bistå denne.

Överbefälhavaren uttalar att det behov av personalförstärkning för planeringsverksamheten i marinförvaltningen som bland annat kårutredningen konstaterat bör tillgodoses. Överbefälhavaren erinrar dock om att uppgifterna som chef för mariningenjörkåren och som biträde åt souschefen för samordning av den marina materielens utveckling på lång sikt enligt förslaget skall bestridas av samme befattningshavare, vilken med hänsyn till kårchefskapet hör vara civilmilitär. Då det bedömes angeläget att den mest lämpade, oberoende av vederbörandes status, kan utväljas för de betydelsefulla samordningsuppgifterna anser överbefälhavaren att uppgiften som chef för mariningenjörkåren bör kunna förenas antingen med chefskapet för skeppsbyggnadsavdelningen eller med samordningsuppgifterna närmast under souschefen.

Chefen för marinen och marinförvaltningen biträder förslaget att chefen för mariningenjörkåren icke längre skall vara chef för skeppsbyggnadsavdelningen i marinförvaltningen. Däremot kan nämnda myndigheter (utom berörde reservant i marinförvaltningen) icke biträda förslagen rörande marinöverdirektörens placering och uppgifter i förvaltningen. Enligt marinchefens uppfattning skulle genom den föreslagna ordningen för såväl flottan som kustartilleriet skapas en tvåhövdad lednings- och samordningsorganisation i central instans — en i marinförvaltningen och en i marinstaben — och därigenom oklara befäls- och ansvarsförhållanden, särskilt som det föreslagna ledningsorganet är skeppstekniskt betonat och icke kan täcka de alltmer dominerande vapentekniska områdena. Mot bakgrunden av de år 1961 godtagna principerna att ansvaret för förbandsproducerande verksamhet skall åvila försvarsgrenschef och att denne framdeles icke längre skall vara chef för försvarsgrensförvaltning finner både chefen för marinen och marinförvaltningen det dessutom ologiskt att i förvaltningen placera marinöverdirektören och dennes stabsorgan med uppgifter inom personal- och utbildningsområdet som enligt nämnda princip faller under marinchefens ansvarsområde. Nämnda myndigheter, som anser att den skeppstekniska inspektionen med oförändrade uppgifter bör bibehållas inom marinledningen, förordar att chefskapet för mariningenjörkåren i stället skall ankomma på ifrågavarande inspektör. Denne bör enligt marinchefen vara marindirektör. Chefen för skeppsbyggnadsavdelningen, som bör vara souschefens främste expert i skeppstekniska frågor, bör företrädesvis vara marindirektör och då så är förhållandet benämnas marinöverdirektör. Är avdelningschefen civil bör chefen för mariningenjörkåren få denna benämning. Marinförvaltningen förordar att chefen för skeppsbyggnadsavdelningen, vilken bör ägna uppmärksamhet åt de tekniska problemen inom utveckling och forskning, placeras i B 5 och tillägges tjänstebeneningen marinöverdirektör samt att chefen för mariningenjörkåren (inspektören för den skeppstekniska tjänsten) placeras i B 4.

De uppgifter i marinförvaltningen, som enligt utredningens förslag skulle ankomma på marinöverdirektören, bör enligt chefen för marinen i stället förläggas till centralplaneringen. Delta organ bör av denna anledning förstärkas, i första hand med den kapten/regementsofficer som föreslagits skola ingå i personal- och utbildningssektionen samt med den marindirektör av 2. graden som avsetts som biträde åt marinöverdirektören för planering på högsta nivå. Även marinförvaltningen (bortsett från berörde reservant) ger uttryck åt liknande uppfattning samt framhåller efter att ha ägnat ingående uppmärksamhet åt berörda fråga att några bärande motiv icke finnes för att souschefen i sin ledande verksamhet skulle vara i behov av chefs för mariningenjörkåren biträde. Förslaget att denne såsom ledamot skall ingå i förvaltningen avstyrkes.

Försvarets civilförvaltning, som anser starka skäl tala för att mari-

nens civilmilitära tekniska personal — alltså även mästare och tekniker — sammanföres till en gemensam kår, biträder förslaget att chefskapet för en sådan kår skiljes från befattningen som chef för skeppsbyggnadsavdelningen. Däremot är civilförvaltningen tveksam till förslaget rörande kårchefens placering i marinförvaltningen. Ämbetsverket hänvisar härvid bland annat till att han skall handha utbildningsfrågor, vilka lämpligast handläggas i anslutning till marinstabens övriga utbildningsärenden. Civilförvaltningen säger sig icke heller kunna tillråda föreslagen ordning i fråga om planeringsverksamhetens ledning, enligt vilken ett utanför avdelningsorganisationen stående organ skulle komma till stånd utan den fasthet i organisatoriskt hänseende som skapandet av en systemplanering skulle innebära.

Statskontoret kan icke finna att de uppgifter av planeringskaraktär som enligt förslaget skulle ankomma på marinöverdirektören icke skulle kunna handläggas vid de planeringsorgan som redan finnes eller föreslagits skola tillkomma inom marinförvaltningen. Med hänsyn härtill och då marinöverdirektörens befogenheter i detta avseende anses vara oklart utformade kan statskontoret icke biträda marinöverdirektörens föreslagna ställning och arbetsuppgifter inom förvaltningen. Det bör enligt ämbetsverket i stället övervägas om icke marinöverdirektören, förutom att vara kårchef, även bör vara inspektör för den skeppstekniska tjänsten och ingå i marinledningen.

Statstjänstemännens riksförbund anser, att det föreslagna ledningsorganet för den tekniska tjänsten är skeppstekniskt betonat och icke innehåller mot avsedda uppgifter svarande vapenteknisk representation. Förbundet motsätter sig därför bestämt att de för utbildningsverksamheten ledande och samordnande funktionerna, som har logisk hemortsrätt i av officerare ledda organisationsenheter i marin staben, överföres till andra personalgrupper.

Tjänstemännens centralorganisation är tveksam om lämpligheten av utredningens förslag rörande marinöverdirektörens ställning och uppgifter.

Med hänsyn till att den organisation som gäller för flygöverdirektören i vad avser marinen föreslås genomförd endast till hälften anser *Sveriges akademikers centralorganisation* att marinöverdirektörens ställning blir diffus, arbetsuppgifterna oklara och beskurna samt inflytandet och ansvaret obetydliga. Organisationen finner därför att en kompletterande utredning är nödvändig på denna punkt. Enligt organisationens uppfattning bör särskilda organ för teknisk och ekonomisk planering på högsta nivå samt för samordnad teknisk materielkontroll inrättas ovanför avdelningsplanet även vid marinen.

Förslaget till avvägning mellan olika personalkategorier i marinförvaltningen tillstyrkes av *försvarets civilförvaltning* liksom även av *1956 års försvarsförvaltningsakkunniga*, som dock erinrar om att

de i annat sammanhang föreslagit vissa jämkningar i personalorganisationen för minbyrån. *Chefen för marinen* och *marinförvaltningen* kan däremot icke godtaga att en kommandörkapten av 2. graden eller major vid robotsektionen utbytes mot byrådirektör. En sådan åtgärd anses märkbart nedsätta robotsektionens kapacitet och minska effekten i den pågående betydelsefulla uppbyggnaden av marinens robottjänst. I anslutning till sitt tidigare redovisade förslag att elektroingenjörerna alltjämt bör bibehållas inom mariningenjörkåren föreslår marinförvaltningen härjämte, att tjänsterna för sektionschef och för en mariningenjör vid elektrobyråns anläggningssektion bibehållas som civilmilitära. Detsamma anses böra gälla i fråga om befattningarna för sektionschef vid elektrosektionerna vid Stockholms örlogsvärv och marinkommando Syd. Övriga för elektroingenjörer avsedda befattningar, däri inbegripet chefsbefattningen vid elektrobyrån, bör göras alternativt civilmilitära/civila. Förslaget att inrätta särskilda tjänster för helikopteringenjörer med lönegradsbeteckningen Ar tillstyrkes av marinförvaltningen. Likaså har marinförvaltningen intet att erinra mot att vissa främst för civil personal avsedda befattningar successivt och i samband med uppkommande vakanser avses för Ming G. Ett lämpligt arrangemang anses vara att dylik vakant tjänst betraktas som alternativ och tillsättes med den härför mest lämpade. *Sveriges akademikers centralorganisation* är av den uppfattningen att samtliga för högskoleingenjörer avsedda tjänster vid såväl vapenavdelningen som skeppsbyggnadsavdelningen bör göras alternativa. Därest nuvarande civilmilitära specialingenjörer ersättes med civila vapeningenjörer yrkar *statstjänstemännens riksförbund* att sex i utredningens förslag såsom civila upptagna tjänster i stället avses för officerare, nämligen en vid vardera av artilleribyråns robotsektion (byrådirektör i A 24), mekaniska sektion (byrådirektör i A 26) och eldledningssektion (byrådirektör i A 26) samt torpedbyråns militärtekniska sektion (byrådirektör i A 24), minbyråns minsektion (byrådirektör i A 26) och vapenplaneringen (byrådirektör i A 24). För att bättra tillvarataga möjligheterna till vidareutbildning av den civila personalen anser *tjänstemännens centralorganisation* och *statsverkens ingenjörsförbund* att den föreslagna personal- och utbildningssektionen i marinförvaltningen bör förstärkas med lämplig civil tjänst.

Utredningens förslag rörande personalstatsberäkningar m. m. har föranlett uttalande av *statskontoret* av innebörd att beräkningarna av mariningenjörers behovet vid förvaltningarna vid marinkommando Syd och örlogsvärven icke får vara bindande för pågående och kommande organisationsundersökningar. Även *försvarets civilförvaltning* har gjort uttalande i samma riktning. Härutöver anför förvaltningen att den för sin del ansett det uteslutet att på föreliggande underlag taga ställning till beräkningarna för Ming G med hänsyn till att avvägningen mellan denna kategori och mästar- och teknikerpersonalen är helt beroende av en kartläggning av

kompetenskraven för olika befattningar. *Marinförvaltningen* säger sig i princip intet ha att erinra mot att Ming H och Ming G redovisas i en gemensam stat.

Förslaget rörande ändrat antal tjänstår för erhållande av hel pension för mariningenjörer tillstyrkes av *statskontoret*. *Sveriges akademikers centralorganisation* framhåller i anslutning härtill att för mariningenjör och flygingenjör, som anställdts före en eventuell ändring av nuvarande bestämmelser, 25 års tjänst för hel pension alltså bör fordras.

Den av utredningen föreslagna avvecklingen av mariningenjörkårens reserv av förtidsavgångna och reservanställda mariningenjörer biträdes av *försvarets civilförvaltning*, *statskontoret* och *statsverkens ingenjörförbund*. Med hänsyn till att förtidsavgången mariningenjör bedömes vara av stort värde för krigsorganisationen förordar *chefen för marinen* och *marinförvaltningen*, att sådan mariningenjör som tjänstgjort på aktiv stat minst fem år alltså bör kunna tillföras mariningenjörkårens reserv. Även *Sveriges akademikers centralorganisation* är av denna uppfattning.

Departementschefen

I det föregående har jag redogjort dels för 1956 års försvarsförvaltnings-sakkunnigas förslag rörande organisation och personaluppsättning för marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning, dels för marinförvaltningens anslagsäskanden avseende verkets avlöningsanslag för nästa budgetår, dels ock för förslag av 1954 års personalkårutredning angående vissa personalfrågor m.m. inom den tekniska tjänsten vid marinen.

Jag behandlar i det följande de olika förslagen i nu nämnd ordning och tar därvid till en början upp frågan om skeppsbyggnadsavdelningens organisation och personaluppsättning.

Försvarsförvaltningssakkunnigas förslag innebär i korthet att skeppsbyggnadsavdelningen skall indelas i fartygsplanering, fartygsbyrå, ubåtsbyrå, maskinbyrå, elektrobyrå och expedition. Fartygsplaneringen, som skall vara ett allmänt stabs- och planeringsorgan direkt underställt avdelningschefen, skall bestå av fartygsbyråns planerings- och underhållssektioner, de nuvarande assistenterna till avdelningschefen samt avdelningens mobiliseringsofficer. Övriga delar av den nuvarande fartygsbyrån samt nuvarande projektbyrån sammanföres till den föreslagna fartygsbyrån. De nuvarande direkt under avdelningschefen lydande ny- och ombyggnadskontrollanterna fördelas på fartygs- och ubåtsbyråerna. De sakkunnigas förslag innebär en utökning med sammanlagt fyra beställningar och tjänster för skeppsbyggnadsavdelningen.

Jag har funnit försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till avdelningens organisation väl avvägt och biträder detsamma. Likaså tillstyrker jag den av de sakkunniga föreslagna personaluppsättningen för avdelningen. Vissa jämkningar häri föranledes dock av mitt ställningstagande till personal-

kårutredningens förslag till ändrad avvägning mellan olika personalkategorier vid marinförvaltningen m. m. Till denna fråga återkommer jag i det följande. I samband härmed behandlar jag även förändringar rörande den civilmilitära personal som föreslagits skola ingå i skeppsbyggnadsavdelningen.

I huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag bör från och med nästa budgetår tjänster tillkomma vid marinförvaltningen för en chef för fartygsplaneringen i Bp 1, två byrådirektörer i Ae 26, två byrådirektörer i Ae 24, tre förste byråingenjörer i Ae 23, tre byråingenjörer i Ae 21, en kontorist i Ae 9, ett kanslibitråde i Ae 7 samt två tekniska biträden i Ae 7. Å andra sidan kan tjänster indragas för en byråchef i Bp 1, två byråingenjörer i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17, tre ingenjörer i högst Ae 15, två tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9, två tekniska biträden i Ae 5 samt två biträden för skriv- och kontorsgöromål. Till personalförändringar beträffande mariningenjörkåren återkommer jag i det följande. Ett av försvarsförvaltningssakkunniga anmält behov av två förvaltare i Ao 15 bör såsom de sakkunniga förutsatt tills vidare tillgodoses genom vikariatslöneförordnande av underofficer i lägre lönegrad. Kostnaderna härför bör belasta marinens avlöningsanslag.

Jag tillstyrker marinförvaltningens förslag att minexperimentavdelningen vid Stockholms örlogsvarv överföres till ämbetsverket. Avdelningen bör såsom särskild sektion, minexperimentsektionen, inordnas i minbyrån. Personaluppsättningen vid denna sektion beräknar jag i överensstämmelse med marinförvaltningens förslag med däri av försvarsförvaltningssakkunniga förordade ändringar. Jag beräknar dock civila ordinarie tjänster för de befattningar som enligt förslaget borde uppehållas av mariningenjörer. I enlighet med det anförda räknar jag med att följande tjänster tillkommer vid marinförvaltningen, nämligen för en byrådirektör i Ao 26 (sektionschef), en byrådirektör i Ao 24, en byrådirektör i Ae 24, en förste byråingenjör i Ae 23, tre byråingenjörer i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17, fyra ingenjörer i högst Ae 15, en verkmästare i Ae 14, en kansliskrivare i Ae 10 och en tekniker i Ae 9. Därjämte bör avlöningskostnader för högst två kollektivavtalsanställda arbetare vid minexperimentavdelningen för nästa budgetår bestridas från marinförvaltningens avlöningsanslag.

I fråga om övriga förslag rörande minbyrån förordar jag i anslutning till förslag av försvarsförvaltningssakkunniga att vid marinförvaltningen inrättas en beställning för kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant i Ao 26, avsedd för chef för minsektionen, ävensom för samma sektion en beställning för kapten i Ao 21 samt en tjänst för förste byråingenjör i Ae 23. Jag räknar härvid med att beställningar för en major eller kapten i Ao 24/21 vid kustartilleriet samt för en kapten vid flottan i Ao 21 utgår ur marinens personalförteckning. Jag återkommer med slutlig hemställan härom framdeles vid anmälan av marinens anslag till av-

löningar till aktiv personal m. fl. Vid bifall till förslaget beträffande befattningen som chef för minsektionen bortfaller behovet av en beställning för marindirektör av 1. graden i Ao 26. Vidare kan en på övergångsstat vid marinförvaltningen uppförd beställning för major i Ao 24 utgå. Härutöver tillstyrker jag inrättande av tjänster för en byråingenjör i Ae 21 för minsektionen samt för en byråingenjör i Ae 19 och en ingenjör i högst Ae 15 för minskyddssektionen. Jag räknar även med att en för denna sektion avsedd tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 indrages.

Jag kan även biträda förslaget att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål tillkommer vid vapenavdelningens expedition.

Vid bifall till de i det föregående angivna förslagen beträffande minbyrån m. m. kan samtliga för minexperimentavdelningen inrättade civila tjänster utgå. Behovet av beställningar vid mariningenjörkåren minskas vidare med två, en i Ao 26 och en i Ao 23. Medelsbehovet under marinens avlöningsanslag nedgår härvid med ca 300 000 kr.

För verkstadsbyrån tillstyrker jag att tjänster inrättas för en förste byråingenjör eller förste byråintendent i Ae 23 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål. Samtidigt räknar jag med att en tjänst för byråingenjör i Ae 19 utgår.

För normaliebyråns standardiseringssektion bör inrättas en ny tjänst för ingenjör i Ae 17.

För centralplaneringen föreslår jag, att tjänster inrättas för en förste byråingenjör i Ae 23 och en byråingenjör i Ae 21, avsedda för teknisk underrättelsetjänst.

I övrigt anser jag mig icke böra tillstyrka marinförvaltningens förslag till nya tjänster vid ämbetsverket. De framförda förslagen till lönerogringar torde få prövas i annan ordning.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att avlöningskostnaderna för vissa kollektivavtalsanställda arbetare vid marinens centrala förråd i Eskilstuna för närvarande bestrides från sakanslag. Jag anser att dessa kostnader i fortsättningen bör redovisas under marinförvaltningens avlöningsanslag. För budgetåret 1962/63 räknar jag med 18 arbetare vid förrådet och beräknar avlöningskostnaderna härför till 240 000 kr.

Avlöningskostnader för kollektivavtalsanställd personal, som enligt vad som anförts i det föregående skall överföras till marinförvaltningens avlöningsanslag, bör redovisas under en särskild anslagspost Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal.

Jag övergår härefter till att behandla kårutredningens förslag.

Utredningen räknar med att för tekniska uppgifter vid marinen skall tagas i anspråk dels officerare med viss teknisk utbildning (tekniska officerare), dels civilmilitära mariningenjörer med antingen högskole- eller gymnasiekompetens, dels även en kategori huvudsakligen civilmilitärt anställd personal på underofficers- och underbefälsnivå (mästar- och teknikerper-

sonal). I förhållande till nu gällande ordning innebär förslaget följande ändringar. Den högskoleutbildade mariningenjörspersonalen skall omfatta endast skeppstekniskt utbildade ingenjörer. Nuvarande kategori specialingenjörer vid mariningenjörkåren avvecklas och ersättes med främst civila ingenjörer, vilka erhåller viss vidareutbildning avseende marinens materiel m. m. Kategorien mariningenjörer med gymnasiekompetens erhåller vidgade uppgifter inom marinen och utbygges icke oväsentligt. Underofficerare och underbefäl inom maskin- och hantverksavdelningarna överföres till civilmilitär anställningsform.

Jag finner utredningens förslag rörande kompetenskrav och anställningsform för den tekniska personalen vid marinen väl avvägt och kan i huvudsak ansluta mig till detsamma. De skäl som anförts för ersättande av nuvarande specialingenjörer vid mariningenjörkåren med främst civila ingenjörer finner jag bärande och jag biträder förslaget. Jag anser alltså icke tillräcklig anledning föreligga att såsom ifrågasatts av vissa myndigheter vid remissbehandlingen göra undantag beträffande elektroingenjörerna. Jag ansluter mig även till vad utredningen i övrigt anført rörande mariningenjörspersonalen och utgår alltså från att i marinens organisation skall ingå mariningenjörer med antingen högskole- eller gymnasiekompetens. Förslaget att överföra underofficerare och underbefäl i teknisk tjänst till civilmilitär anställningsform är jag icke beredd att ta ställning till. Prövningen av denna fråga bör enligt min mening anstå till dess preciserade personalberäkningar föreligger.

Utredningen har föreslagit, att nuvarande kontraktsanställning av underbefälsaspiranter vid flottan skall slopas. I stället skall enligt utredningens förslag en särskild premie om 5 000 kr. utgå till värnpliktig som genomgått utbildning till furir på aktiv stat vid flottan och minst ett år kvarstått i tjänst som furir. Sistnämnda förslag har mött åtskilliga invändningar från remissinstanserna. För egen del är jag icke beredd att ta ställning till frågan, som enligt min mening bör ytterligare övervägas. I avvaktan härpå bör någon ändring icke nu ske beträffande underbefälsrekryteringen vid flottan.

Mot utredningens övriga förslag i fråga om rekrytering och utbildning av den tekniska personalen har jag icke funnit anledning till erinran. Jag räknar alltså med att rekrytering av såväl högskole- som gymnasieutbildade mariningenjörer skall ske enligt utredningens förslag. De föreslagna utbildningsgångarna för denna personal synes mig även i stort sett väl avvägda. Huruvida utbildning av mariningenjörer med högskoleutbildning bör anordnas varje eller vartannat år torde få bedömas med ledning av erfarenheter rörande antalet aspiranter m. m. Jag räknar även med att sådan mariningenjör skall kunna beviljas tjänstledighet med C-avdrag under högst ett år för att praktisera vid lämpligt företag, företrädesvis utomlands, liksom även att vederbörande under denna tid skall kunna

erhålla lån med högst 6 000 kr. för år, vilket bör avskrivas i förhållande till hans tjänstgöring enligt föreslagna normer. Frågan huruvida sådan tjänstledighet bör få tillgodoräknas i pensionshänseende samt för löneklassuppflyttning torde få prövas av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Vidare räknar jag med att furir som kommenderas till tekniskt läroverk, gymnasielinjen, skall ha att avge skuldförbindelse samt att den under studietiden ådragna skulden skall avskrivas på sätt föreslagits. Jag kan även ansluta mig till vad som anförts i fråga om möjligheterna till studier vid civil teknisk läroanstalt för annan fast anställd personal än furir ävensom till i samband därmed framförda förslag rörande tjänstledighet, lån och regler för avskrivning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av utredningens förslag i nu berörda frågor utforma de närmare bestämmelser som erfordras i dessa avseenden.

I likhet med utredningen räknar jag med att mariningenjörspersonalen, oberoende av teknisk grundkompetens, liksom för närvarande sammanhålls i mariningenjörkåren. I fråga om kårtillhörigheten för den tekniska underofficers- och underbefälspersonalen ifrågasätter jag ingen ändring. På sätt utredningen föreslagit bör chefen för mariningenjörkåren, marinöverdirektören, biträda chefen för marinen jämväl med frågor som rör teknisk utbildning av såväl mariningenjörer som underofficerare och underbefäl. Jag tillstyrker också att marinöverdirektören för handläggningen av berörda frågor biträdades av ett särskilt organ, personal- och utbildningssektion. Marinöverdirektören bör inom marinledningen ha att svara för samordningen av den grundläggande tekniska utbildningen för berörd personal. En dylik samordning erfordras bland annat därför att underbefäl i teknisk tjänst i stor utsträckning skall utgöra rekryteringsunderlag för mariningenjörkåren. I frågor rörande den tekniska utbildningen hör ett intimt samråd ske mellan personal- och utbildningssektionen, marinstabens utbildningsavdelning, kustartilleriinspektionen samt övriga berörda organ inom marinledningen. Det bör ankomma på chefen för marinen själv att avgöra hur detta samrådsförfarande närmare skall tillgå samt huruvida och i vilken omfattning beslutanderätt i dylika frågor bör delegeras till marinöverdirektören.

Då det gäller frågan om marinöverdirektörens placering samt vilka uppgifter utöver personal- och utbildningsområdet som bör anförtros honom har vid remissbehandlingen skiljaktiga meningar yppats. För egen del biträder jag utredningens förslag att marinöverdirektören jämte personal- och utbildningssektionen placeras i marinförvaltningen. I likhet med utredningen anser jag, att behov föreligger av att förstärka marinförvaltningen med kvalificerad befattningshavare för att direkt under souschefen biträda med den tekniska planeringsverksamheten inom ämbetsverket. Behov av personalförstärkning för detta ändamål har även konstaterats av åtskilliga remissmyndigheter, bland andra överbefälhavaren och chefen för

marinen. Jag ansluter mig till vad överbefälhavaren föreslagit i fråga om ledningen av planeringsverksamheten. Uppgiften som chef för mariningenjörkåren bör i enlighet härmed kunna förenas antingen, liksom för närvarande, med chefskapet för skeppsbyggnadsavdelningen eller med förenämnda planeringsuppgifter. Härigenom erhålles viss valfrihet vid utseende av befattningshavare för biträde i planeringsfrågor. I anslutning till det anförda föreslår jag, att vid marinförvaltningen inrättas två tjänster för avdelningschef i Bp eller Br 5 eller 4, varvid den nuvarande tjänsten för marinöverdirektör i Bp 5 indrages. Jag förutsätter därvid att endast den av ifrågavarande befattningshavare som tillika är chef för mariningenjörkåren (marinöverdirektören) placeras i B 5. Vidare förutsätter jag, att endast en av dem erhåller förordnande på viss tid (tjänst i Bp). Med anledning av vissa remissinstansers uttalande vill jag också understryka att kompetenskraven vid utseende av innehavare av marinöverdirektörsbefattningen bör bestämmas med hänsyn till samtliga göromål befattningshavaren har att fullgöra.

Vad utredningen i övrigt anfört i fråga om ledningen av den tekniska tjänsten har icke givit mig anledning till erinran. Jag räknar alltså med att den nuvarande inspektionen för marinens skeppstekniska tjänst utgår ur organisationen. Flertalet av inspektionens uppgifter kommer i den nya organisationen att åvila personal- och utbildningssektionen vid marinförvaltningen.

Mot utredningens förslag till fördelning av befattningarna vid marinförvaltningen på olika personalkategorier har jag icke funnit anledning till erinran. Detta gäller i fråga om såväl de ledande befattningarna för byråchefer och högre som övriga befattningar. Vissa jämkningar i förslaget är dock erforderliga till följd av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personaluppsättningen vid minbyrån samt marinförvaltningens planeringsverksamhet. I övrigt utgår jag från den avvägning som kårutredningen föreslagit. Jag förutsätter alltså att — med nämnda undantag — officerare skall avses för befattningar i den utsträckning utredningen föreslagit. Likaså finner jag den föreslagna fördelningen av befattningarna mellan civilmilitär och civil personal lämplig. I överensstämmelse med utredningens förslag föreslår jag att ordinarie civila tjänster tillkommer vid förvaltningen för de specialingenjörer som nu ingår i verkets organisation. Jag vill här erinra om att jag i det föregående föreslagit, att civila ordinarie tjänster inrättas vid ämbetsverket för befattningar som nu uppehålls av mariningenjörer (specialingenjörer) vid minexperimentavdelningen vid Stockholms örlogsvarv. Jag tillstyrker också att ett antal befattningar, främst vid skeppsbyggnadsavdelningen, göres alternativt civilmilitära/civila. Ifrågavarande alternativa tjänster bör redovisas vid marinförvaltningen och uppföras såsom ordinarie i den mån de i nuvarande organisation motsvaras av ordinarie beställningar eller tjänster. I övriga

fall bör tjänsterna uppföras som extra ordinarie. Vad gäller tjänstebenämningarna kan jag icke godtaga benämningen helikopteringenjör. Jag föreslår, att för befattningarna i stället inrättas tjänster med alternativa benämningar.

I anslutning till det anförda bör beställningar och tjänster tillkomma vid marinförvaltningen för en kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant i Ao 26, sex byrådirektörer i Ao 26, en armé-, marin- eller flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ar 26, en marindirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, nio byrådirektörer i Ao 24, sex mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, fyra förste byråingenjörer i Ao 23, två armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ar 23, fem mariningenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ae 23, en mariningenjör eller byråingenjör i Ao 21, en mariningenjör eller byråingenjör i Ae 21 samt en byråingenjör i Ae 21. Å andra sidan kan beställningar och tjänster indragas för en kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant eller marindirektör av 1. graden i Ao 26, tre marindirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, en kommandörkapten av 2. graden eller major eller marindirektör av 2. graden i Ao 24, fyra förste byråingenjörer i Ae 23 och en byråingenjör i Ao 21. Härjämte kan indragas de 15 extra ordinarie tjänster, vilka övergångsvis finnes inrättade vid förvaltningen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1954 och den 11 februari 1955, nämligen för fyra byrådirektörer i Ae 24, sju förste byråingenjörer i Ae 23 och fyra byråingenjörer i Ae 21.

Personaluppsättningen vid personal- och utbildningssektionen i marinförvaltningen beräknar jag i huvudsak enligt utredningens förslag. Jag kan dock icke tillstyrka att sektionen utökas med en marindirektör av 2. graden för planeringsuppgifter. Frågan om inrättande av befattning för detta ändamål bör tills vidare få anstå. Jag kan i anslutning härtill tillstyrka att på marinförvaltningens personalförteckning uppföres en beställning för kommandörkapten av 2. graden eller major eller kapten i Ao 24/21 samt tjänster för en mariningenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ao 23, en byråassistent i Ae 19 och en kontorist i Ae 9 (övergångsvis kansliskrivare i Ae 10). Sistnämnda båda tjänster är nu redovisade vid marinstaben och bör följaktligen utgå ur stabens personalförteckning. Jag återkommer med hemställan härom vid behandlingen av marinens allmänna avlöningsanslag.

Utredningens personalstatsberäkningar för mariningenjörer kan jag i huvudsak ansluta mig till. Liksom utredningen utgår jag från att antalet högskoleutbildade mariningenjörer grundas på fredsorganisationens behov och räknar därvid med det antal mariningenjörer som utredningen föreslagit, dock med den ändring som föranledes av vad jag i det föregående anfört rörande personaluppsättningen vid personal- och utbildningssektionen vid marinförvaltningen. Jag vill emellertid framhålla att behovet

vid örlogsvarven och förvaltningsorganen vid marinkommando Syd kan komma att påverkas av organisationens slutliga utformning. Jag har heller ingen erinran mot att personalberäkningarna för mariningenjörer med gymnasiekompetens grundas på marinens sannolika krigsorganisation omkring år 1970. I stora drag kan jag ansluta mig till det av utredningen beräknade behovet av dylika mariningenjörer liksom till de principer som legat till grund för beställningarnas fördelning på lönegrader. Jag anser mig dock tills vidare böra räkna med ett något mindre antal mariningenjörer med gymnasieutbildning än vad utredningen föreslagit och utgår i det följande från ett totalt behov av 100 sådana ingenjörer. Beställningar för ifrågavarande personal bör såsom utredningen föreslagit inrättas från och med nästa budgetår. Härvid utgår jag från en minskning i förhållande till utredningens förslag med två mariningenjörer i Ao 23, tre i Ao 21, tre i Ao 19 och två i Ae 17. Vad utredningen i övrigt anfört i fråga om behovet av mariningenjörer, deras placering m. m. har icke givit mig anledning till erinran.

Jag tillstyrker utredningens förslag att mariningenjörspersonalen, oberoende av teknisk grundkompetens, redovisas i gemensam stat. I anslutning härtill och till det förut anförda bör antalet beställningar vid mariningenjörskåren för budgetåret 1962/63 upptagas enligt följande.

Beställning	Antal	Lönegrad
Marindirektörer av 1. graden	14	Ao 26
Marindirektörer av 2. graden	19	Ao 24
Mariningenjörer av 1. graden	35	Ao 23
Mariningenjörer	57	Ao 21
Mariningenjörer	19	Ao 19
Mariningenjörer	13	Ae 17

I enlighet med utredningens förslag bör härjämte inrättas 25 beställningar för mariningenjörer, av vilka 10 i högst Ae 19 och 15 i Ae 15. Dessa beställningar bör disponeras på föreslaget sätt. Till de förändringar i marinens personalförteckningar som följer av det anförda torde jag få återkomma vid behandlingen av marinens avlöningsanslag.

Vad utredningen anfört i fråga om pensionsålder för mariningenjörer har icke givit mig anledning till erinran. Jag utgår alltså från att för sådan personal skall gälla en oförändrad pensionsålder av 60 år. På de skäl utredningen anfört räknar jag även med att för marindirektörer av 1. och 2. graden samt mariningenjörer av 1. graden, liksom även för flygdirektörer av 1. och 2. graden samt flygingenjörer av 1. graden, skall erfordras 30 tjänstår för hel pension. Redan anställd personal bör dock övergångsvis få bibehållas vid nu gällande regler.

Jag anser frågan om behovet av reserv för mariningenjörer vara till-

fredsställande utredd och kan ansluta mig till utredningens förslag i denna fråga. Jag föreslår följaktligen att mariningenjörkårens reserv av såväl reservanställd som förtidsavgången personal successivt avvecklas, i takt med nuvarande anställningshavares avgång. Ur organisatorisk synpunkt har jag icke ansett det vara motiverat att, såsom ifrågasatts vid remissbehandlingen, sådan mariningenjör som varit anställd på aktiv stat minst fem år skall kunna vinna anställning i reserven.

De personalförändringar som jag räknat med i det föregående bör såsom anförts genomföras från och med nästa budgetår. I anslutning härtill torde vissa övergångsanordningar bli erforderliga av i stort sett den innebörd som utredningen föreslagit. Den närmare utformningen av dylika bestämmelser bör få ankomma på Kungl. Maj:t, som bör bemyndigas att i samband med organisationens genomförande vidtaga erforderliga åtgärder, såsom att föra ordinarie beställningar och tjänster på övergångsstat, vakanssättningar m. m. Det bör även ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma det högsta antal mariningenjörbeställningar i A 21 och A 23 som för varje budgetår får tillsättas med mariningenjörer med gymnasieutbildning.

De extra ordinarie tjänster som enligt utredningen föreslås inrättade vid örlogsvarv och andra organ i utbyte mot för specialingenjörer avsedda mariningenjörbeställningar bör tillkomma som ett provisorium i avvaktan på att organisationen vid nämnda organ slutligt fastställs. I anslutning till utredningens förslag och under beaktande av vad jag tidigare föreslagit bör följande tjänster för förste driftingenjör inrättas, nämligen vid Stockholms örlogsvarv en i Ae 26, en i Ae 24 och fyra i Ae 23, vid marinkommando Syd två i Ae 26 och en i Ae 23 samt vid sjökrigsskolan en i Ae 23. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i fråga om tillsättande av dessa tjänster.

Jag övergår så till frågan om medelsbehovet under marinförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Såsom jag anförde i årets statsverksproposition vid anmälan av vissa för de centrala förvaltningsmyndigheterna gemensamma frågor m. m. (bil. 6, s. 35) anser jag det nödvändigt att bland annat marinförvaltningens möjligheter att för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter för begränsad tid anställa extra personal i högst Ag 21 i någon mån vidgas. Jag anser därför, att marinförvaltningens anslagspost till avlöningar till tillfälligt anställd personal, som för innevarande budgetår är uppförd med 65 000 kr., uppräknas till 175 000 kr.

Marinförvaltningens avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 13 400 000 kr. Kostnaderna för de i det föregående angivna personalförändringarna m. m. uppgår till sammanlagt omkring 1 450 000 kr. Av detta belopp hänför sig cirka hälften till överföringar från marinens allmänna avlöningsanslag. Härtill kommer kostnader för lönegradsuppflytt-

ningar m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961:142) samt för löneklassförändringar. Dessa kostnader beräknar jag till omkring 250 000 kr. Ökningen av medelsbehovet uppgår således till (1 450 000 + 250 000 =) 1 700 000 kr. Med hänsyn till anslagsbelastningen m. m. anser jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 14 500 000 kr., vilket innebär en anslagshöjning med 1 100 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna vad jag i det föregående föreslagit i fråga om organisation och personal inom den tekniska tjänsten vid marinen;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för marinförvaltningen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till genomförandet av föreslagna personalförändringar vidtaga erforderliga övergångsåtgärder;

d) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 900 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	175 000
3. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	175 000
4. Avlöningar till kollektivavtalsanställd personal, <i>förslagsvis</i>	270 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	6 600 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 180 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	200 000
	Summa kr. 14 500 000

e) till *Marinförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Lindwall